

BUCUREȘTI

29476

W. SHAKESPEARE

OPERE ALESE

EDITAT ȘI

TIPĂRIT DE

CULTURA

NAȚIONALĂ

BUCUREȘTI 1922

CONTROL 1953

1956

1961

nr 383/26

L

B.C.U. Bucuresti

C32249

VOLUMUL

I

Inscr. A. 11. 247

7 11711

29477
71747

W. SHAKESPEARE OPERE ALESE

342 R14

IN ROMĂNEȘTE DE
ADOLPHE STERN

64228

H A M L E T

W. SHAKESPEARE

INTRODUCERE la OPERE ALESE

I Shakespeare este poetul care, cum a zis Al. Dumas, «a creat mai mult după Dumnezeu», sau, după cum s'a mai zis, «face concurență stării civile». Mai mult; căci pe când făpturile naturii se mistuie după o scurtă pribegire pe acest pământ — întrucât privește lutul, lăcaș-vremelnice al sufletului — creațiunile poetului nostru trăesc o viață veșnică, în tiparul limbii sale, pentru că întrupează veșnicul omenesc, fără vârstă și fără moarte.

Este un ciudat anacronism și o erezie estetică de a atribui operelor lui Shakespeare tendințe, teze, ca în drama socială, modernă, care tratează problemele vieții colective, cu frământările ei schimbătoare, și chiar idei abstracte.

În drama lui Shakespeare se zugrăvește omul, individul, ființe complexe, cu toate însușirile, slăbiciunile și patimile firii în lupta dintre ele și cu ambianța care plămădește caracterul și voința și pe cari laolaltă le numim: destin. El nu ține seamă de tipurile convenționale ale compoziției. Așa, nu-i pasă de regulile clasice ale unității de loc, timp și acțiune, sau mai bine, cum zice Heine, el o întinde: unitatea lui de loc este pământul, aceea de timp este veșnicia, și eroul, care radiază în centru, este omenirea.

Tot așa nu-i pasă de verosimilitatea fabulei. Realitatea este doară plină de întâmplări cari, pentru înțelegerea noastră mărginită a cauzalității, ne apar ca jocul toanelor hazardului. Și «le vrai peut souvent n'être pas vraisemblable», sau, cum zice Lessing: «Das Wahrscheinliche zu finden, ist oftmals mehr wert, als das Wahre» (a găsi verosimilul este adesea mai prețios decât a găsi adevărul). Esențialul este în poezie ca ficțiunea să apară ca adevăr.

Nu-i pasă nici de originalitatea fabulei: o ia de unde o găsește: din istorie, din cărțile vechi și noi. In acestea găsește materialul: dar cum îl plămădește! Cum vieța țâșnește din blocul dăltuit de poet, ca apa din stânca atinsă de Moise!

Giovanni Pascoli, marele poet italian, descrie, oarecum prin autopsie, această creațiune poetică, în poezia lui II contrasto, din ale lui «Myricae»:

«Merg singur singurel, pe căi tăcute,
Uitându-mă pe jos, de gânduri plin,
Ici colo iau o piatră, între sute.
O curăț, taiu, o sclivisesc puțin,
— Ce's eu? Cui pasă? — Iată un rubin,
Vezi un topaz, și, ține, ametistul».

Din pietricelele găsite în cărți, Shakespeare face nestematele sale cu străluciri nestinse în salba omenirii!

Și aceste nestemate le leagă în aurul limbii sale. Căci Shakespeare este și un artist incomparabil.

Limba shakespeareiană este forma și unealta cea mai perfectă pentru fond și de o bogăție extraordinară — s'a socotit că vocabularul lui numără aproape 18.000 cuvinte! — Ea este pictorială, plastică, aproape fiecare cuvânt este o sensibilizare a noțiunii abstracte, aproape fiecare frază o imagine, și dacă, după estetica modernă, imaginea, ca «perfectă rostire a simțurilor» este esența artei (și a cunoașterii!), iar bogăția imaginilor caracteristica inspirației creatoare a poetului, Shakespeare, și din acest punct de vedere, este monarhul poeziei.

Pe lângă aceasta, piesele lui Shakespeare sunt smălțate de cugetări adânci, care luminează profunzimi ascunse nouă, și de un umor suveran. Și peste tot plutește, ca un soare, lumina și căldura unei inimi mari, însetată de dreptate, de adevăr și, mai presus de toate, de iubire, care este taina izbândeii tuturor plăsmuirilor, și a celor dramatice.

De când, în fragedă vârstă, am putut ceti pe Shakespeare în minunata versiune a lui A. W. Schlegel și Tieck, dar mai ales de când, mai târziu (pe la 1866), l-am citit în limba originalului, scrierile marelui dramaturg au devenit ceaslovul meu. De atunci am trăit în lumea urzită de geniul său și de vreme a încolțit în mine dorul de a tâlmăci toată opera sa în românește. Existau pe atunci, necunoscute însă de mine, numai două traduceri făcute din englezește, de P. P. Carp, anume MACBETH (Iași, 1864) și OTHELLO (1868). Ele sunt însă întocmite după traducerea germană a lui Schlegel și făcute în alexandrine, aritmice. Am scos întâi pe HAMLET (1877, a doua ediție 1905), apoi pe IULIU CESAR (1879) și pe REGELE LEAR (1881).

Sbuciumul vieții m'a împiedicat de a aduce la îndeplinire visul desmierdat al tinereții mele, totuș în răgazurile ce mi le-a lăsat vâltoarea altor preocupări, și mai vârtos în ultimii ani ai războiului mondial, petrecuți în Italia, am mai tradus următoarele piese: CORIOLAN, ANTONIU și CLEOPATRA, NEGUSTORUL DIN VENETIA, OTHELLO, MACBETH, FURTUNA și am refăcut pe deantregul pe REGELE LEAR, HAMLET, și IULIU CESAR, VISUL UNEI NOPTI DE SÂNZIENE și ROMEO și JULIETA.

Se prea putea însă ca aceste tâlmăciri să doarmă în sertarul meu somnul de veci, fără îndemnul unuia dintre cei mai de seamă prozatori ai noștri 1), al căruia sfat este pentru mine prețios. Și așa versiunile mele vor vedea lumina zilei... 2).

1) D-1 Gala Galaction.

2) Cele trei tragedii Romane au apărut anul acesta în editura Socec & Cie. Acum marea Casă de Editură «Cultura Națională» va publica în condițiuni mai bune, tehnice și artistice, următoarele piese:

Hamlet, Macbeth. Negustorul din Venetia, Romeo și Julieta. Visul unei nopți de Sânziene, Furtuna. Regele Lear și Othello.

Am păstrat peste tot formele originalului: decasilabul iambic nerimat (versul alb), versul rimat și proza, așa cum le întrebuițează Shakespeare, după caracterul tragic, liric sau popular al acțiunii, și care dă creațiunilor lui atâta varietate și colorit. Dintre limbile neolatine, a noastră este mai menită pentru acest vers, prin elementele ei populare așa de sonore și sugestive, cari dau putința a reproduce cuprinsul de idei și imagini ale originalului, fără a spori din cale afară numărul versurilor din limba engleză, căreia bogăția de vorbe monosilabe îi dă o putere de expresie și o conciziune fără seamăn.

Aceasta lămurește de ce versurile din englezește oferă greutate de neînchipuit. Mai cu deosebire când e vorba de un așa formidabil maestru al limbii, ca Shakespeare.

Traducătorul român, însă, afară de greutățile oricărui tâlmăciri poetice, se mai lovește și de starea încă șovăelnică a unor forme ale graiului nostru. Chiar în vremurile din urmă, s'a vorbit de o «limbă pășărească», și s'a invinuit chiar poeții și prozatorii noștri cei mai de seamă de «stropșirea limbei»!

Am păstrat versul. El nu este numai «un straiu de purpură și aur», cum zice Eminescu. Heine, dela care poetul nostru a împrumutat această alegorie, scrie (*Atta Troll*, cap. 16): «Privește aceste culmi ale munților din depărtare. Îți par împodobite cu purpură și aur». Heine dar îmbracă natura numai pe dinafară cu acest veșmânt. Pentru că versul adevărat nu este numai o haină de sărbătoare, aruncată pe umerii poeziei, ci alcătuește o unitate organică și necesară cu fondul, cu forma internă, și, la adevărații poeți, izvorăște în aceeași clipă cu idea și imaginea. De aceea tâlmăcirile în proză ale unui op poetic, îi răpesc o parte din ființa lui. La noi se răsfață încă alexandrinul. De ce? Fiindcă-i versul clasic al dramei

franceze. Dar el se potrivește cu temperamentul francezilor, cu spiritul lor simetric, analitic, și simțul lor convențional. La noi n'are nici un rost și rămâne mai mult o proză rimată, în care mișcările sufletului sunt vămuite de retorică.

Am folosit edițiile și comentariile cele mai bune, și mai ales savantul comentariu al lui W. A. Wright (Clarendon Press Series). Norocul a vrut însă ca, înainte de a da tâlmăcirile mele la tipar, să apară, în Germania, două lucrări de cea mai mare însemnătate, pentru înțelegerea textului shakespearian. Întâia este: «Shakespeare in deutscher Sprache» de Friedrich Gandolf. Autorul, inițiat în ultimele cercetări ale textului englez, și maestru desăvârșit al limbei poetice germane, așa după cum s'a desvoltat dela A. W. Schlegel și Goethe încoace, reface în parte versiunile lui Schlegel, și tâlmăcește din nou pe cele făcute de Tieck. Așa, opera monumentală a lui Schlegel, care a făcut din Shakespeare un poet național german, este prăminită și întinerită.

A doua lucrare — și mai însemnată din punctul de vedere lexicografic și semasiologic — este: «Vocabularul shakespearian» (Shakespeare-Wörterbuch), apărut în August 1922, de Dr. Leon Kellner, fost profesor la Universitatea din Cernăuți. Eruditul anglicist a adunat în acest vocabular, de o uimitoare erudiție, și a tâlmăcit toate cuvintele întrebuintate de Shakespeare, după înțelesul ce'l aveau în epoca elizabetană, și ajunge în acest chip a lămurii multe locuri obscure și rău înțelese până acum.

În urma aceasta, am revăzut toate versiunile mele, și pot da, în românește, o tâlmăcire la lumina și înălțimea celor din urmă și mai exacte cercetări.

Mai zilele trecute a început a apare o nouă ediție a operelor lui Shakespeare, sub auspiciile Universității din Cambridge, de către Sir Arthur Quiller-Couch și I. D.

Wilson. Până acum a apărut FURTUNA. Editorii tipăresc piesele, fără împărțire în acte și scene, așa după cum au apărut în întâia ediție completă in-folio, a operelor lui Shakespeare, publicată de camarazii poetului, John Heminge și Henry Condell, la 1623, un an și jumătate după moartea lui. Textul acestei ediții este privit de cei mai mulți ca singurul autentic, deși edițiile in-quarto, au apărut în parte, individual, înainte de 1623. Deaceea și Kellner a urmat numai ediția in-folio, iar Gandolf n'a reprodus pasajile adăugite din quarto, și le-a tipărit la note. Eu am cuprins aceste adăugări între semnele [].

Studiul migălos și cunoașterea desăvârșită a limbei din care traduci, este ceva elementar și o datorie de conștiință. Dar aceste cunoștințe nu dau încă căderea și dreptul să traduci o operă poetică. Îți mai trebuie ceeace Vlahuță a numit așa de frumos: darul împărtășirii. Nu e de ajuns ca traducătorul să pipăie frumusețea operei cu ochiul, să fie o oglindă, chiar cu o sută de ochi — cum grăește Zaratrustra — ci trebuie inițierea sfântă în taina poetică, trecerea ei prin sufletul traducătorului, refacerea ei în echivalente din graiul acestuia.

Numai dacă va veni traducătorul român al lui Shakespeare cu acest prețios «dar al împărtășirii», aceasta va fi, cum zice d-l Gala Galaction, într'un articol care tratează despre Shakespeare, «un noroc al literaturii românești». Ba, d-l N. Iorga (în «Flacăra» din 8 Aprilie 1922) scrie: «Bunele traduceri după marile opere literare ale unei străinătăți înaintate, servesc mai mult chiar decât producțiile originale, pentru a fixa rostul unui popor în mișcarea culturală a omenirii».

Sunt departe de credința că versiunile mele ar îndeplini această înaltă menire. Sper totuș că ele sunt un bun început, o îndrumare pe această cale, și că se va putea,

măcar în parte, zice de ele, — si licet parvum componere magno, — ceeace Lessing a scris despre traducerile lui Wieland: «avem încă multă vreme de învățat din frumusețile pe cari el ni le hărăzește, înainte ca petele ce ni le hărăzește să ne supere astfel ca să avem nevoie neapărată de o mai bună traducere».

A. S.

HAMLET

NOTĂ INTRODUCȚIVĂ

HAMLET face parte din perioada (1601—1608) când un nor întunecase zarea senină a poetului și turburase acel izvor din care au țâșnit piesele lui romantice și comediile lui scăpărătoare de lumină și de veselă afirmare a vieții. Sufletul îndurerat al poetului caută acum un tipar mai potrivit pentru rostirea cugetărilor mai adânci și simțirilor mai triste care îl frământă. În această perioadă s'a plămădit șirul tragediilor «siniștre»: *MACBETH*, *REGELE LEAR*, *OTHELLO*, etc.

Obârșia istoriei lui Hamlet se găsește într'o străvechie tradiție scandinavă, păstrată în *Historia Danică* a lui Saxo Grammaticus (1180—1208), prelucrată de Belleforest, în ale lui *Histoires Tragiques* (1564), și tradusă în englezește sub titlul *Hystorie of Hamlet*, pe care poate a avut-o în vedere Shakespeare, deși întâia ediție cunoscută este din 1609, pe când rezultă din date destul de sigure că Shakespeare a compus tragedia sa înainte de 1598.

Ea a fost tipărită întâi la 1603, dar într'o formă incompletă; o altă ediție, din 1604, a publicat-o așa după cum o cunoaștem astăzi.

HAMLET este, fără îndoială, piesa cea mai bogată în cugetări a poetului nostru, și a fost numită o piesă de idei. Firește, nu în înțelesul că persoanele dintr'ansa ar reprezenta idei, și că dânsa s'ar îndreptă minții și nu sentimentelor noastre. Dar aici, mai mult chiar ca în orice operă a sa, vorbește, prin eroul dramei, gândirea poetului, sufletul său și experiența sa despre oameni și lucruri. Așa, în faimosul monolog («A fi sau a nu fi»), pe lângă reflexiile filozofice cari au putut încolți în mintea intelectualului Hamlet, se găsește și o biciuire a moravurilor sociale, pe care Hamlet, crescut în răsfățul unei curți regale, și abia întors dela Universitatea din Wittenberg, nu putea să le cunoască, necum să fi suferit în urma lor.

Hamlet a ispitit o sumedenie de scriitori și critici, cari s'au străduit a deslegă enigma sibilină ce o oferă eroul piesei. Greutatea problemei se explică prin starea embrionară a psihologiei, și prin împrejurarea (pusă în lumină de psicoanaliza modernă) că motivele acțiunilor noastre sunt determinate de inconștientul nostru, care se deosebește încă dela om la om. Cu cât mai anevoie este această analiză la ființe zămislite de inspirația (și ea inconștientă) a poetului, căroră nu le poți pune întrebări ca să le surprinzi taina! A explora adâncurile unui caracter, a descoperi acel demon interior despre care vorbește Socrat, este a descompune în părțile sale o figură lăstărită, în totalitatea ei, în imaginația poetului.

Neîndoelnic că Hamlet este un sensibil de caracter, un melancolic ca temperament. El reacționează încet, și voința lui este slabă, sau este mai mult o impulsivitate care poate deveni «periculoasă», sub înrâurirea unui imbold puternic, și să se descarce într'o clipă. El mai este pornit spre reflexiune, cu o doză însemnată de ironie, care merge până la sarcasm înepător.

Astfel fiind, când, rechemat dela Universitate, cu prilejul morții tatălui său, găsește pe mumă-sa măritată cu unchiul său, noul Rege, o lună după moartea tatălui:

«O lună doar! Când sarea lacrimelor
Nelegiuite nu pierise încă
Din ochii ei plânși»,

un val de amărăciune i se urcă în inimă, mai ales îl sdruncină «pripăticăloasă» a mamei, și, ambiția sa luminează nefiind mare, el dorește a se întoarce la Universitate, spre a-și îneca jalea în studiu. Iată însă că, camaradul său de școală, Horatio, «un învățat», prieten integru și sincer, îi povestește apariția Duhului tatălui său. Hamlet pândeste la noapte pe terasa Castelului, vede Duhul, care-i face semn să-l urmeze, și primește din gura fantomei groaznică poveste a otrăvirii tatălui său de către unchiul său, după cum o presimțise «duhul său profetic». Hamlet jură a răsbună pe tatăl său asupra acestui unchiu, care i-a răpit părinte, mamă și tron.

Iată-l dar încărcat cu o grea menire, o răsbunare sângeroasă, și el simte îndată, după trecerea întâiului colcot, că menirea este mai presus de puterile sale. Și aceasta — precum o spune Goethe în al său Wilhelm Meister — este în substanță, cheia enigmei. Dealtminteri, poetul o indică el însuși, prin celebrele cuvinte ale lui Hamlet:

«Oh, timpul s'a scrântit. Vai, soartă rea,
Că eu am fost născut a'l îndrept!»

Cu sufletul chinuit de această povară, Hamlet caută mereu scuze pentru amânarea faptei, și, din capul locului, spune prietenilor pe terasă că: «poate va găsi cu cale să se 'mbrace în viitor c'o fire cam ciudată».

De ce? Și despre această nebunie prefăcută, s'a discutat și se discută, deși poetul îi dă, cum am zice, o interpretare autentică. Dar este evident că Hamlet covârșește intenția poetului. Cu toate că el îmbracă această haină a nebuliei pentru a-și ascunde scopul și a-și putea da curs liber amarului care-l muncește, se pare adesea că această nebunie prefăcută se schimbă dintr'un simplu rol, într'o psihoză adevărată. Și nu ar fi de mirat dacă această stare sufletească, născută din îndatorirea de a săvârși un fapt sângeros, respinsă în inconștient, să producă acea turburare psihică, care să determine purtarea lui Hamlet!

Bănuind adevărul celor spuse de Duhul tatălui, Hamlet pune la cale intermediul, în care actorii joacă o piesă de otrăvire a unui Rege, «căci,

zice Hamlet, «o artă a scenei poate trădă pe ucigaș», și «dacă Regele va tresări, voiți ști ce am să fac».

Regele nu numai tresare, dar se trădează în chip neîndoios, și totuș Hamlet, în loc de a lovi pe asasin, se mulțumește cu câteva glume mușcătoare.

Pe lângă toate are și scrupule religioase. Nu vrea să ucidă pe Rege «când se închină!» Șovăind mereu, el devine instrument; în loc de a pedepsi pe un vinovat, pricinuește moartea mai multor nevinovați.

El ucide pe tatăl Ofeliei, pe bătrânul Polonius (crezând că este Regele!), care, după o perdea, pânzește convorbirea lui cu mamă-sa, apoi pricinuește moartea biete Ofelia. Când copila, supunându-se dorinței tatălui ei, fără a-i ghici scopul, mijlocește această convorbire ca o cursă spre a surprinde cugetul lui Hamlet, acesta îi vorbește cu o cruzime și un cinism revoltător, trimițând-o «la mănăstire», deși i-a scris scrisori de dragoste, și pretinde, în graiul lui declamatoriu, că a iubit-o mai mult decât patruzeci de mii de frați. Plăpânda copilă, sdruncinată prin părăsirea aceluia căruia i-a dăruit pârga dragostei sale curate, când află omorul tatălui ei prin mâna iubitului, nu poate purta povara acestei urgii: mîntea ei se prăbușește, și ea moare, o moarte prea timpurie. Nimic mai duios și mai mișcător decât această nebulie care se rostăște prin graiul florilor și al cântecului și această moarte a dalbei fecioare în undele pârâului, sub sălcile plângătoare!

Regele Claudiu, o fiară în chip de om, după ce otrăvește pe frate-său și-i ademenește pe văduva să se căsătorească cu el, trimite pe Hamlet în Anglia, cu ordinul tainic, dat în mâna însoțitorilor lui, Rosencrantz și Guildenstern, către Regele Angliei, ca să-l ucidă. Întâmplarea însă vrea ca el să surprinză acest ordin; el îl înlocuiește cu altul și astfel trimite la moarte pe cei doi însoțitori și prieteni ai săi — cruzime explicabilă numai printr'o stare morbidă. Regele simțind primejdia care-l paște, se folosește de desperarea și spada înveninată a fratelui Ofeliei, Laertes, spre a scăpa de Hamlet. Și acesta, numai după ce are moartea în inimă, înjunghiiă pe Rege. Așa încât dacă Hamlet ar fi putut aduce ispașa prin pieirea singurului vinovat, ea trece peste cadavrul lui Polonius, lui Laertes, al lui Rosencrantz și Guildenstern, al mumei sale, al Ofeliei și al lui Hamlet însuș. «Restul e tăcere».

Aici poetul, mai mult decât în celealte drame, este frământat de cugetarea sa cosmică, de dureroasa antinomie între om și destin, pe care germanii o numesc «Weltschmerz», și s'ar putea poate reduce «problema Hamlet» la această formulă. Oricum ar fi însă, în tragedia aceasta, mai mult poate decât în celelalte creațiuni ale lui Shakespeare, izvoarele vieții curg mai vii, ele colcăie și spumegă mai cumplit peste pietrele patimelor fatale, și ne sguđuie mai tare în adâncurile sufletului.

A. S.

PERSOANELE

CLAUDIU, Regele Danemarcei	MARCELLUS, } ofițeri
	BERNARDO, }
HAMLET, fiul fostului Rege și nepotul celui actual	FRANCISCO, un soldat
POLONIUS, mare Cămăraș	REYNALDO, servitorul lui Polonius
HORATIO, amicul lui Hamlet	Un Căpitan
LAERTES, fiul lui Polonius	Un Ambasador
VOLTIMAND	DUHUL tatălui lui Hamlet
CORNELIUS	FORTINBRAS, Prințul Norvegiei
ROSENKRANTZ	
GULDENSTERN	GERTRUDA, Regina Danemarcei și mama lui Hamlet
OSRIC, un Curtean	OFELIA, fiica lui Polonius
Un alt Curtean	
Un Preot	

Domni, doamne, ofițeri, soldați, actori, gropari, marinari, trimiși și suită.

Scena se petrece la Elsinore.

32249

ACTUL I

SCENA I

ELSINORE. O TERASĂ IN FAȚA CASTELULUI

(FRANCISCO, la postul său. BERNARDO intră și merge spre el)

BERNARDO

Cine-i acolo?

FRANCISCO

Nu, răspunde-mi mie; stăi și fă-te cunoscut.

BERNARDO

Trăiască Regele!

FRANCISCO

Bernardo?

BERNARDO

Chiar el.

FRANCISCO

Tu vii exact la ceasul tău.

BERNARDO

Bătù

Chiar miezul nopții. Du-te 'n pat, Francisco.

FRANCISCO

Îți mulțumesc că mă înlocuești.

E frig amarnic, și sunt istovit.

BERNARDO

Au ai avut o strajă liniștită?

FRANCISCO

Nici chiar un șoarece nu s'a mișcat.

BERNARDO

Bine, noapte bună.

De întâlnești pe Horatio și Marcellus

Tovarășii'mi de gardă, zi-le să

Grăbească.

FRANCISCO

Par'că îi aud. Stai! Cine'i?

(Intră HORATIO și MARCELLUS)

HORATIO

Prieteni ai acestei țări.

MARCELLUS

Supuși Danezi.

FRANCISCO

Ei, noapte bună.

MARCELLUS

Rămas bun, vrednice ostaș. Ia spune-mi,

Rog, cine te-a înlocuit?

FRANCISCO

Bernardo

Mi-a luat locul. Noapte bună vouă.

(Iese)

MARCELLUS

Auzi, Bernardo! E aici Horatio?

HORATIO

O bucată din el.

BERNARDO

Bine-ați venit, Horatio și Marcellus.

HORATIO

S'a arătat năluca iar azi-noapte?

BERNARDO

Eu n'am văzut nimic.

MARCELLUS

Horatio zice

Că este doar' închipuirea noastră,
Nevrând să crează 'n groaznica fantomă
Ce am văzut'o noi de două ori.
Deci l'îndemnai să vie să vegheze
Cu noi în clipele acestei nopți,
Că dacă va veni năluca iarăș,
Să fie martor pentru ochii noștri
Și să-i vorbească.

HORATIO

Aș! Nu va veni.

BERNARDO

Sezi jos puțin, și lasă-ne să dăm
Din nou năvală în urechea ta
Așa 'ntărită împotriva vestei
Acele ce-am văzut în două nopți.

HORATIO

Ei bine, să ședem și pe Bernardo
Să'l ascultăm.

BERNARDO

In cea din urmă noapte,
Când steaua cea spre apus de pol
Sfârșise drumu'i, ca să lumineze
Chiar partea cerului unde-arde acum,
Marcel și eu, când ceasul bătea unu —

MARCELLUS

Oprește! Taci! Priviți cum vine iar!

(DUHUL intră)

BERNARDO

Acelaş chip ca răposatul Rege!

MARCELLUS

Tu eşti un învăţat, vorbeşte-i tu,
Horatio!

BERNARDO

Nu seamănă el oare
Cu Regele? Horatio, vezi.

HORATIO

Intocmai;
Mă 'nfioară de uimire şi de spaimă.

BERNARDO

Ar vrea să i se vorbească.

MARCELLUS

Intreabă-l tu, Horatio.

HORATIO

Ce eşti tu care'ţi însuşeşti ăst ceas
Al nopţii, ş'ăst chip mândru şi răsboinic
In care a umblat odinioară
Inmormântatul Rege-al Danemarcei?
Pe cer eu te conjur, vorbeşte!

MARCELLUS

E supărat.

HORATIO

Vedeţi, se depărtează.
Stai! Stai! Vorbeşte, te conjur, vorbeşte!

(DUHUL iese)

BERNARDO

Ce zici, Horatio? Tremuri şi eşti palid.
Nu e ceva mai mult în lucrul ăsta
Decât închipuire? Ce gândeşti?

HORATIO

Pe Dumnezeuul meu, n'aş fi crezut'o
Făr' mărturia dreaptă, pipăită,
A ochilor mei chiar.

MARCELLUS

Nu seamănă

Cu Regele?

HORATIO

Cum tu îţi semeni ţie!
Aşa fû platoşa chiar ce o purtă
Când se luptă cu mândrul Norvegian.
Aşa se încruntă odată el,
Când în încaer crunt trânti pe ghiaţă
Pe Lehii de pe săniile lor.
E straniu.

MARCELLUS

Astfel el de două ori,
Şi tocmai la această oră-a morţii,
Trecu cu pas marţial prin faţa noastră.

HORATIO

Ce tâlc anume are, nu o ştiu,
Dar după cât îmi pot da cu părerea,
Cobeşte vre-o năpastă ţării noastre.

MARCELLUS

Sedeţi dar, şi să-mi spună, cine-o ştie,
De ce această pază straşnică,
Iscoditoare, 'n fiecare noapte
Munceşte pe supuşii astei ţări?
De ce atâta zilnică turnare
De tunuri, şi cumpărături pe pieţe
Străine, de unelte de războiu,
Şi-aşa năimeli de lucrători de vase

A căror muncă grea nu deosebește
 Dumineca de zi de săptămână?
 Ce-o fi că zorul ăsta nădușit
 Din zi și noapte face soți de muncă?
 Cine mă poate lămuri?

HORATIO

Eu pot.
 Așa încai e șoapta. Fostul Rege,
 Al cărui chip acum ni se-arătă,
 A fost, cum știți, la luptă provocat
 De Norwegianul Fortinbras, pornit
 L'aceasta de trufia lui pizmașă.
 Viteazul nostru Hamlet 1) — căci așa
 Il socotiă această jumătate
 A lumii noastre cunoscute —
 Pe Fortinbras răpuse, care, după
 Inscris pecetluit și întărit
 De legi și datină cavaleriească,
 Pierdù, cu vieața, către 'nvingător,
 Ținuturile ce le stăpâniă.
 În schimb al nostru Rege, zălogi
 O parte potrivită, ce treceă
 Lui Fortinbras, el dacă biruiă;
 Cum după rostu-aceleiaș tocmeli,
 A lui treceă asupra lui Hamlet.
 Ei bine, acum ăst tânăr Fortinbras,
 Plin și aprins d'un jind nesocotit,
 Pe-alocuri la hotarele Norvegiei
 A strâns o ceată de-oameni făr'de lege,
 Pe pâine și merinde, pentru-o treabă
 Ce are îndrăzneală 'n ea, anume:
 — Cum o 'nțelege bine Statul nostru —

1) Tatăl Prințului Hamlet.

De-a ne răpi cu mână înarmată
Și silnicie, țările pierdute
De tatăl său; și asta e, cum cred,
Prilejul pregătirilor ce facem,
Izvorul străjilor, și pricina
Acestui zor și vălmășag din țară.

BERNARDO

O cred și eu că nu e altceva:
Și bine se brodește că această
Figură cobitoare vine-'n arme,
Prin garda noastră, semănând atâta
Cu regele, ce-a fost și e prilejul
Astor răsboaie.

HORATIO

E un fir de praf
Spre-a turbură ai minții ochi. În vremea
Cea mai înaltă și 'nflorită-a Romei,
'Nainte de-a cădeà mărășul Iuliu,
Morminte stăteau goale, morți în giulgiuri
Scânceau bocind prin ulișele Romei,
Și stele se vedeau cu dungi de foc,
Și stropi de sânge, turburări în soare,
Și astrul umed 1) sub a cărui cârmă
Stă 'mpărăția lui Neptun, bolià
D'eclipse ca în ziua de apoi.
Aceleași semne de 'ntâmplări cumplite,
Ca soli ce vin 'nainte-ursitelor,
Și prevestiri de rele sositoare,
Le-au arătat și cerul și pământul
Compatrioșilor și țării noastre.

(DUHUL vine iar)

Dar, stați. Tăcere! Iacă vine iarăș!

1) Luna.

Mi-i pun în drum, chiar de m'ar prăpădi.
 Oprește, stai, nălucă! Dacă ai
 Un sunet tu sau folosința vocei,
 Vorbește-mi!
 De e vre-o faptă bună de făcut
 Ce ție ți-ar da pace, mie har,
 Vorbește-mi!
 De-ți este cunoscută soarta țării,
 Ce preștiința-o poate 'nlătură,
 Vorbește!
 Sau dacă 'n vieață ai ascuns în sânul
 Pământului comori, cu silă stoarse,
 Și pentru cari, se zice că voi duhuri
 Adesea după moarte rătăciți,
 O, spune-o! Stai!

(Cocoșul cântă)

Oprește-l tu, Marcellus!

MARCELLUS

Să dau cu sulița în el?

HORATIO

Da, dacă nu stă.

BERNARDO

E aici!

HORATIO

E aici!

MARCELLUS

(DUHUL iese)

S'a dus!

Jignim această umbră majestoasă
 Cu-așa apucături de violență,
 Căci e ca aerul de nerănit,
 Și ale noastre lovituri sunt numai
 Batjocură zadarnică.

BERNARDO

Erà

Să ne vorbească, când cântà cocoșul.

HORATIO

Ș'atuncea tresări ca-un vinovat
De-un sgomot spăimântat. Se zice că
Cocoșul, trâmbiță a dimineții,
Cu glasu'i sunător și ascuțit
Trezește zeul zilei, l-al cărui glas
Tot spiritul drumeț și rătăcit,
Din mare sau din foc, pământ sau aer,
Aleargă în ocolul său. Și asta
S'a dovedit prin lucrul cel de față.

MARCELLUS

Pieri îndată ce cântă cocoșul.
Ei zic că pururea când prăznuim
Noi nașterea Mântuitorului,
Pasărea zorilor ar fi cântând
O noapte 'ntreagă; nici un duh, se zice,
Nu îndrăznește a mai colindă,
Și nopțile sunt sănătoase. Stele
Nu cad atuncea, iele nu deoachie,
Nici vrăjitoare nu pot fermecă.
Așa de sfânt și plin de har e timpul.

HORATIO

Am auzit-o și o cred în parte.
Dar, iacă, zorile în mantie roșie
Pășesc prin roua dealului înalt
Din Răsărit colea. Să curmăm garda,
Și sfătuesc să spunem chiar lui Hamlet
Cel tânăr, ce-am văzut azi-noapte. Căci
Pe vieața mea, ăst duh, mut pentru noi,
Lui va vorbi. Vreți să i-o dăm de știre,

Precum a noastră dragoste o cere,
Și se cuvine datoriei noastre?

MARCELLUS

S'o facem, rog, și știu chiar unde-l vom
Găsi mai nimerit azi dimineață.

(Toți ies)

SCENA II

O SALĂ DE STAT ÎN CASTEL

(Intră REGELE, REGINA, HAMLET, POLONIUS, LAERTES
VOLTIMAND, CORNELIUS, Curteni și suită)

REGELE

Deși e verde amintirea încă
A morții dragului meu frate Hamlet,
Și s'ar cădea să ducem jalea 'n inimi,
Și tot Regatul nostru într'o frunte
De chin să se 'ncrețească, judecata
Atât cu firea a luptat, că ne
Gândim la el cu înțelept alean,
Gândindu-ne 'n acelaș timp la noi.
Deci fosta noastră soră, și acum
Regina noastră, falnica părtașă
A astei țări răsboinice, acum
Noi, oarecum cu-o bucurie tristă,
Cu un ochiu vesel și cu celalt umed,
Cu râset de alaiu și plâns de nuntă,
Plăceri și jale cântărind în talgeri
Egale — am luat'o de soție.
Și'n asta noi nu am nesocotit
Părerea luminată ce ne-ați dat

De bună voie. Mulțumim la toți! —
 Acuma, știți că Fortinbras cel tânăr,
 Neprețuind prea mult puterea noastră,
 Sau, poate, socotind cum că murind
 Iubitul nostru frate, Statul nostru
 S'a sdruncinat de tot, și ispitit
 De visul sorților prielnici lui,
 Nu a lipsit a ne munci cu cereri
 Ca să'i înapoiem ținuturile
 Pierdute, în puterea legii, către
 Viteazul nostru frate. — Despre el
 Atât. — Cât despre noi, și sfatul ăsta,
 E vorba de-asta: am scris Regelui,
 Și unchiul tânărului Fortinbras —
 Bolnav în pat abiã cunoaște rostul
 Nepotului — s'oprească urmarea lui
 În treaba asta, întrucât soldații
 Sunt strânși și recrutați cu toții dintre
 Supușii lui. Deaceea vă pornim,
 Pe voi, Cornelius și Voltimand,
 Ca purtători ai salutării mele
 Către bătrânul Rege al Norvegiei,
 Nedându-vă putere mai întinsă
 De-a mijloci pe lângă el, decât
 Vi se îngăduie în ăst înscris.
 Rămas bun! — Graba să vă laude zelul.

CORNELIUS
 VOLTIMAND

Acum ca 'n toate zelul vom vădi.

REGELE

Nu ne 'ndoim. — Rămâneți dar cu bine.

(VOLTIMAND și CORNELIUS ies)!

Ș'acum, ce veste ne aduci, Laertes?

Ne-ai spus de-o cerere. Ce e, Laertes?
 Nu poți vorbi cuminte Regelui,
 Și pierde vorba: ce-ai dori, Laertes,
 Ce nu ți-aș da 'nainte ca s'o ceri?
 Căci inimei nu-i capul mai 'nrudit,
 Nici mâna mai slujbașă gurii, cum
 E tatălui tău tronul Danemarcei.
 Ce-ai vrea, Laertes, dar?

LAERTES

Mărite Doamne,
 A voastră voie de-a mă 'ntoarce 'n Franța,
 De unde bucuros venii spre-a'mi face
 La 'ncoronarea voastră datoria,
 Dar datoria mea fiind acuma
 Indeplinită, eu mărturisesc
 Că gând și dor tind iarăș către Franța,
 Și cer a voastră voie și iertare.

REGELE

Dar oare îți dă voie tatăl tău?
 Polonius ce zice?

POLONIUS

Sire, el
 Mi-a smuls zăbavnicu-mi consimțimânt
 Prin rugi stăruitoare, și 'n sfârșit
 Am pus pe a sa cerere pecetea
 Târziei mele învoiri. Vă rog
 Prea mult ca să-i dați voie a plecà.

REGELE

Deci folosește ceasul tău prielnic,
 Laertes; cheltuește vremea ta
 Și darurile tale după plac!
 Acum, nepoate Hamlet, ș'al meu fiu —

HAMLET (*aparte*)

Mai mult o rudă, mai puțin prieten.

REGELE

De ce atârnă încă nori asupra-ți?

HAMLET

Ba nu, Măria Ta, sunt prea la soare.

REGINA

Bun Hamlet, leapădă culoarea ta
Cea înnoptată, și-ochiul tău privească
Pe-al Danemarcei Rege, ca prieten.
Nu tot cătă cu genele plecate
Pe nobilul tău tată în țărână.
Știi că-i comun, tot ce trăește moare,
Trecând prin fire către veșnicie.

HAMLET

Da, Doamnă, e comun 1).

REGINA

De e așa,

De ce îți pare-atât de straniu ție?

HAMLET

Nu *pare*, Doamnă, *e*; nu cunosc «*pare*»
Nu-i mantia mea cernită, bună mamă,
Nici portul cel îndatinat de doliu,
Nici grea oftare cu silit răsuflet,
Nu, nici izvorul cel mănos din ochi,
Nici arătarea abătută-a feții,
Și nici vreo formă, fel și chip de jale
Ce pot cu-adevărat să mă descrie.
Acestea toate *par* într'adevăr.
Căci ele's gesturi ce se pot jucă.
Dar eu în mine port ceva ce 'ntrece

1) Joc de cuvinte: comun = ordinar.

Orice părere. Celelalte sunt
Zorzoanele și straiul jalei numal.

REGELE

Duios și vrednic e din parte-ți, Hamlet,
Că tatălui dai ăst prinos de doliu.
Dar trebuie să știi că tatăl tău
Pierdù un tată, tatăl cel pierdut
Pierdù p'al său, și-urmașul e ținut
De datoria sa fiiască să
Păstreze-o vreme cuvenitul doliu.
Dar ca să stărui 'n cerbicoasă jale,
E faptă de arțag nelegiuit,
E chin nebărbătesc, și dovedește
Voință nesupusă cerului,
Un suflet slab, un duh nerăbdător,
O judecată simplă, ne'nvățată;
Căci ce știm toți că trebuie să fie,
Ce e așa obștesc ca orice lucru
Ce cade de-obiceiu sub simțul nostru,
De ce 'n ursuza noastră 'mpotrivire,
Să o luăm la inimă? — Rușine!
E un păcat în fața cerului,
In contra morților și a naturii,
Absurd în minte-a cărei temă-obștească
E moartea taților, strigând mereu,
Dela întâiul mort și pân' la cel
Ce azi murì: «așa-i lăsat să fie».
Rog, leapădă dar doliul fără rost,
Și cugetă de noi ca de un tată,
Căci lumea să cunoască că tu ești
Cel mai aproape de al nostru tron,
Și că-o iubire tot așa duioasă
Cum are-un tată pentru fiul său,

Îți hărăzesc. Cât despre gândul tău
Ca să te'ntorci în Wittenberg la școală,
El e protivnic mult dorinței noastre,
Și te rugăm ca să rămâi aici,
Spre bucuria și spre desfătarea
Ochilor noștri, ca cel mai de frunte
Curtean, nepot și fiu al nostru.

REGINA

Să nu te roage mama ta'n zadar.
Rog, stai, și nu plecà la Wittenberg.

HAMLET

Voiu face, Doamnă, tot spre-a v'ascultà.

REGELE

Ah, iacă un duios și bun răspuns.
Fii ca noi înși-ne în Danemarca.
Să mergem, Doamnă. Astă învoire
Gingașă, nesilită a lui Hamlet,
In inimă 'mi zâmbește, și în cinstea
Ei, nici o sănătate veselă
Nu se va bea în Danemarca astăzi,
Făr'ca s'o spuie tunul norilor;
Și oricând Regele va închinà
Paharul său, tăria să vuiască,
Răsbubuind ăst tunet pământesc.
Să mergem.

(Toți ies, afară de HAMLET)

HAMLET

O, dacă s'ar topi aceasta carne
Prea, prea vârtoasă, și s'ar scurge 'n rouă!
Sau dacă n'ar fi așezat cel Veșnic
Un canon contra sinuciderii!
O, Doamne, Doamne, cât de sarbăd,

De sterp, și răsuflat și neprielnic
 Imi pare rostul tot al astei lumi!
 Rușine peste ea! E o grădină
 Părăginită, 'n care crește buged
 Sămânța, și e năpădită toată
 De bălării și putrigai. — Aicea
 A trebuit s'ajungă? Mort abiă
 De două luni; ba nu atât, nici două.
 Un rege minunat, ce către ästlalt
 Fù ca Hyperion către un Satyr;
 Iubind pe mama-atât că nu lăsă
 Nici vântul cerului ca să atingă
 Prea aspru fața ei. — Cer și pământ!
 Mai bine e să nu mi-o amintesc!
 Ea s'atârnă de el de par'c'al poștei
 Nesăț sporiă prin ceea ce'l hrăniă.
 Și totuș într'o lună! N'aș gândi-o!
 O, slăbiciune, numele 'ți-e femeie!
 O mică lună! Pân'a nu 'nvechì
 Pantofii 'n care-urmă ea trupul tatii,
 Ca Niobea 'n lacrimi, ea, chiar ea, —
 O, Doamne, o fiară fără judecată
 Jeleà mai mult — se mărită cu unchiul,
 Un frate-al tatălui, dar semănându-i
 Ca eu lui Hercule! — O lună numai!
 Când sarea lacrimelor prefăcute
 Nu încetase-a'i arde ochii plânși,
 Se mărită. — O, pripă ticăloasă,
 Zorind așa în pat incestuos!
 Aceasta nu e și nu poate fi
 A bine. — Dar, te frânge, inimă,
 Căci limba 'mi trebuie acum să tacă.

(Intră HORATIO, BERNARDO și MARCELLUS)

HORATIO

Salut, Alteță.

HAMLET

Sunt vesel că te văd cu bine. — Ești
Horatio, dacă nu mă 'nșel?

HORATIO

Chiar el,
Și pururea plecata voastră slugă.

HAMLET

Ba, bunul meu prieten. Am să schimb
Cu tine numele acesta. — Și
De ce veniși din Wittenberg, Horatio?
Marcellus?

MARCELLUS

Prea iubitul meu stăpân —

HAMLET

Sunt vesel că te văd iar. — Bună seara.
Dar, zău, ce v'a adus din Wittenberg?

HORATIO

O toană de hoinar, iubite Prinț.

HAMLET

Nu aș lăsa p'al tău dușman s'o spuie,
Nici nu vei silui auzul meu
Să fie martor pârei tale însăș
In contra ta: știu că nu ești hoinar.
Ce fel de treabă-aveți la Elsinore?
Am să vă 'nvăț ca să beți sdravăn, până
Să nu plecați de-aicea.

HORATIO

Am venit
La 'nmormântarea tatălui vostru.

HAMLET

Te rog să nu-ți bați joc de mine,
Prietene de școală. Cred că ai
Venit la cununia mamei mele.

HORATIO

E drept că i-a urmat curând, Alteță.

HAMLET

Economie, economie, Horatio!
Bucatele comăndului au dat
Mâncări reci la ospățurile nunții.
Mai bine întâlneam pe cel mai aprig
Dușman al meu în cer, decât să văd
Această zi, Horatio! — Tatăl meu —
Par'că îl văd —

HORATIO

O, unde, Prințul meu?

HAMLET

Cu ochii minții mele, Horatio.

HORATIO

L'am cunoscut; erà un prea bun Rege

HAMLET

Fù un bărbat, oricum îl vei lua,
Eu nu mai voi vedea perechea lui.

HORATIO

Alteță, cred că l'am văzut aseară.

HAMLET

Văzut? Pe cine?

HORATIO

Pe Regele, Alteță, tatăl vostru.

HAMLET

Pe Regele, zici, tatăl meu?

HORATIO

Mirarea voastră stăpâniți o clipă,
Și ascultați-mă ca să vă spun,
Pe mărturia ăstor domni, minunea
Aceasta.

HAMLET

Pentru Dumnezeu, vorbește.

HORATIO

În două nopți dearândul, ăști doi domni,
Bernardo și Marcel, fiind de gardă,
În miezul cel pustiu al nopții, iacă
Ce au văzut. Un chip ca tatăl vostru,
Armat deplin din creștet pân'la tălpi,
S'arată'n fața lor, cu pas solemn
Incet și falnic trece lângă ei.
De trei ori el păși așa 'nainte
Ochilor lor uimiți și 'nspăimântați,
Departate cam cât lungul sceptrului,
Dar ei, de frică mai topiți piftie,
Stau muți și nu-i vorbesc. Aceasta ei
Mi-o spuseră în taină înfiorată.
Eu dar cu ei veghiai a treia noapte;
Și, cum spuseseră, la timp și chip
Întocmai, întărind cuvântul lor,
Venî năluca. Măinile acestea
Nu-și seamănă mai mult.

HAMLET

Dar unde-a fost?

MARCELLUS

Chiar pe terasă unde-stam de gardă.

HAMLET

Nu i-ați vorbit?

HORATIO

Ba da, Alteță, dar
N'a dat răspuns. Odată doar părù
Că își ridică capul, cu-o mișcare
Ca și când vrù să ne vorbească; dar
Atunci cântă cocoșul dimineții,
Și la ăst glas el se ferì degrabă,
Pierind din ochii noștrii.

HAMLET

Foarte straniu.

HORATIO

Pe vieța mea'i adevărat, Alteță.
Și am crezut că datoria noastră
Ne poruncește să vă dăm de știre.

HAMLET

Zău, domnilor, zău, asta mă 'ngrijește.
Sunteți de rând deseară?

MARCELLUS

BERNARDO

Da, Alteță.

HAMLET

Armat, ați zis?

MARCELLUS

BERNARDO

Da, înarmat, Alteță.

HAMLET

De sus pân' jos?

MARCELLUS

BERNARDO

Din cap pân' la picioare.

HAMLET

Atuncea nu'i văzurăți fața?

HORATIO

Ba da, purtă viziera ridicată.

HAMLET

Aveă căutătura încruntată?

HORATIO

Mai mult de jale decât de mânie.

HAMLET

Palid sau roșu?

HORATIO

Eră foarte palid.

HAMLET

Și și aținti privirile pe voi?

HORATIO

Da, neclintit.

HAMLET

O, de-aș fi fost colea!

HORATIO

V'ar fi uimit.

HAMLET

Se poate, prea se poate. Mult a stat?

HORATIO

Cât ați putea, cu grabă cumpătată,
Să numărați o sută.

MARCELLUS

BERNARDO

Ba, mai mult.

HORATIO

Dar nu când am văzut'o eu.

HAMLET

Și îi eră căruntă barba, ai?

HORATIO

Erà, cum am văzut'o când traia,
Un negru argintat.

HAMLET

Eu voi vegheà la noapte.
Se poate iar să vie.

HORATIO

Negreșit.

HAMLET

De-o fi în chipul nobilului meu tată,
Am să-i vorbesc, chiar iadul de-ar căscà,
Ș'ar porunci să tac. — Vă rog pe toți,
De-ați tăinuit năluca pân'acuma,
S'o țineți încă în tăcerea voastră,
Și orice s'ar mai întâmplà azi noapte,
Dați-i un înțeles, dar nu o limbă.
Voiu răsplăti iubirea voastră. — Adio,
Intre-unsprezece dar și miezul nopții
Eu pe terasă vă voiu revedea

TOȚI

Vă dăm a noastră slujbă.

HAMLET

Ba, a voastră
Iubire, cum vă dau p'a mea. — Adio.

(Ies toți, afară de HAMLET)

O, duhul tatălui meu înarmat!
Ceva nu e a bine! Bănuesc
Vre-o uneltire rea. De-ar veni noaptea!
Fii 'n pace, suflet: mișelii răsar,
De le-ar acoperi pământul chiar.

(Iese)

SCENA III

O CAMERĂ ÎN CASA LUI POLONIUS

(Intră LAERTES și OFELIA).

LAERTES

Mi-s îmbarcate lucrurile, — adio.
Și, soră, când sunt vânturi priincioase
Și vase cari pornesc, tu nu dormi,
Ci dă-mi știri despre tine.

OFELIA

Te 'ndoești?

LAERTES

Cât despre Hamlet și favoarea lui,
S'o iei ca modă, ca o toană 'n sânge,
Ca o viorea în primăvara firii,
Prea timpurie, nestătornică,
Și dulce, dar netrainică, mireasma
Și desfătarea unei clipe. — Nu
Mai mult.

OFELIA

Nimic mai mult?

LAERTES

Mai mult n'o crede,

Căci firea, 'n sporul ei, nu crește numai
La trup și vine, ci, cum crește templul
Acesta, se lărgește 'n el și slujba
Lăuntrică a inimei ș'a minții.
Se poate că acum el te iubește,
Că nici o pată, nici un vicleșug
Nu pângăresc voința sa curată;
Dar cată să te temi, că'n rangul său
Înalt, voința sa nu'i aparține.
El însuș este robul nașterii;

Nu poate el, ca oamenii de rând,
S'aleagă după plac, căci de a lui
Alegere, atârnă soarta țării.
De-aceea trebuie să-și îngrădească
Alegerea prin glasul și 'nvoirea
Acelui trup, al cărui cap el este.
Când dar îți zice el că te iubește,
Se cade 'n cumiția ta s'o crezi
P'atât cât locul și puterea lui
Deosebită îi dau voie-a pune
Cuvântul său în faptă, adică
Pe cât îl iartă glasul Danemarcei.
Gândește-te ce-ar pierde cinstea ta
De-ai da tu cântecului său prea lesne
Crezare, dacă inima ți-ai pierde,
Sau ai deschide castul tău odor
Neînfrânteii sale stăruințe. — O,
Ferește-te, Ofelia, scumpă soră,
Și ține a ta dragoste departe
De focul poftelor primejdioase.
Cea mai sfioasă fată este chiar
Prea darnică, când frumusețea ei
Desvăluie lunei. Chiar virtutea însăș
Nu scapă de lovirea clevetirii;
Viermi rod adesea pruncii primăverii
'Nainte de-a 'și deschide mugurii;
In zorile și'n roua primăverei
Otrava molimei e mai cumplită.
Ia seama dar, căci frica'i bună pază;
Cei tineri lesne pot în mreji să cază.

OFELIA

Voiu ține 'n minte rostul ăstor sfaturi,
Ca strajă-a inimii. Dar, dragă frate,

Nu-mi arată, ca unii preoți falși,
 Râposul și spinosul drum spre cer,
 Când ei, ca niște desmățați berbanti,
 Merg pe 'nflorita cale a plăcerii,
 Și-și râd de sfatul lor.

LAERTES

O, nu te teme.

Eu măi prea mult—dar, iată, tata vine.

(Intră POLONIUS)

O îndoită binecuvântare
 E har de două ori. Acum prilejul
 Surâde unui nou rămas bun...

POLONIUS

Incă

Aici, Laertes? Hai pe bord. Rușine!
 Căci vântul șeade 'n ceafa pânzei tale.
 Ești adăstat — na, binecuvântarea
 Mea, și-aste mici precepte 'nscric 'n minte:
 Nu da o limbă gândurilor tale,
 Nici faptă unui gând nechibzuit;
 Prietenos fii, dar nicicum vulgar.
 Pe-amicii tăi, când le-ai cercat credința,
 Cu scoabe de oțel la piept îi strânge,
 Dar nu-ți tocî tu palma ta, dând mâna
 Cu orice nou clocit tovarăș. — Ceartă
 Nu căută, dar de-ai intrat în ea,
 Fă ca protivnicul să se ferească
 De tine. Dă urechea ta oricui,
 Dar glasul la puțini. Ia orișicui
 Părerea, dar păstrează-ți judecata.
 Scump fie-ți portul, cât te iartă punga,
 Nu bătaios, bogat nu sclivisit,
 Căci haina spune-adesea cine-i omul.

Și cei din treapta mai înaltă 'n Franța
 Au gust ales și fin în d'alde astea.
 Nu da și nu luă cu împrumut,
 Căci dând, ades pierzi banii și prieten,
 Luând, tocești muchea gospodăriei.
 Dar, mai presus de toate: să fii sincer
 Cu tine însuși, și-atunci va urmă,
 Precum urmează noaptea după ziuă,
 Că n'ai să poți fi fals cu nimenea.
 Rămas bun: binecuvântarea mea
 Să facă a rodi aceastea 'n tine.

LAERTES

Imi iau plecat dar bună ziua, tată.

POLONIUS

Te chiamă timpul, slugile te-adastă.

LAERTES

Adio, Ofelio, ține bine minte
 Ceace ți-am spus.

OFELIA

Mi-e încuiat în minte,
 Și singur tu vei ține cheia ei.

LAERTES

Rămas bun.

(Iese)

POLONIUS

Ce e, Ofelio, ceace ți-a spus?

OFELIA

Cu voia ta, ceva de Prințul Hamlet.

POLONIUS

Ha, bine zici!

Aud că dela-o vreme foarte des

El s'a 'ntâlnit cu tine, și tu însuși

Ai fost prea darnică cu audiențe.
De e așa — (ș'asă mi s'a vestit,
Ca să iau seama) apoi am să-ți spun,
Că nu 'nțelegi destul ce se cuvine
Și fiicei mele și onoarei tale.
Ce-i între voi? Să-mi spui tot adevărul.

OFELIA

De câtva timp mi-a dat multe dovezi
De dragostea lui.

POLONIUS

Dragoste? Ba așa!
Vorbești ca fată crudă, neînvățată
Cu-așa primejdioasă 'mprejurare.
Și-i crezi dovezile, cum le numești?

OFELIA

Eu nu știu, tată, ce gândi.

POLONIUS

Ți-o spune.

Gândește-te că ești un copilaș,
Luând drept bani adevărați, niște
Dovezi ce nu fac nici un ban. Tu să
Te dovedești mai scumpă, ori — spre-a nu
Speti ăst biet cuvânt, gonindu-l astfel —
Ai să mă dovedești un caraghios.

OFELIA

Dar, tată, el mi-a arătat iubirea
In chip cinstit.

POLONIUS

Da, chip poți s'o numești. Ia, haida de!

OFELIA

Și, tată, a 'ntărit vorbirea sa
Cu jurămintele cele mai sfinte.

POLONIUS

Ași! Mălai pentru vrăbii! Știu prea bine,
 Când fierbe sângele, cum sufletul
 Dă cu risipă jurăminte limbei;
 Dar aste flacări care dau mai multe
 Lumini de cât căldură, și se sting
 Cu chiar făgăduința, când se dă,
 Să nu le iei drept foc. Deacuma fii
 Ceva mai scumpă cu-a ta feciorească
 Prezență; prețuește-ți convorbirea
 Mai mult, decât o vorbă de poruncă.
 Cât despre Hamlet, crede-l doar'atât:
 Că-i tânăr, și că poate-umblă cu un
 Mai lung pripon decât se iartă ție;
 Cu un cuvânt, Ofelio, nu te'ncrede
 In jurămintele lui; sunt samsari
 Nu de coloarea ce-o arată haina,
 Ci pețitori de pofte necurate,
 Părând ca doruri sfinte și cuvioase
 Spre-a înșelă mai bine. Deci, pe scurt,
 Nu vreau, ți-o spun curat, de-azi 'nainte
 Să necinstești răgazul unei clipe
 Spre-a stă de vorbă cu stăpânul Hamlet.
 Ia seama dar, auzi? — Acum poți merge.

OFELIA

Mă voiu supune tată. (*Iese*)

SCENA IV

TERASA

(*Intră HAMLET, HORATIO și MARCELLUS*)

HAMLET

Crunt pișcă aerul; e frig amarnic

HORATIO

Da, aerul e viu și 'nțepător.

HAMLET

Ce oră e?

HORATIO

Aproape miezul nopții.

MARCELLUS

Nu, a sunat.

HORATIO

Așă? N'am auzit. Atunci e ceasul
Când Duhul are obiceiul să umble.
(Sunet de trâmbițe și salve de tunuri afară)
Ce însemnează asta?

HAMLET

Regele

Veghează noaptea asta, face chef,
Benchetuește, se-amețește 'n danțuri,
Și oricând soarbe-un gât de vin de Rin,
Tobe și trâmbiți astfel rag afară
Triumful băuturii ce-o închină.

HORATIO

E datină aceasta?

HAMLET

Da, firește.

Dar, după mine, deși sunt născut
Și sunt crescut aici, i-o datină
Mai bine de călcat decât de-urmat.
Aceste chefuri ameteitoare
Ne fac, la Răsărit și la Apus,
De râsul și disprețul altor neamuri.
Ne zic bețivi, mânjesc al nostru nume
Cu o poreclă-urită, ș'ăst nărav

Ia faptelor pe cari le săvârșim,
 Oricât de falnice sunt, măduva
 Și sâmburele vredniciei noastre.
 Așa se 'ntâmplă-adesea unor oameni,
 Că prin vreun cusur al firii lor,
 Din naștere (de care ei n'au vină,
 Căci omul nu-și alege-obârșia sa),
 Ori prin prea mare spor al unor patimi
 Ce rup ades zăgazurile minții,
 Sau prin obișnuința ce frământă
 Prea tare coca bunelor moravuri,
 C'asemeni oameni, zic, purtând tiparul
 Unicului cusur — fiind livreaua
 Naturii lor sau zodia ursitei —
 Iși vor vedeà virtuțile lor toate
 — De-ar fi curate ca cerescul har,
 Și nesfârșite cât le rabdă omul —
 Știrbite în părerea lumii prin
 Acest unic cusur. Țst dram de rău
 Coboară toată nobila lor fire
 Intru rușinea ei.

(Intră DUHUL)

HORATIO

Priviți-o! Vine!

HAMLET

O îngeri, soli cerești, păziți-ne!
 Fii duh sfințit sau blestemat strigoiu,
 Du-mi adieri din cer sau vânt din iad,
 Aibi gânduri milostive sau cumplite,
 Tu vii în chip așa de 'ntrebător,
 Că'ți voiu vorbi. Ți-oi spune Hamlet, Rege
 Al Danemarcei, tată: O, răspunde-mi!
 Nu mă lăsă ca să pier în neștire,

Ci spune-mi de ce oasele-ți sfințite
Ascunse'n moarte, giulgiul lor au rupt?
De ce mormântu'n care te-am văzut
Culcat în pace, și-a deschis acum
Iar grelele lui fălci de marmură,
Spre-a te svârli afară? Ce înseamnă
Că tu, trup mort, din nou, în plin oțel,
Iar cercetezi așa mijitul lunei,
Făcând pocită noaptea, iară nouă
Ce suntem ai naturii măscărici,
Așa de groaznic tu ne sgudui firea
Cu gânduri peste vlaga minții noastre?
De ce aceasta? Spune. Ce să facem?

(DUHUL face un semn lui HAMLET)

HORATIO

Vă face semn ca să plecați cu el,
Ca și când ar dori să vă vorbească
În taină...

MARCELLUS

Iată cu ce gest duios
Vă chiamă la un loc mai depărtat:
Dar nu-l urmați.

HORATIO

Nu, nu, cu nici un chip.

HAMLET

Dar nu vrea să vorbească. Îl urmez dar.

HORATIO

N'o faceți. Prințe.

HAMLET

Cum? Ce-i de temut?

Nu-mi prețuesc vieața cât un ac,
Și sufletului meu ce-i poate face,

Fiind ceva nemuritor ca dânsul?
Imi face semn din nou: am să-l urmez.

HORATIO

Dar de v'ar ispiti spre apă, Prințe,
Ori pe înfricoșatul vârf al stâncei
Ce peste poala ei se pleacă'n mare,
Ș'acolo ar luà alt chip grozav
Ce v'ar puteà răpi domnia minții
Și trage în sminteală? Cugetați:
Chiar locul, fără alt prilej, urzește
Porniri de desperare 'n creierul
Acelui ce de sus se uită 'n mare
Și o aude jos mugind.

HAMLET

Mereu

Mă chiamă. Mergi 'nainte, te urmez.

MARCELLUS

Altetă, nu-l urmați.

HAMLET

Jos mâinile!

HORATIO

Nu trebuie să mergeți.

HAMLET

Soarta chiamă,

Și-mi face orice vânj mărunț din trup

Vârtos ca mușchii leului Nemeic.

Mereu mă chiamă. Domnilor, înlături!

Pe cer, fac praf din cel ce mă oprește!

'Napoi, vă spui! — Mergi dar, eu te urmez.

(Ies DUHUL și HAMLET)

HORATIO

Inchipuirea'l scoate, vai, din fire.

MARCELLUS

Să-l urmărim. Căci nu se cade ca
Să ni-i supunem astfel.

HORATIO

După el!

Cum oare va lua sfârșit aceasta?

MARCELLUS

Ceva'i putred în Statul Danemarcei.

HORATIO

Va cârmui-o cerul.

MARCELLUS

Să-l urmărim.

(*Ies*)

SCENA V

O ALTĂ PARTE A TERASEI

(*Intră DUHUL și HAMLET*)

HAMLET

Unde mă duci? Vorbește! Mai departe
Nu voiu să merg.

DUHUL

Ascultă-mă.

HAMLET

Ascult.

DUHUL

Aproape e sosită ora când
În flăcări chinuitoare de pucioasă
Eu cată să mă 'ntorc.

HAMLET

Vai, biete Duh!

DUHUL

Tu nu mă plânge, ci ascultă bine
Ce-am să-ți descoper.

HAMLET

Sunt dator s'ascult.

DUHUL

Și să răsbuni când vei fi ascultat?

HAMLET

Ce?

DUHUL

Sunt duhul tatălui tău, osândit
Să umblu-o anumită vreme, noaptea,
Și ziua să postesc, închis în flacări,
Cât crimele halne săvârșite
In zilele-mi de vieață, n'or fi arse
Și ispășite. De n'ar fi oprit
A spune tainele 'nchisorii mele,
Ți-aș spune o poveste-al cărei cel
Mai slab cuvânt ți-ar da fiori în suflet,
Ți-ar îngheța al tinereții sânge,
Și-ar face ochii'ți amândoi să sară,
Ca stelele, din orbitele lor,
Ca părul tău buclat și împletit
Să se desfacă, ș'orice fir în parte
Să se sbârlească'n sus ca țepele
Pe-ariciul mânios. Inșă aceste
Destăinuiri din veșnicie nu 's
Pentru urechi de carne și de sânge.
Ascultă dar, ascultă, o, ascultă!
De ai iubit pe bunul tău părinte —

HAMLET

O, Dumnezeule!

DUHUL

Răsbună nefirescul lui omor.

HAMLET

Omor?

DUHUL

Mârșav, cum e omoru 'n orice chip,
Dar ăsta mai mârșav, mai nefiresc,

HAMLET

Grăbește să mi-o spui, ca pe-aripi iuți
Ca gândurile dragostei, să sbor
La răsbunare.

DUHUL

Te gălesc dar volnic.
Și-ai fi mai trândav decât iarba grasă
Ce crește buged pe al Lethei mal,
De nu te ai trezi. Ascultă, Hamlet.
S'a scos s'von că, dormind eu în grădină,
Un șarpe m'a mușcat; așa urechea
Intregi țări e înșelată-amarnic
Prin falsa povestire-a morții mele.
Dar află, nobil fiu, că șarpele,
Ce vieața tatălui tău a mușcat,
Ii poartă-acum coroana.

HAMLET

O, sufletu-mi profetic! — Unchiul meu!

DUHUL

Da, fiara 'ncestuoasă și-adulteră,
Prin graiul său și daruri trădătoare —
O graiu haln și daruri ce-au puterea
Să 'nșele astfel! — câștigă la pofta-i
Cea rușinoasă pe Regina mea
Așa de virtuoașă 'n aparență.

O, Hamlet, ce cădere-a fost aceasta!
Căci dela mine, a căruia iubire
Eră aşà de demnă că mergeà
Mână în mână chiar cu jurământul
Pe care-i l'am făcut la cununie,
Să se coboare la-un aşà nemernic,
A cărui însuşiri fireşti erau
Aşà sărace lângă ale mele!
Dar cum virtutea nu se va lăsa
Ademenită, dacă voluptatea
O ar peţi în chip divin, aşà
Şi pofta, 'mperecheată chiar c'un înger,
Se satură şi de un pat ceresc
Şi'nfulecă gunoi.
Dar par'că simt al dimineţii aer;
Să fiu dar scurt. Dormind dar în grădină,
Precum obişnuiam după amiază,
El, unchiul tău, se furişă în locul
Cel nepăzit, cu suc afurisit
De măselariţă într'o sticlură,
Şi'n gaura urechii îmi turnă
Lichidul cel lepros, ce e aşà
De învrăjbit cu sângele-omenesc,
Că sprinten, ca argintul viu, străbate
Prin ale trupului cărări fireşti,
Şi, într'o clipă, face să se prinză,
Ca printr'un acru chiag picat în lapte,
Subţirele şi sănătosul sânge.
Aşà făcù şi la al meu, încât
O repede spuzeală 'mi însolzi,
Ca şi lui Lazăr, c'o scârboasă coaje,
Tot trupul neted.
Aşà am fost, prin mâna unui frate,

In somn prădat de vieață, tron, Regină,
Răpit în a păcatelor rodire,
Nepregătit, făr'maslu, negrijit,
Nerăfuit, trimis la judecată
Cu toate vinile pe capul meu.
O groaznic, groaznic, o cumplit de groaznic!
De ai tu vlagă'n tine, nu lăsa
Ca patul cel regal al Danemarcei
Să fie un culcuș de desfrânare
Și blestemat incest! Dar orișicum
Vei urmări această faptă, cugetul
Nu ți-l mânji, nici sufletu-ți urzească
Ceva 'mpotriva mamei tale. Las'o
Pe seama cerului și-a spinilor
Ce 'nțeapă și sfâșie sânul ei.
Acum rămâi cu bine. Licuriciul
Arată-apropierea dimineții,
Și focu-i neprielnic prinde a
Păli; adio, adio! Adu'ți aminte
De mine.

(Iese)

HAMLET

O, oștiri cerești! Pământ!
Ce încă? Să adaug iadul? Ptiu!
O ține, ține inima mea! — Voi nervi,
Nu'mbătrâniți pe dată, ci mă țineți
Drept sus! — De tine să-mi aduc aminte?
Da, biete Duh, cât timp memoria
Va stă în capul ăsta rățacit.
De tine să-mi aduc aminte? — Da;
Din tabla minții mele am să șterg
Orice-amintiri deșerte și banale,
Și pildele din cărți, și urmele
Trecutului, pe care tinerețea

Și observația le-a trecut acolo,
 Și-a ta poruncă numai să trăiască
 În cartea creierului meu, făr'alt
 Amestec cu ceva mai josnic. Da,
 Pe cer! — O tu, femeie a pierzaniei!
 O tu, mișel zâmbind ș'afurisit!
 Tăblițe, haid'! Va să nsemnez în ele
 Că poate-un om zâmbi, zâmbi mereu,
 Și tot fi un mișel! — Sunt sigur încai
 Că poate fi așa în Danemarca.

(*Scrie*)

Ești dar trecut aicea, unchiule;
 Acum lozinca mea! Ea este dar:
 «Adio, adio, adu-ți de mine-aminte».
 Ei bine, am jurat'o!

MARCELLUS (*afară*)

HORATIO
 Alteță, Alteță!

MARCELLUS (*afară*)
 Prințe Hamlet!

HORATIO
 Păzească-l cerul.

HAMLET
 Amin.

HORATIO (*afară*)
 Auzi, auzi, stăpâne!

HAMLET
 Băieți. Ho, vino, păsărică!

(*Intră HORATIO și MARCELLUS*)

MARCELLUS
 Ce e, Alteță?

HORATIO

Ce e nou, Alteță?

HAMLET

O, ce minune!

HORATIO

Rog spuneți.

HAMLET

Nu, o veți destăinui.

HORATIO

Pe cer, nu eu, Alteță.

MARCELLUS

Și nici eu.

HAMLET

Ce ziceți dar? Ce suflet de-om ar crede-o?
Veți fi discreți?

HORATIO

MARCELLUS

Da, o jurăm pe cer.

HAMLET

Nu e mișel în toată Danemarca
Ce nu ar fi un mare ticălos.

HORATIO

Nu trebuie să vină duh din groapă,
Ca să ne spuie asta.

HAMLET

Aveți dreptate.
Deci, fără alta, cred că-i nimerit
Ca să ne strângem mâna și să mergem,
Voi după treaba și dorința voastră —
Căci toți au treaba sau dorința lor —
Oricare-ar fi. — Cât despre mine, biet,
Voiu merge să mă 'nchin.

HORATIO

Alteță, astea

Sunt vorbe îngăimate, fără șir.

HAMLET

Imi pare rău din inimă, că ele
Vă supără. Da, zău, din inimă.

HORATIO

Nu-i nici o supărare, Prințul meu,

HAMLET

Ba da, pe Sfântul Patrick 1), este una,
Horatio! Și-încă mare! — Cât privește
Năluca asta, cată să vă spun
Că e un duh cinstit. Dorința voastră
De-a ști ce-i între noi, voi stăpâniți-o
Cât veți putea. Ș'acuma, buni prieteni,
Ca buni prieteni, cărturari ș'ostași,
Să-mi împliniți o mică rugăciune.

HORATIO

Prea bucuros. Ce e, Alteță?

HAMLET

Nu dați pe față ce-ați văzut azinoapte.

HORATIO

MARCELLUS

Alteță, n'o vom face.

HAMLET

Dar jurăți.

HORATIO

Pe legea mea, Alteță, n'o voi face.

MARCELLUS

Nici eu, pre legea mea.

1) Patronul (Irlandei.

*1) Gutlandei.
(Irlandei)*

HAMLET

Pe spada mea!

MARCELLUS

Dar am jurat odată, Prințul meu.

HAMLET

Nu zău, pe spada mea, vă rog.

DUHUL (*sub pământ*)

Jurați!

HAMLET

Ha, fătul meu, așa zici? — Ești aicea,

Prietene? L'auziți în pivniță?

Jurați dar.

HORATIO

Spuneți jurământul, Prințe.

HAMLET

Că niciodată voi nu veți vorbi

De ce-ați văzut. Jurați pe spada mea.

DUHUL (*sub pământ*)

Jurați!

HAMLET

Hic et ubique? Să schimbăm dar locul.

Veniți încoace, Domnilor,

Și puneți mâinile pe spada-mi iarăș,

Jurați pe spada mea, că niciodată

Nu veți vorbi de ce ați auzit.

DUHUL (*sub pământ*)

Jurați!

HAMLET

O, cârtiță bătrână, bine-ai zis!

Așa de iute poți lucra 'n pământ?

Un ager cercetaș! — Să ne mutăm

In altă parte, bunii mei prieteni.

HORATIO

O, zi și noapte! — Ce minune stranie!

HAMLET

Ca pe-un străin 1) primește-o bine dar.

Mai multe lucruri sunt în cer și pe

Pământ, Horatio, decât visează

Filozofia ta. Dar haide-acuma,

Aici ca adineaori să jurați,

Așa să vă ajute Dumnezeu,

Că oricât de ciudat mă voiu purtă,

(Căci poate voiu găsi cu cale să

M'arăt de-acum, cu-o fire cam ciudată)

Văzându-mă atunci, voi niciodată,

Incrucișându-vă brațele așa,

Sau dând din cap așa, sau și rostind

O vorbă îndoelnică, precum:

«De, de, știm noi», sau: «am putea de-am vrea»

Sau «dacă ne-ar plăcea să spunem», ori:

«Sunt unii care dacă ar vroi» —

Sau alte vorbe de-astea în doi peri, —

Nu veți trăda ce știți voi despre mine.

Jurați că nu veți face asta, și

Așa să aveți parte voi de har

Și milă 'n cea mai grea nevoie-a voastră.

Jurați.

DUHUL (*sub pământ*)

Jurați!

HAMLET

Aibi pace, pace, sbuciumate Duh!

(*Ei jură*)

Acum, amici, mă recomand cu drag;

1) Joc de cuvinte: stranie-străin.

Și tot ce poate-un om sărac ca Hamlet,
Spre-a'și dovedi iubirea și-amicia,
Cu voia Domnului nu va lipsi.
Să mergem împreună, și, vă rog,
Intotdeauna degetul pe buze.
O, timpul e scrântit. Vai, soartă rea,
Că eu am fost născut a'l îndreptă!
Haid', domnilor, să mergem împreună.

(Ies toți)

ACTUL II

SCENA I

O CAMERĂ IN CASA LUI POLONIUS

(Intră POLONIUS și REYNALDO)

POLONIUS

Dă-i banii și scrisorile acestea,
Reynaldo.

REYNALDO

Foarte bine, domnule.

POLONIUS

Și strașnic de deștept ai fi, Reynaldo,
'Nainte de a-l vedeà, să cercetezi
Purtarea lui.

REYNALDO

Așa aveam de gând.

POLONIUS

Ei, bine zis! Prea bine zis! Intâiu
Intreabă ce Danezi sunt la Paris,
Și cum, cu ce mijloace, ș'unde stau,
Cu ce tovarăși, cu ce cheltuială,
Și-aflând prin rostul ăstor întrebări,
Că știu pe fiul meu, mergi mai aproape
Decât se poate, dacă'ntrebi deadreptul,
Și fă-te că-l cunoști doar' de departe,
Zicând: «cunosc pe tat'său, pe prieteni,
Și'n parte și pe el» — Pricepi, Reynaldo?

REYNALDO

Da, foarte bine, domnule,

POLONIUS

«In parte și pe el, dar» — poți s'adaugi,
«Nu bine; dar de-i ăl pe care-l știu,
E un stricat, dedat așa ș'așa»,
Și pune-i în spinare-orice scorniri
Poftești, firește nu așa de grele
Să-l poată necinști — bagă de seamă,
Ci numai ștregării și pozne de-alea
Cari sunt tovarășii obișnuiți
Ai tineretii și ai libertății.

REYNALDO

Cum ar fi joc de cărți,

POLONIUS

Sau băutura, injuratul, cearta,
Crailâcul — da, poți merge pân'acolo.

REYNALDO

Dar asta, domnule, l'ar necinști.

POLONIUS

Ba nu, căci pâra cată s'o 'ndulcești.
Nu trebuie să-i scoți un nume rău
Cum că e prea dedat desfrâului;
Nu este asta gândul meu: șoptește
Greșelele'i cu gingășie, ca
Să pară pete ale libertății,
Năvala unui suflet arzător,
Sălbătăcie 'n sânge ne'mblânzit
Ce bântuie pe toți.

REYNALDO

Dar, domnule —

POLONIUS

De ce să faci aceasta?

REYNALDO

Da, stăpâne,

Aș vrea s'o știu.

POLONIUS

Ei bine iată-mi scopul,

Și cred că este un tertip iertat:

Punând aceste pete mici pe fiu'mi —

Ca ceva murdărit puțin la lucru —

Ia seama,

Atunci acel ce-l ispitești cu vorba,

De-o fi văzut pe tânărul în chestie

Că-i vinovat de zisele păcate,

Îți va răspunde cam în felul ăsta:

«Stimate», ori, «amice», ori «domnule»,

Cum este felul vorbei și formula

Obișnuită, după om și țară —

REYNALDO

Prea bine, domnule.

POLONIUS

Pe urmă, domnule, el va, el va —

Ce-eram să zic? Pe sfânta leturghie,

Eram să zic ceva — unde-am rămas?

REYNALDO

La «va răspunde cam în felul ăsta,

«Amice, ori domnule».

POLONIUS

La «va răspunde astfel» — bine zici.

Îți va răspunde dar: «cunosc pe domnul

Cutare; l'am văzut eri, sau deunăzi,

Sau în cutare zi, și cu cutare,

Și, precum zici, jucă în cărți aicea,
Aici a fost găsit la chef, acolo
Certându-se la oină», poate chiar:
«Și l'am văzut intrând chiar în cutare
Loc de petreceri (adică bordel)» —
Și așa mai departe. Vezi tu? Nada
Minciunei prinde-ăst crap de adevăr.
Și-așa noi cei deștepți și pricepuți,
Prin cotituri și năvăliri piezișe,
Ieșim la calea noastră prin ocoale;
Și-așa prin pilda și povața mea
Vei cercetă pe fiul meu. Pricepi?

REYNALDO

Da, Domnule.

POLONIUS

Mergi dar cu Dumnezeu.

REYNALDO

Bunul meu stăpân!

POLONIUS

Tu însuși să-i observi pornirile.

REYNALDO

Așa voiu face.

POLONIUS

Și vezi să nu neglije muzica.

REYNALDO

Prea bine, domnule.

(Iese)

(Intră OFELIA)

POLONIUS

Adio. — Ei, Ofelio, ce e vestea?

OFELIA

Vai, tată, cum m'am speriat!

POLONIUS

Dar, pentru Dumnezeu, de ce?

OFELIA

Pe când ședeam în cameră cosând,
 Prințul Hamlet, cu haina descheiată,
 Cu capul gol și cu ciorapi murdari
 Desprinși și atârându'i peste glezne,
 Alb ca cămașa lui, și cu genunchii
 Lovindu-se deolaltă, c'o privire
 Așa de jalnică, de par'car fi
 Scăpat din iad spre-a spune grozăvii,
 Veni în fața mea.

POLONIUS

Nebun de dorul tău?

OFELIA

Eu nu știu, tată.

Dar, zău, mă tem că da.

POLONIUS

Și ce a zis?

OFELIA

El mă luă de mână, o strânse tare,
 Dând înapoi cât lungul brațului,
 Și cu cealaltă mână-așa, pe frunte,
 El prinse să-mi citească fața par'că
 S'o zugrăvească. Mult stătù așa;
 La urmă scuturându-mi puțin mâna,
 De trei ori dând din cap în sus și 'n jos,
 El scoase un oftat așa de-adânc,
 Incât pareà că-i sfarmă trupul tot
 Și-i curmă vieața. Pe-urmă 'mi dete drumul,
 Și înturnându-și capul peste umeri,
 Pareà că-și află drumul fără ochi,

Căci fără ajutorul lor ieși,
Țintind mereu lumina lor asupra-mi.

POLONIUS

Ia hai cu mine, voi să văd pe Rege:
Aceasta'i chiar delirul dragostei,
Ce'n focul ei se mistuie ea însăș,
Și duce la 'ntreprinderi disperate,
C'adesea orice patimă sub cer,
Ce bântuie firea noastră. Rău îmi pare.
Au i-ai dat vorbe aspre de curând?

OFELIA

Nu, tată, însă, cum mi-ai poruncit,
Ii am respins scrisori și i-am oprit
Intrarea.

POLONIUS

Asta, vezi, l'a scos din minți!
Imi pare rău că nu l'am judecat
Mai potrivit. Mi-eră că doar' glumește
Și are'n gând să te nenorocească.
Afurisit prepus! Pe Dumnezeu,
Așa firesc e vârstei noastre ca
Să trecem cu părerea peste țintă,
Cum tinerimii lipsa ei de cumpăt.
Haidem la Rege; va să știe tot,
Căci astă dragoste ne poate-duce
Mai mult rău dacă o vom tăinuț,
Decât necaz de-o vom descoperi.
Să mergem.

(Ies)

SCENA II

O CAMERĂ ÎN CASTEL

(Intră REGELE, REGINA, ROSENCRANTZ, GUILDENSTERN și
sută)

REGELE

Salut, dragi Rosencrantz și Guildenstern.
Pe lângă că doream să vă vedem,
Nevoia slujbei voastre ne-a 'ndemnat
Ca să trimitem după voi în grabă.
Ceva ați auzit voi de schimbarea
Lui Hamlet; o numesc așa fiindcă
Nici omul cel extern nici cel lăuntric
Nu seamănă cu ce a fost. Ce-o fi,
Ce l'a lipsit de înțelegerea
De sine, eu nu-mi pot închipui.
Vă rog prea mult pe voi doi, care ați
Copilărit cu el, și stați vecini deaproape
Cu tinerețea și cu firea lui,
Fiți buni și stați puțin la Curtea noastră,
Ca astfel prin tovarășia voastră
Să-l trageți la plăceri și să aflați,
Cât veți avea prilej a spicui,
Ce îl apasă, neștiut de noi,
Și căruia, de s'ar da în vileag,
Noi i-am găsi un leac.

REGINA

El, domnii mei, mult a vorbit de voi.
Sunt sigură că nu trăesc alți doi
La care ține el mai mult. De vreți
Să ne-arătați atâta bunătate
Și curtenie, a stă puțin la noi,

Ca sprijin și folos speranței noastre,
Primi-veți mulțumirile ce se
Cuvin recunoștinței unui Rege.

ROSENCRANTZ

Măriile Voastre pot prin suverana
Putere ce-au asupră-ne, mai mult
Să puie 'naltul lor plac în porunci
Decât în rugăminți.

GUILDENSTERN

Dar amândoi
Ne vom supune, și cu voie bună
Ne punem slujba la picioarele
Măriei Voastre, așteptând porunca.

REGELE

Vă mulțumesc, iubite Rosencrantz
Și Guildenstern.

REGINA

Vă mulțumesc și eu,
Iubite Guildenstern și Rosencrantz,
Și rog să vizitați numaidecât
Pe fiul meu așa de mult schimbat.
Să meargă cineva din voi să ducă
Pe Domnii ăștia unde-i Prințul Hamlet.

GUILDENSTERN

Dea cerul ca prezența noastră-aici
Și ale noastre stăruinți să-i fie
Plăcute și prielnice.

REGINA

Amin.

(Ies ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN și câțiva din suită)
(Intră POLONIUS)

POLONIUS

Trimișii din Norvegia, stăpâne,
Cu voie bună s'au întors în țară.

REGELE

Tu pururi ai fost tată de știri bune.

POLONIUS

Fost-am, Măria Ta? Vă 'ncredințez
Că datoria-mi ca și sufletu-mi
Se 'nchin lui Dumnezeu și Regelui.
Și cred (afară dacă acest creier
Al meu nu mai adulmecă așa
De sigur urmele politicei
Cum o obișnuiam) că am aflat
Adevărata pricină-a smintelii
Lui Hamlet.

REGINA

O, vorbește, ard s'o știu.

POLONIUS

Intrare dați întâi trimișilor,
Și vestea-mi fie fructele la masă.

REGELE

Tu însuși fă-le cinstea a-i aduce.

(Iese POLONIUS)

Imi spune, draga mea, că a găsit
Izvorul rătăcirii fiului tău.

REGINA

Mă tem că-i numai moartea tatălui,
Și prea pripitul nostru măritiș.

REGELE

L'om cercetă.

(POLONIUS se întoarce cu VOLTIMAND și CORNELIUS)

Sosit bun, dragi prieteni.

Ei bine, Voltimand, ce ne aduci
Dela al nostru frate din Norvegia?

VOLTIMAND

Cu drag vă 'ntoarce salutări ș'urări.
Dela întâia vorbă el trimise
S'oprească pe nepot de-a strânge oaste,
Ce lui păruse-o pregătire contra
Polonilor, dar cercetând de-aproape
Găsi că-i contra voastră. Supărat
C'așă s'a folosit cu rea credință
De boala, vârsta, neputința sa,
Chemă pe Fortinbras în fața sa.
Acesta se prezintă, e muștrat
De Rege, și în fața unchiului
Se leagă înfâșșit să nu mai poarte
Vreodată armele în contra Voastră.
Bătrânul Rege, plin de bucurie,
Ii dă apoi trei mii coroane pe-an,
Și voia de-a întrebuița soldații
De el strânși, împotriva Lehilor,
Cu-o rugăminte, aici pe larg expusă —

(Ii dă o hârtie)

Ca să vă placă să dați oastei astea
Drum liber prin ținuturile voastre,
Cu îngrădirile și rânduiala
Aicea scrise.

REGELE

Mult ne place asta,
Și'n timp mai nimerit noi vom citi,
Vom chibzui și da raspuns la asta.
Vă mulțumim deocamdată pentru
A voastră muncă bine săvârșită.

Acuma mergeți de vă odihniți.
 Deseară noi vom ospăta 'mpreună.
 Fiți bine reîntorși în patrie.

(*Ies VOLTIMAND și CORNELIUS*)

POLONIUS

Această treabă s'a sfârșit cu bine.
 Stăpâne, doamna mea, a cercetă
 Ce trebuie să fie Majestatea,
 Ce-i datoria, de ce ziua'i ziuă,
 Și noaptea noapte, timpul timp, n'ar fi
 Decât a pierde noapte, zi și timp.
 Scurtimea dar fiind al vorbei suflet,
 Lungimea trupul și dichis defară,
 Am să fiu scurt. Al vostru fiu 'i smintit:
 Smintit eu o numesc, deoarece,
 Spre-a defini sminteala-adevărată,
 Ce-i ea decât: a nu fi altceva
 Decât smintit? — Dar să lăsăm aceasta —

REGINA

Mai mult cuprins, și mai puțină artă.

POLONIUS

O, Doamnă, jur că nu fac nici o artă.
 Că e smintit, e drept, și-i drept că e păcat.
 Și e păcat că-i drept — neghioabă frază!
 Ii zic dar bun rămas: căci nu fac artă.
 Smintit să-i zicem dar: acum rămâne
 S'aflăm și cauza ăstui efect,
 Mai bine: cauza ăstui defect,
 Căci ăst efect defectiv are-o cauză.
 Rămâne-așa, și asta-i rămășița:
 De, judecați.
 O fiică am, — o am căci e a mea —

Și ea, din datorie ș'ascultare,
 Vedeți, mi-a dat aceasta. Chibzuiți
 Și judecați:

(Cetește)

«Cereștei și al sufletului meu idol, prea înfrumusețatei Ofelia» — Asta e o frază rea, o frază proastă: «prea înfrumusețată» e o frază proastă: dar ascultați:

(Cetește)

«Intru minunatul și albul ei sân, aceste rânduri, etc».

REGINA

Aceasta a primit'o dela Hamlet?

POLONIUS

O clipă, Doamnă, voi citi întocmai:

(Cetește)

«Te îndoește că e foc în lună,
 Și că pământul este rotitor,
 Că adevărul este o minciună,
 Dar nu te'ndoi de-al meu amor».

«O scumpă Ofelia, nu mă pricep la stihuri; n'am meșteșugul să mă sor suspinele. Dar crede că te iubesc cu drag, o prea draga mea. Adio. Al tău deapururi, prea scumpă domnișoară, câtă vreme această mașină va fi a lui. Hamlet».

Aceasta fiica mea, cum se cădea,
 Mi-a arătat-o, și pe lângă asta
 Mi-a 'mpărțășit și stăruințele
 Lui toate, după vreme, chip și loc.

REGELE

Dar ea cum a primit iubirea lui?

POLONIUS

Rog, despre mine ce părere-aveți?

REGELE

Că ești un om cinstit și credincios.

POLONIUS

Mult aș dori să dovedesc aceasta.
Dar ce-ați gândi voi oare, dacă eu,
Văzând ăst cald amor luându-și aripi
(Și am zărit-o, cată să vă spun,
'Nainte de-a mi-o spune fiica-mea)
Zic, ce-ați gândi, voi, sau Măria Sa,
Regina voastră, dacă mă făceam
O condică sau o masă de scris,
Sau mută inima 'mi făceam și surdă,
Sau mă uitam la dragostea aceasta
C'un ochiu nepăsător? Ce-ați fi gândit?
Dar nu! Eu mă pusei de sârg pe lucru
Grăindu-i astfel cuconiței mele:
«Ei, Hamlet nu e Prinț de mutra ta,
Și asta nu se cade». Și-o 'nvățai
Să se ferească de-al mai întâlni,
Și daruri și solii să nu-i primească.
Ea se slujî de rodul vorbei mele,
Și el, respins, căzû (ca să fiu scurt)
Intr'o mâhnire, pe-urmă într'un post,
De-aici într'o veghere, de aici
Intr'o slăbire, într'o zăpăceală,
Și-așă treptat în nebunia care'l
Frământă și pe care toți o plângem.

REGELE

Crezi că e asta?

REGINA

Poate, prea se poate.

POLONIUS

S'a pomenit cândva (aș vrea s'o știu)

Ca eu să zic ritos că «e așa»,
Când a ieșit altfel?

REGELE

Nu, cât știu eu.

POLONIUS (*arătându-și capul și umerii*)

Dați p'ăsta jos de pe-ăștia, de-o fi altfel.
De m'or sluji împrejurările,
Am s'aflu unde adevărul este
Ascuns, de s'ar ascunde chiar în centrul
Pământului.

REGELE

Cum s'o mai cercetăm?

POLONIUS

Știți că ades se plimbă ore 'ntregi
In sala asta.

REGINA

E adevărat.

POLONIUS

Am să-i trimit pe fiă-mea atuncea;
Noi doi ne-ascundem după o perdeà,
Pândind purtarea lui: de n'o iubește
Și n'a ieșit din minți în urma asta,
Să nu fiu Sfetnic pentru Stat, ci un
Plugar sau caretaș,

REGELE

S'o încercăm.

REGINA

Ia vezi, sărmanul vine trist, citind.

POLONIUS

Plecați, plecati dar amândoi, vă rog.
Am să-i vorbesc acum.

(*Ies REGELE, REGINA și suita. Intră HAMLET, citind.*)

- O, dați-mi voe,
Ce face bunul meu Prinț Hamlet?
- HAMLET
Bine, slavă lui Dumnezeu.
- POLONIUS
Mă cunoașteți. Alteță?
- HAMLET
Minunat de bine; ești un negustor de pește.
- POLONIUS
Ba nu, Alteță.
- HAMLET
Atunci aș vrea să fii un om așa de cinstit.
- POLONIUS
Cinstit, Alteță?
- HAMLET
Da, Domnule, a fi cinstit, cum merge lumea aceasta,
este a fi unul ales din două mii.
- POLONIUS
Asta e foarte adevărat.
- HAMLET
Căci dacă soarele prăsește viermi într'un câine mort,
fiind un stârv bun de sărutat — ai o fiică?
- POLONIUS
Da, stăpâne.
- HAMLET
N'o lăsa să umble la soare; zămislirea este un har
ceresc, dar nu cum ar putea zămisli fiica d-tale;
prietene, ia seama.
- POLONIUS
Ce vreți să ziceți cu asta? (*aparte*) Tot cu gândul
la fiica mea, — totuș nu m'a cunoscut la 'nceput;

m'a luat drept un negustor de pește. Departe a ajuns, foarte departe, și zău, eu în tinerețea mea am tras mari neazuri de pe urma dragostei; aproape la fel cu asta. Ii voiu vorbi încă odată.

(tare) Ce cetiți, Alteță?

HAMLET

Vorbe, vorbe, vorbe.

POLONIUS

Dar despre ce e vorba?

HAMLET

Intre cine?

POLONIUS

Vreu să zic, în cartea ce-o cetiți, Alteță.

HAMLET

Calomnii, domnule, căci ticălosul de satiric zice aci, că bătrânii au bărbi cărunte; că fețele lor sunt sbârcite, că din ochii lor pică chihlibar des și reșină de pruni, și că au o lipsă îmbelșugată de spirit pe lângă coapse foarte vlăguite. Deși, domnule, le cred pe toate acestea din toate puterile mele, găsesc totuș că nu este cinstit să le așterni astfel pe hârtie; căci d-ta însuți, domnule, ai fi așa de bătrân ca mine, dacă ai putea merge ca racul deandaratele.

POLONIUS (aparte)

- Deși aceasta e nebunie, este totuș rost într'ânsa.

(tare) Nu vroii să ieșiți din aer, stăpâne?

HAMLET

Ca să intru în mormântul meu?

POLONIUS

Asta ar fi într'adevăr a ieși din aer. (aparte) Cât de adânci sunt uneori răspunsurile lui! Este darul fericit al nebuniei a nimerii adesea lucruri, pe cari

rațiunea și mintea sănătoasă nu le pot găsi așa de lesne. Am să-l las, ca să pui îndată la cale mijloacele de întâlnire între el și fiică-mea. — Onorate Prinț, voi să-mi iau plecat ziua bună dela d-voastră.

HAMLET

Nu-mi poți lua nimic, domnule, de care m'aș despărți mai bucuros — afară de viața mea, de viața mea.

POLONIUS

Rămâneți cu bine, Alteță!

HAMLET

O, nebunii ăștia bătrâni și plicticoși!

(Intră ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN)

POLONIUS

Voi căutați pe Prințul Hamlet? Iată-l.

ROSENCRANTZ

Dumnezeu fie cu d-ta, domnule.

(Iese POLONIUS)

GUILDENSTERN

Onorabilul meu Prinț!

ROSENCRANTZ

Prea scumpul meu Prinț!

MLET

Excelenții și bunii mei amici! Ce faci, Guildenstern? Ah, Rosencrantz! Dragi băieți, ce mai faceți amândoi?

ROSENCRANTZ

Ca niște copii de rând ai lumii astea.

GUILDENSTERN

Fericiți, întrucât nu suntem prea fericiți; nu suntem tocmai penașul pe căciula Fortunei.

HAMLET

Nici tăpile pantofilor ei?

ROSENCRANTZ

Nici, Alteță.

HAMLET

Atunci trăiți cam pe la brâul ei, sau în mijlocul favorurilor ei?

GUILDENSTERN

Da, zău, suntem favoriții ei.

HAMLET

În părțile tainice ale Fortunei? Oh, e adevărat, ea este o târfă! Ce noutăți aveți?

ROSENCRANTZ

Nici una, Prințul meu, decât că lumea s'a făcut cinstită.

HAMLET

Atunci se apropie ziua de-apoi. Dar noutatea ta nu este adevărată. Dați-mi voie să vă întreb mai deslușit. Ce-ați meritat voi, scumpii mei amici, din partea Fortunei, ca să vă trimită aci în temniță?

GUILDENSTERN

Temniță, Prinț?

HAMLET

Danemarca este o temniță.

ROSENCRANTZ

Atunci lumea este și ea una.

HAMLET

Și încă una bunicică în care sunt multe gherle, chilii și beciuri; Danemarca este una din cele mai rele.

ROSENCRANTZ

Noi nu suntem de părerea asta, Alteță.

HAMLET

Atunci nu este o temniță pentru voi, căci nu e nimic bun sau rău în sine, cugetarea numai o face astfel; pentru mine este o temniță.

ROSENCRANTZ

Ei bine, atunci ambițiunea voastră o face temniță. Danemarca este prea strâmtă pentru spiritul vostru.

HAMLET

Oh! Dumnezeu! Aș putea fi închis într'o coaje de nucă și să mă cred rege al unui ținut nemărginit; numai de n'aș avea visuri rele.

GUILDENSTERN

Cari visuri sunt în fapt ambițiune; căci adevărata fire a ambițiosului este numai umbra unui vis.

HAMLET

Un vis e însuș numai o umbră.

ROSENCRANTZ

Firește; și eu cred că ambițiunea este de o fire așă de aerioasă și de ușoară, încât este numai umbra unei umbre.

HAMLET

Atunci toți cerșetori noștri sunt trupuri, iară monarhii și eroii noștri îngâmfăți, umbrele cerșetorilor noștri. Mergem la Curte? Căci pre legea mea, nu pot să raționez.

ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN

Suntem la serviciul vostru.

HAMLET

Ba, nicidecum. Nu voiu să vă trec între celelalte slugi ale mele, căci, ca să vă vorbesc ca om cinstit,

sunt grozav de rău slujit. Dar, ca să rămânem pe calea bătăută a prieteniei, — ce faceți aci în Elsinore?

ROSENCRANTZ

Am venit să vă vedem, Alteță, alt nimica.

HAMLET

Cerșetor ce sunt, sunt sărac chiar în mulțumiri; dar vă mulțumesc, și, zău, dragilor amici, mulțumirile mele ar fi prea scump plătite cu un ban. Nu ați fost chemați? Ați venit aci din îndemnul vostru numai? Este o vizită de bună voie? Haide, fiți sinceri cu mine; haide, haide, spuneți!

GUILDENSTERN

Ce să zicem, Alteță?

HAMLET

Ce voiți; afară de ce e drept. Ați fost chemați, și este un fel de mărturisire în ochii voștri, pe care cinstea voastră nu are meșteșugul s'o ascunză; o știu că bunul Rege și Regina au trimis după voi.

ROSENCRANTZ

În ce scop, Alteță?

HAMLET

Aceasta să mi-o spuneți voi. Dar vă conjur, pe drepturile camaraderiei noastre, pe armonia tinereții noastre, pe îndatorirea dragostei noastre pururea păstrate, și pe orice mai scump ce ar putea invoca un vorbitor mai bun, fiți drepti și sinceri cu mine: s'a trimis după voi sau nu?

ROSENCRANTZ (*către GUILDENSTERN*)

Ce zici?

HAMLET (*aparte*)

Ah, v'am dat de gol! (*tare*). Dacă mă iubiți, nu pregetați.

GUILDENSTERN

Alteță, s'a trimis după noi.

HAMLET

Vă voi spune pentru ce, astfel preîntâmpinarea mea va preveni destăinuirile voastre, și discreția voastră față de Rege și Regină nu va suferi nimic. De la o vreme — pentru ce, nu știu — am pierdut toată voioșia mea, m'am desvâțat de toate îndeletnicirile mele, și într'adevăr dispozițiunea mea este așa de rea, încât această frumoasă clădire, pământul, îmi pare un promontor sterp. Vedetei, acest polog minunat, aerul; acest măreț firmament plutind deasupra-ne, acest acoperiș majestos presărat cu foc de aur, nu-mi pare altceva decât o îngrămădire putredă și pestilențială de aburi. Ce cap de operă este omul! Cât de nobil în rațiune! Cât de nemărginit în facultăți! În chip și mișcare cât de desăvârșit și admirabil! În fapte, cât de asemenea unui înger; în înțelegere, cât de asemenea unui Dumnezeu! Frumusețea lumii! Pilda viețuitoarelor! Și, totuș, ce este pentru mine această quintesență de pulbere? Nu-mi place nici bărbat, nici femeie, măcar că surâsul tău pare a o afirma.

ROSENCRANTZ

Alteță, nu am avut în gând așa ceva.

HAMLET

De ce ai râs dar, când am zis că «nu-mi place bărbat?»

ROSENCRANTZ

Mă gândeam, Alteță, că dacă nu vă plac bărbații, ce ospăție de post vor găsi actorii la d-voastră! I-am întâlnit pe drum și ei vin aci ca să vă ofere serviciile lor.

HAMLET

Cel care joacă pe Regele va fi binevenit; Măria Sa va primi tribut dela mine. Cavalerul aventuros va întrebuința spada și scutul său; amoretul nu va oftă degeaba; omul vesel își va sfârși rolul în pace; măscăriciul va face să răză pe cei ai căror plămâni sunt gădiloși; și tânăra amantă își va spune gândul în toată voia, măcar că versurile albe ar schiopăta.
— Cine sunt acești actori?

ROSENCRANTZ

Chiar aceia cari odinioară vă desfătau atât de mult; tragedianii din oraș.

HAMLET

Cum se face că ei călătoresc? Șederea lor statornică a fost mai bună atât pentru renumele cât și pentru câștigul lor.

ROSENCRANTZ

Cred că pribegirea lor vine din prefacerile din urmă.

HAMLET

Se bucură ei încă de aceeaș stimă, pe care o aveau când eram în oraș? Sunt tot atât de căutați?

ROSENCRANTZ

Nu, nicidecum.

HAMLET

De ce? Nu cumva se ruginesc?

ROSENCRANTZ

Nu; silințele lor țin pasul obișnuit. Dar s'a ivit o prăsilă de copii, niște pușori, cari țipă cât le ia gura, și sunt sgomotos aplaudați pentru aceasta 1). Aceștia

1) Aluzie la trupele rivale unde jucau copiii corului Capelei Regale.

sunt acum la modă și bârfesc așa teatrele cele ordinare — astfel numesc celelalte scene — încât mulți oameni, cari poartă spade, se tem de pene de gâscă și îndrăznesc abia să se ducă acolo.

HAMLET

Cum? Niște copii? Cine-i susține? Cum sunt plătiți? Oare nu vor urmă meseria lor mai mult decât vor fi în stare să cânte? Și mai târziu, când vor ajunge ei înșile actori «ordinari», — cum este foarte probabil, dacă nu au mijloace mai bune, — nu vor zice ei că scriitorii de comedii i-au păgubit făcându-i să declame în contra viitorului lor chiar?

ROSENCRANTZ

A fost într'adevăr multă zarvă d'o parte și d'alta, și norodul crede că nu e păcat a-i asmuți la ceartă. Într'o vreme nu se putea câștiga nici un ban cu o operă de teatru, dacă poetul și actorul nu se încăierau.

HAMLET

Este cu puțință?

GUILDENSTERN

Oh! S'a cheltuit mult creier pentru aceasta.

HAMLET

Și băieții câștigă lupta?

ROSENCRANTZ

Da, Alteță, pe Hercule și globul său asemenea 1).

HAMLET

Nu e prea de mirare; căci unchiul meu este Rege al Danemarcei, și acei cari se strâmbau la el, când trăia tatăl meu, dau acum câte douăzeci, patruzeci, cincizeci, o sută de galbeni, pentru portretul

1) Emblema teatrului *Globe* era Hercule purtând un glob.

lui în miniatură. Pe Dumnezeu! Este ceva nefiresc aci, — numai de ar putea filozofia s'o descopere.

(Sunet de trâmbiță afară)

GUILDENSTERN

Iată actorii.

HAMLET

Domnilor, sunteți bineveniți în Elsinore; mâinile voastre. Haide: forme și ceremonii sunt însoțitorii unei bune primiri. Vreu să vă primesc în chipul ăsta, ca nu cumva purtarea mea către actori — care, vă previn, trebuie să arate bine pe din afară — să semene mai mult cu o primire decât a voastră. Sunteți bineveniți: dar unchiul meu tată și mătușa mea mamă se înșeală.

GUILDENSTERN

În ce, iubitul meu Prinț?

HAMLET

Eu sunt nebun numai când bate vântul de Nord-Nord-Vest; când bate cel de miazăzi, pot deosebi un șoim de un bătlan.

(POLONIUS intră)

POLONIUS

Sănătate, Domnilor.

HAMLET

Ascultă, Guildenstern, și tu asemenea — la fiecare ureche un ascultător; — bătrânul copil pe care-l vedeți aci, nu a ieșit încă din scutecele lui.

ROSENCRANTZ

Poate că a intrat din nou într'ânsele, căci se zice că un om bătrân e de două ori copil.

HAMLET

Prorocesc că vine să-mi spuie de actori, luați

seama. — Bine zici, domnule, Luni dimineța; așa a fost, într'adevăr.

POLONIUS

Alteță, am să vă spun o știre.

HAMLET

Alteță, am să vă spun o știre.

«Când Roscius eră actor la Roma».

POLONIUS

Actorii au sosit, Alteță.

HAMLET

Bâz! Bâz!

POLONIUS

Pe cinstea mea.

HAMLET

«Atunci actorii pe măgari umblau».

POLONIUS

Cei mai buni actori din lume, pentru tragedie, comedie, istorie, pastorală, pastorală-comedie, istorico-pastorală, tragico-istorie, tragico-comico-istorico-pastorală, pentru acțiune indivizibilă sau poemă nemărginită. Seneca nu le poate fi prea serios, nici Plaut prea vesel. Pentru cele scrise cât și pentru cele de-a rostul, ei sunt unici în felul lor.

HAMLET

«O Iefta, jude în Israel,

Ce comoară ai avut!»

POLONIUS

Ce comoară a avut el, Alteță?

HAMLET

Apoi

«O fiică frumoasă, nu mai mult,

Pe care nespus o iubià».

POLONIUS (*aparte*)

Tot fiica mea!

HAMLET

Nu am dreptate, moș Iefta?

POLONIUS

Dacă'mi ziceți Iefta, Alteță, apoi am o fiică pe care nespun o iubesc.

HAMLET

Nu, aceasta nu urmează neapărat.

POLONIUS

Dar ce urmează, Alteță?

HAMLET

Iată:

«Cum după ursita
Dumnezeu voit-a»

și apoi, știi:

«Așa s'a petrecut
Precum s'a prevăzut».

Intâiul capitol al acestui cântec cucernic vă va spune mai mult, căci, iată vin prescurtătorii lui.

(*Patru sau cinci actori intră*)

Sunteți bineveniți d-lor, toți bineveniți. Mă bucur că te văd bine. Cu bine, bunii mei prieteni. — O, vechiul meu prieten! Fața ta s'a umplut de ciucuri de când te-am văzut în urmă; nu cumva vii în Danemarca ca să mă tragi de barbă? — Ce? Tânăra mea domnișoară și stăpână? Pe Maica Domnului! De când nu te-am văzut, ești mai aproape de cer cu înălțimea unui toc. Dea Domnul ca vocea d-tale să nu fie dogită, ca o monedă ieșită din curs. Domnilor, sunteți toți bineveniți. Vom sbura îndată, ca șoimarii Francezi, la orice lucru vom

vedea. Declamați-ne ceva chiar acuma: haide, dați-ne o dovadă de arta voastră; o bucată patetică.

PRIMUL ACTOR

Ce bucată, bunul meu stăpân?

HAMLET

Te-am auzit declamând odată o bucată, — dar nu s'a jucat niciodată pe scenă; sau, dacă s'a jucat, atunci nu mai mult decât odată. Căci piesa, mi-aduc aminte, nu a plăcut mulțimii, eră icre negre 1) pentru norod. Dar, după părerea mea și a altora, a căroră judecată, în asemenea materii, eră mai presus de a mea, a fost o dramă minunată, bine întocmită în scene, lucrată cu atâta cumpăt cât dibăcie. Și cineva a zis, țiu minte, că n'ar fi sare în versuri pentru a le face mai gustoase, și nimic în limbă care ar putea învinui pe autor de afectație, ci o numi o metodă cinstită, pe atât de sănătoasă pe cât de plăcută, și cu mult mai frumoasă decât înfrumusețată. Eră într'ânsa o bucată pe care o iubeam mai cu deosebire: era povestirea lui Eneà către Didona și mai ales cam pe acolo unde vorbește de uciderea lui Priam. Dacă o ai încă în memorie, începe dela rândul ăsta — ia să vedem — să vedem.

«Fiorosul Pirus, — ca fiara din Hircania» —

Ba nu e așa; începe cu «Pirus»; —

«Fiorosul Pirus, ale cărui arme,

Ca gându'i negre, semănau cu noaptea

Când stă culcat în calul cobitor,

Ș'a uns acum tot chipu-i crunt și slut

Cu-o față și mai slută; el din cap

Pân' la picioare-i roș cu sângele

1) Icre negre erau o trufandă scumpă.

De tați, de mame, și de fii și fiice,
Sbicit și îngroșat de-al străzii jar,
Ce da o crudă și afurisită
Lumină la omorul crâncen al
Stăpânului lor. Ars de focul ciudei,
Ș'așa spoit cu sânge închegat,
Cu ochi de fulger, infernalul Pirus
Pe Priam caută».

POLONIUS

Pe Dumnezeu, Alteță, bine zis, cu bun accent, și
bună măsură.

PRIMUL ACTOR

«Acù-l găsește,
Lovind prea scurt în Greci; bătrâna-i spadă,
Rebelă'n brațu-i, zace unde cade,
Neascultând porunca-i. Inegală
Pereche, Pirus năvălește 'n Priam,
Larg arma își rotește, însă numai
Prin vâjiitul spadei lui grozave,
Bătrânul lanced cade. Troia cea
Nesimțitoare pare că, simțind
Această lovitură, și pleacă creasta
Inflăcărată, până la pământ,
Și c'un hăd trăsnet asurzeste-urechea
Lui Pirus: căci, vezi, spada'i ce cădea
Pe capul venerat al lui Priam,
Părea înfiptă în văzduh. Așa
Stă Pirus ca un zugrăvit tiran;
Și ca nedumirit între putere
Și vrere, nu făcù nimic.
Dar cum ades, 'nainte de furtună,
In ceruri vezi tăcere, norii stând,
Și aprigele vânturi fără graiu,

Iar globul jos tăcut ca moartea, până
 Deodat 'un tunet aerul sfâșie,
 Așa după repausul lui Pirus
 Trezita răsbunare iar l'indeamnă,
 Și niciodată n'a căzut ciocanul
 Ciclopilor pe armele lui Marte,
 Clădite pentru veșnică durată,
 Cu mai puțină milă, cum acuma
 Insângerata spadă a lui Pirus
 Pe Priam cade.
 Jos, târfă tu, Fortună! Voi toți zeii,
 Strânși în sobor, răpiți puterea ei,
 Sfărmați-i spițele și-obeziile
 Din roata ei, rostogolind butucul
 De pe cerescul munte, până jos
 La demoni».

POLONIUS

Asta-i prea lung.

HAMLET

O voiu trimite la bărbier, împreună cu barba d-tale.
 Te rog urmează. Lui îi trebuie snoave sau povești,
 altminteri adoarme. — Urmează: vino la Hecuba.

PRIMUL ACTOR

«Dar cine, vai!

I-ar fi văzut soția 'mbrobodită —

HAMLET

Soție îmbrobodită?

POLONIUS

Asta-i bun, soție îmbrobodită, o, de minune.

PRIMUL ACTOR

«Cum rătăciă desculță, amenințând
 Să stingă focu 'n lacrimi orbitoare,

O cârpă 'n capul care adineaori
Coroana a purtat, și 'n loc de haină
Pe șalele-i de lehuții slăbite,
O plapomă-aruncată 'n pripa spaimei,
O, cine-ar fi văzut'o, ar fi trădat
Cu limbă 'nveninată, 'mpărăția
Fortunei. Dacă' atuncea înșiși zeii
Ar fi văzut'o când zări pe Pirus
Cum sfâșia în crudă desfătare
Cu sabia al soțului ei trup,
Intâiul țipăt ce îl scoase ea,
(Afară doar' de nu îi mișcă chinul
Cel muritor), ar fi făcut să plângă
Chiar ochii arzători ai cerului,
Și zeii toți să simtă îndurare».

POLONIUS

Ia vedeți cum și-a schimbat culoarea și are lacrimi
în ochi! — Te rog, încetează.

HAMLET

Destul acum; am să te pui să-mi zici restul în cu-
rând. Dragă domnule, vrei să 'ngrijești să se dea
actorilor toate cele trebuincioase? Vezi să fie bine
tratați, auzi, căci ei sunt cronică prescurtată a tim-
pului. Ar fi mai bine să ai un epitaf rău după
moarte, decât vorbire de rău din partea lor pe
când trăești.

POLONIUS

Alteță, îi voi trata după meritul lor.

HAMLET

Doamne ferește, domnule: mult mai bine! Dacă ai
trata pe orice om după meritul lui, cine ar scăpa de
biciuire? Tratează-i după însăș cînstea-și vrednicia

d-tale; cu cât ei merită mai puțin, cu atât mai mult merit este în bunătatea d-tale. Pleacă cu ei.

POLONIUS

Veniți, domnilor.

HAMLET

Urmați-l, amicii mei, vom auzi o dramă mâine.
— Ascultă, vechiul meu prieten, poți tu juca
«Omorul lui Gonzago»?

PRIMUL ACTOR

Da, Alteță.

HAMLET

Dă-ne aceasta, mâine seară. Ai putea, la nevoie, să
înveți o bucată de vreo douăsprezece sau șasesprezece
versuri pe care le-aș compune și trece în rol? Da?

PRIMUL ACTOR

Da, Alteță.

HAMLET

Foarte bine. — Urmează pe domnul acela și ia
seama, să nu-ți bați joc de el.

(POLONIUS și actorii ies. Lui ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN)

Bunii mei amici, vă voi lăsa până deseară; sunteți
bineveniți la Elsinore.

ROSENCRANTZ

Bunul meu stăpân!

(ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN ies)

HAMLET

Dumnezeu cu voi. — Acum sunt singur.
O, ce mișel și rob nemernic sunt!
Nu este monstruos ca ăst actor,
Doar' într'o plăsmuire, un vis de patimi,

Putù așa supune sufletul
Inchipuirii că prin boldul lui
Obrazul îi pâlî, în ochi-i lacrimi,
In chipu-i rătăcire, vocea-i frântă,
Ș'a sa purtare toată potrivită
Cu visul său? Și tot pentr'un nimic!
Pentru Hecuba!

Ce e Hecuba lui, sau el Hecubei,
Ca să o plângă? Ce-ar fi de-ar avea
Temeiul și chemarea patimei
Ca mine? Ar înneacă în lacrimi scena,
Ar sfâșiă cu vorba lui grozavă
Urechea publicului, ar smintî
Pe cei culpeși, înspăimântă pe cei
Nevinovați, ar buimăci pe cei
Neștiutori și ar uimi puterea
Auzului și a vederii chiar.

Dar eu,

Un păcătos, tâmpit rob, tîndălesc
Ca-un visător, uitându-mi pricina,
Și n'am de zis nimic, nici pentr'un Rege
De-a cărui scumpă vieată și avere
S'a făptuit un jaf afurisit?

Sunt laș eu? Cine-mi zice ticălos?

Imi sparge țeasta, ori îmi smulge barba
Și mi-o asvârle în obraz? Mă trage
De nas și-mi dă minciuna până
In gât și în plămâni? Cine mi-o face?
Ha!

Pe Dumnezeu, ar trebui s'o rabd,
Căci, am ficat de porumbel 1) și's fără
O fiere ca să-mi amărească jugul,

1) E credință populară că porumbeii n'au ficat.

Altminteri îngrășam de mult vulturii
Văzduhului cu stârvul ăstui rob.
O desfrânat și sângheros mișel!
Crud, fals, spurcat, neomenos mișel!
O, răzbunare!
Ah, ce măgar sunt! Mare voinicie,
Că eu, fiul unui tată drag ucis,
Impins de cer și iad la răzbunare,
Stau, ca o târfă, să-mi descarc amarul
In vorbe, și să mă apuc să 'njur
Ca slujnicele!
Rușine! Ptiu! — Dar, creier, haid' la lucru!
Hm, mi s'a spus, că oameni vinovați,
Șezând în teatru, au fost așa izbiți
In sufletul lor de a scenii artă,
Că 'ndată au dat pe față vina lor.
Omorul poate, deși n'are limbă,
Vorbì cu un graiu minunat. — Voiu pune
Pe-actorii ăștia a jucà ceva
Asemănat cu-omorul tatălui,
In fața unchiului. Am să-i pândesc
Privirile, răsbindu-l pân' în suflet,
Și doar' de-o tresări, știu ce-am să fac.
Năluca ce-am văzut e poate-un demon,
Și demonul e'n stare ca să-și ia
Un chip plăcut. Se folosește poate
De slăbiciunea și tristețea mea,
(Și-i prea puternic cu asemeni duhuri)
Ca să mă piarză. Voiu dovezi mai bune.
Da, piesa fie cursa ce s'o 'ntinde
Și conștiința Regelui va prinde.

(Iese)

ACTUL III

SCENA I

O CAMERĂ IN CASTEL

(Intră REGELE, REGINA, POLONIUS, OFELIA, ROSENCRANTZ
și GUILDENSTERN)

REGELE

Și nu puteți, prin vreun cotit dibaciu
Să scoateți de la el, de ce se'mbracă
In rătăcirea care îi știrbește
Așa de rău odihna zilelor
Cu o sminteală rea și primejdioasă?

ROSENCRANTZ

Mărturisește că e turburat,
Dar cauza nu vrea de loc s'o spuie.

GUILDENSTERN

Nici nu se lasă a fi cercetat,
Ci cu-o șireată nebunie se
Ferește când vrem să'l ademenim
Să-și spuie starea lui adevărată.

REGINA

V'a primit bine?

ROSENCRANTZ

Ca gentilom desăvârșit.

GUILDENSTERN

Cu o purtare însă mult silită.

ROSENCRANTZ

Sgârcit cu întrebări, dar foarte darnic
Cu-al său răspuns la întrebarea noastră.

REGINA

L'ați îndemnat la vreo petrecere?

ROSENCRANTZ

Regină, s'a brodit să dăm de niște
Actori pe drum. Ii am vorbit de ei,
Și par'că deșteptă în el un fel
De bucurie. Sunt aici la Curte,
Și, cum cred, ei au și primit porunca
Să joace înaintea lui diseară.

POLONIUS

E foarte-adevărat. Și m'a rugat
Ca să poftesc pe Măriile Voastre
De a vedea și auzi ăst lucru.

REGELE

Din toată inima; și mult mă bucur
Că-l văd dispus la asta.
Iubiții mei domni, mai 'ndemnați-l voi,
Și îi stârniți pornirea la petreceri.

ROSENCRANTZ

Vom face-o, Sire.

(*Ies ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN*)

REGELE

Gertrudă scumpă, lasă-ne și tu,
Căci am trimis în taină după Hamlet
Ca, oarecum din întâmplare, să
Găsească pe Ofelia aici.
Polonius și eu (legiuite-iscoade)
Ne-om așeză 'n așa chip, ca, văzând
Și nezăvuți, să ne putem da seama

Intocmai despre convorbirea lor,
Și să 'nțelegem din purtarea lui,
De e obida dragostei ori nu
De care suferă așa.

REGINA

Prea bine.

Cât despre tine, Ofelio, doresc
Ca dulcea frumusețe-a ta să fie
Izvorul fericit al rătăcirii
Lui Hamlet. Sper c'atunci virtutea ta
Il va aduce iar în firea lui,
Spre cinstea voastră-a amândorora.

OFELIA

Eu o doresc, Măria Ta.

(Iese REGINA)

POLONIUS

Ofelio,

Tu plimbă-te pe-aici. Măria Ta,
Să ne ascundem.

(cătreg Ofelia) Tu cetește'n carte,

Incât părerea aștei ocupații
Să-acopere singurătatea ta.

Adesea suntem de muștrat în asta

— E prea, prea dovedit — că cu obrazul

Evlaviei și un cucernic gest

Putem zaharisi pe dracul însuș.

REGELE *(aparte)*

O, este prea adevărat! Ce crud

Imi șfichiuie cugetul această vorbă!

Obrazul târfei, dres cu meșteșug,

Nu e mai slut sub sulimanul lui,

Ca fapta mea sub vorba mea spoită:

O, grea povară!

POLONIUS

L'aud venind, să ne retragem, Sire.

(Ies REGELE și POLONIUS, intră HAMLET)

HAMLET

A fi sau a nu fi, asta-i întrebarea.
 De-i mai măreț în cuget a răbdă
 Săgețile și praștiele soartei
 Năpraznice, sau a se înarmă
 În contra unei mări de suferinți,
 Și, înfruntându-le, a le curmă.
 A muri — a dormi — nimic mai mult.
 Ș'a ști că printr'un somn sfârșim durerea
 Și miile de lovituri, pe care
 Le moștenește carnea! — E un sfârșit
 Mult de dorit! — A muri, — a dormi —
 Dormi; poate-a visă? — Ah, iată hopul!
 Căci în ăst somn al morții, visele
 Ce pot veni când noi am lepădat
 Cătușa pământescă, fac să stăm
 În cumpănă. Aceasta-i chibzuiala
 Ce dă restriștei un așa lung traiu.
 Căci cine ar răbdă ocările
 Și biciul lumii, nedreptățile
 Impilătorului, batjocura
 Trufașului și junghiul dragostei
 Disprețuite, trăgâneala legii,
 Dârzia slujbelor și hula celor
 Netrebnici pentru răbdătorul merit,
 De ar putea să-și facă singur pacea
 Cu un pumnal? Cine-ar purtă poveri,
 Gemând și asudând sub greul vieții,
 De n'ar fi groaza de-un ce după moarte —
 Ținutul tainic din al cărui țărni

Nu se întoarce nici un călător —
Ce vrerea ne-o nedomirește, astfel
Că suferim mai bine relele
Ce le avem, decât să alergăm
La altele ce nu le știm. Așa
Ne face cugetarea lași pe toți,
Ș'asa culoarea cea înăscută
A hotărîrei, se îmbolnăvește
Sub tencuiala palidă-a gândirii,
Și întreprinderi de mult rost și vlagă
Se-abat din calea lor prin teama asta,
Și își pierd numele de faptă. Dar,
Tăcere-acuma! Iată gingașa
Ofelia. — Nimfă, pomenește-mi toate
Păcătele în rugăciunea ta.

OFELIA

Alteță, cum v'a mers de-atâtea zile?

HAMLET

Plecat îți mulțumesc: de, bine, bine.

OFELIA

Am niște daruri de-ale voastre care
Doream de mult să vi le 'napoiez.
Vă rog, primiți-le acum.

HAMLET

O, nu!

Eu niciodată nu ți-am dat ceva.

OFELIA

Alteță, știți prea bine că mi-ți dat,
Și încă vorbe-așa de dulci cu ele,
Că le sporeau în preț. Parfumul lor
Fiind pierdut, luați-le 'napoi.
Căci, pentr'un duh plăpând, sărac e darul,
Când dăruitorul își retrage harul.
Luăți-le, Alteță.

HAMLET

Ha, ha! ești cinstită?

OFELIA

Alteță!

HAMLET

Ești frumoasă?

OFELIA

Ce vrea Măria Ta să zică?

HAMLET

Că dacă ești cinstită și frumoasă, cinstea ta n'ar trebui să stea de vorbă cu frumusețea ta.

OFELIA

Ar putea frumusețea să aibă relații mai bune decât cu cinstea?

HAMLET

Da, negreșit; căci puterea frumuseții va schimba mai lesne cinstea într'o cdoșcă decât ar putea puterea cinstei să prefacă frumusețea în seamănil său. Aceasta a fost odată un paradox, dar acum timpul o dovedește. Te-am iubit odată.

OFELIA

Intr'adevăr, Alteță, m'ați făcut să o cred.

HAMLET

Nu trebuiă să mă crezi: căci virtutea nu se poate altoi astfel pe vechiul nostru trunchiu, ca să nu păstrăm mirosul lui. Nu te-am iubit.

OFELIA

Cu atât mai mult am fost amăgită.

HAMLET

Du-te la o mănăstire! De ce ai vrea să fii născătoarea unor păcătoși? Eu însu-mi sunt potrivit de

cinstit, dar totuș m'aș putea învinul de așa lucruri, încât ar fi mai bine ca mama mea să nu mă fi născut. Sunt foarte mândru, răzbunător, ambițios; cu mai multe păcate la 'ndemâna mea, decât am cugătări spre a le gândi, imaginație spre a le da forma, și timp spre a le săvârși. Ce treabă au ființe ca mine să se târască între cer și pământ? Suntem mișei desăvârșiți toți; nu crede pe nici unul din noi. Caută-ți de drum la mănăstire. Unde este tatăl tău?

OFELIA

Acasă, Alteță.

HAMLET

Vezi să se încuie ușile după el, ca să nu joace pe nebunul nicăiri decât în casa lui. Adio.

OFELIA

O, ajutați-l, ceruri milostive!

HAMLET

Dacă te măriți, 'ți dau de zestre acest blestem: fii așa de castă ca ghiața, așa de curată ca zăpada, tot nu vei scăpa de prepus. Du-te la mănăstire, haide, adio. Sau dacă vrei neapărat să te măriți, ia pe un nebun; căci oamenii cuminiți știu foarte bine ce monștri faceți dintr'ânșii. La mănăstire, du-te; și încă iute. Adio.

OFELIA

O, puteri cerești, întremați-l!

HAMLET

Am aflat și de boielile voastre, le știu bine. Dumnezeu v'a dat un obraz și voi vă faceți altul. Voi sălțați și tropăiți și zăzâiți și porecliți făpturile lui Dumnezeu, și faceți pe mironosițe în desmățarea voa-

stră. Haide, sunt sătul de aceasta; iată ce m'a scos din minți. Zic: nu ne mai trebuie căsătorii; acei cari sunt căsătoriți, toți, afară de unul, să trăească; ceilalți să rămâie cum sunt. La mănăstire, du-te!

(HAMLET iese)

OFELIA

Ce falnic duh s'a năruit aici!
 Al învățatului, curteanului
 Și al ostașului graiu, ochiu și spadă;
 Nădejdea, floarea ăstui Stat măreț,
 Oglinda modei, pilda creșterii,
 Și ținta ochilor — tot, tot s'a dus!
 Și eu, dintre femei cea mai săracă
 Și cea mai oropsită, care-am supt
 Din mierea jurămintelor lui dulci,
 Acum văd duhul lui crăiesc și falnic
 Cu sunet fals ca clopote dogite;
 Această lamură neîntrecută
 De tinerețe 'nvoaltă, prăpădită
 Prin nebunie. O, vai mie c'am
 Văzut ce am văzut și văd ce văd!

(Reintră REGELE și POLONIUS)

REGELE

Iubire? Doru-i nu 'ntr'acolo bate!
 Și ce-a vorbit, deși cam fără șir,
 Nu seamănă a nebunie. Este
 Ceva în mintea lui, pe care șeade
 Tristeța lui clocind. Mi-e teamă că
 Prăsila sa va fi vre-o năpastă.
 Deci, ca s'o prevenim, am hotărît,
 In repede gândire, astfel: el
 Să plece făr' zăbavă 'n Anglia

Spre-a cere birul nostru neplătit.
Că doară felurite mări și țări
Și lucruri schimbătoare, vor goni
Acest ceva vârit în pieptul său,
Și în spre care mintea-i tot bătând
Din minți îl scoate. Cum îți pare planul?

POLONIUS

E bun, dar totuș cred că obârșia
Și începutul suferinții sale
E dor neascultat. Ei bine, Ofelio?
Nu ne mai spune ce-a zis Prințul Hamlet.
Am auzit tot. Faceți cum vreți, Sire;
Dar de-o găsiți cu cale, după piesă,
Regina însăș, mumă-să, să-l roage
A-i spune-aleanul său. Să-l ia din scurt;
Iar eu, cu voia voastră, voiu pândi
Vorbirea lor. De nu îi aflu taina,
In Anglia porniți-l sau l'închideți,
Cum veți pofti.

REGELE

Povață nimerită.
Sminteala celor mari va străjuită.

(Iese)

SCENA II

O SALĂ ÎN CASTEL

(Intră HAMLET și câțiva actori)

HAMLET

Spune bucata, te rog, cum ți-am rostit'o eu, ușurel,
de pe limbă. Dar dacă o vei răcnî, cum fac mulți
din actorii voștri, mai bine aș auzi pe un pristav

spuind versurile mele. Nici nu ferestruî prea mult aerul cu brațele — așa; ci fă toate domol, pentrucă chiar în torentul, în viforul și, ca să zic așa, vârtejul patimei, trebuie să dobândești și să arăți un cumpăt care să-i dea mlădiere. O, mă supără până în suflet când aud câte un golan furtunos și pletos sfâșiind o pasiune în petici, în adevărate sdrențe, ca să spargă urechile celor din parter, care, în cea mai mare parte, nu sunt în stare să priceapă decât păpușărie fără înțeles, și gălăgie. Aș vrea să se dea o bătaie unui asemenea ticălos care întrece pe Termagent: e mai Irod decât Irod 1). Te rog ferește-te de asta.

PRIMUL ACTOR

Vă încredințez de asta, Alteță.

HAMLET

Nu fii nici prea moale, ci lasă propria ta judecată să-ți fie dascăl: potrivește gestul cu vorba, vorba cu gestul, luând însă bine seama să nu depășești modestia naturii, fiindcă orice exagerare de acest fel este împotriva scopului artei dramatice a cărei menire, din capul locului și până astăzi, a fost și este a înfățișă naturei, cum am zice, oglinda, a arătă virtuții propriile ei trăsături, rușinei propria ei iconă, iar veacului și trupului vremii forma și tiparul. Dacă aceasta se exagerează sau se înfățișează prea slab, deși face să răză pe cei neștiutori, nu poate decât supără pe cei cu judecată, și critica unuia dintr'aceștia trebuie, în părerera voastră, să cântărească mai mult ca un întreg teatru cu ceilalți. O, sunt unii actori, pe cari i-am văzut jucând, și i-am

1) Termagent e numele zeului crud al Saracenilor, iar Irod, în vechile mistere engleze, trece de tiran cumplit.

auzit lăudați de alții, și încă strașnic, cari, neavând nici glasul de creștin, nici mersul de creștin, păgân sau măcar om, se rățoiau și răcneau așa încât credeam că vreun salahor al naturei i-a făcut oameni și i-a făcut prost, așa de îngrozitor imitau omenirea.

PRIMUL ACTOR

Sper că am îndreptat aceasta binișor, Alteță.

HAMLET

O, îndreptați-o cu totul! Și vezi ca aceia cari joacă pe măscărici să nu spuie mai mult decât le e scris în rol; căci sunt unii din ei cari râd singuri pentru a face să râză o seamă de spectatori gugumani, măcar că în acelaș timp ar fi în piesă ceva însemnat de chibzuit: e o rușine aceasta și dovedește o ambiție netrebnică a nebunului care o face. Mergeți de vă pregătiți.

(Ies actorii)

(Intră POLONIUS, ROSENCRANTZ și GULDENSTERN)

Ei bine, domnule, vreà Regele să asculte piesa asta?

POLONIUS

Da, și Regina asemenea, și aceasta numaidecât.

HAMLET

Spuneți actorilor să dea zor.

(Iese POLONIUS)

Vreți și voi doi să-i faceți să se grăbească?

ROSENCRANTZ

GULDENSTERN

Bucuros, Alteță.

(ROSENCRANTZ și GULDENSTERN ies. Intră HORATIO)

HAMLET

Ah, Horatio?

HORATIO

Aici, iubite Prințe, la porunca voastră.

HAMLET

Horatio, tu ești cel mai drept bărbat
Cu care-am stat de vorbă vreodată.

HORATIO

O, Prințe.

HAMLET

Nu gândi că lingușesc.
Căci ce folos pot spera de la tine,
Ce alt venit n'ai, decât voia bună
Spre-a te hrăni și îmbrăcă? De ce
Am linguși pe cel sărac? Nu, limba
Mieroasă lingă fala cea neroadă.
Genunchiul mlădios îndoiaie-se
Când gudurarea poate da câștig.
Auzi tu? De când sufletu-mi iubit
A fost stăpân pe-a lui alegere
Și a putut deosebî pe oameni,
Pe tine te-a ales, căci ești om care,
Răbdând tot, par'că nu răbdă nimic,
Om care ale soartei lovituri
Și daruri porți cu-aceeași mulțumire.
Și fericiți acei al căror sânge
Și minte-așă de bine's îmbinate,
Că nu's un fluier în al soartei deget
Spre a cânta ce sunet place ei.
Dă-mi pe-omul ce nu-i robul patimei,
Și-l voiu purtă'n adâncul inimei,
Ba'n inima inimei, ca pe tine.
Destul de asta! Vom avea deseară
O piesă înaintea Regelui.
O scenă seamănă cu 'mprejurarea

Vorbită, despre moartea tatălui meu;
Te rog, când vezi jucând această scenă,
Pândește, cu tot sufletu 'ncordat,
Pe unchiul. Dacă vina-i tănuită
Nu s'o trădă la-un anumit cuvânt,
Năluca ce-am văzut e duh din iad,
Și 'nchipuirile'mi așa de negre
Ca nicovala lui Vulcan. Ia-i seama;
Eu ochii am să-i pironesc pe față,
Ș'apoi ne vom uni părerea, pentru
A-i judecă purtarea.

HORATIO

Bine, Alteță.

De va fură ceva în timpul piesei,
Și va scăpă, plătesc eu furțișagul.

HAMLET

Ei sosesc pentru piesă. Trebuie
Să par nepăsător. Ia-ți tu un loc.

(Intră REGELE, REGINA, POLONIUS, OFELIA, ROSENCRANTZ, GUILDENSTERN și alți asistenți și gârzi cu făclii. Marș Danez, sunet de trâmbiță)

REGELE

Nepotul nostru Hamlet cum trăește?

HAMLET

Minunat, zău, din bucatele cameleonului; mănânc aer, sunt îndopat cu făgădueli: nu puteți îngrășa nici claponii astfel.

REGELE

Nu aleg nimic din acest răspuns, Hamlet; aceste vorbe nu sunt ale mele.

HAMLET

Acum nu mai sunt nici ale mele. *(lui POLONIUS)*
Domnul meu, zici că ai jucat odată la Universitate?

POLONIUS

Da, Prințe, și treceam de bun actor.

HAMLET

Și ce-ai jucat?

POLONIUS

Am jucat pe Iuliu Cesar. Am fost ucis pe Capito-
liu; Brutus m'a ucis.

HAMLET

A fost brutal din partea lui de a ucide așa mândrețe
de vițel. — Sunt gata actorii?

ROSENCRANTZ

Da, Alteță; așteaptă ordinul vostru.

REGINA

Vino încoa, bunul meu Hamlet, șezi lângă mine.

HAMLET

Nu, bună mamă, aci este un magnet mai atrăgător.

POLONIUS (*către REGE*)

O, ho! Ați băgat de seamă?

HAMLET (*așezându-se la picioarele OFELIEI*)

Domnișoară, să mă pui în poalele d-tale?

OFELIA

Nu, Alteță.

HAMLET

Voiu să zic, cu capul în poalele d-tale?

OFELIA

Da, Alteță.

HAMLET

Crezi că am avut vreun gând necuviincios?

OFELIA

Nu cred nimic, Alteță.

HAMLET

Nimic? — Este un gând frumos a fi culcat între picioarele unei fete.

OFELIA

Ce ați zis, Alteță?

HAMLET

Nimic.

OFELIA

Sunteți vesel, Alteță.

HAMLET

Cine, eu?

OFELIA

Da, Alteță.

HAMLET

O, Doamne! Sunt un hătru ca nimeni altul. Ce lucru mai bun poate face un om decât a fi vesel: căci uitați-vă, ce voioasă arată mumă-mea, și tatăl meu a murit abia de două ceasuri.

OFELIA

Nu, sunt de două ori două luni, Alteță.

HAMLET

Atâta? Ei bine, atunci dracu să poarte doliu; eu îmi voi face haine de samur. O, ceruri! Mort de două luni și nu încă uitat! Apoi atunci este speranță că amintirea unui om mare va putea trăi după el o jumătate de an; însă, pe Maica Domnului! el trebuie atunci să clădească biserici, altminteri nu va fi mai mult pomenit decât călușelul, a căruia pisanie este:

«Căci, vai! căci, vai!

Călușei sunt uitați» 1)

1) Versuri dintr'un cântec popular deplângând desființarea, de către Puritani, a unor sărbători din luna Maiu, când se umblă pe căluți de lemn.

(Sunet de trâmbiță. Apoi pantomima începe. Intră un Rege și o Regină cu gesturi amoroase. Regina-l îmbrățișează pe el, și el pe ea. Ea îngeneunchează și-i face semne de jurăminte. El o ridică și-și reazimă capul de sânul ei; apoi se așează pe o bancă de flori; ea văzându-l adormit, îl părăsește. Apoi intră un om, îi scoate coroana, o sărută și varsă venin în urechile Regelui; după aceea iese. Regina revine: găsește pe Regele mort și face mișcări pasionate. Otrăvitorul, cu vreo două-trei persoane mute, intră iară, părând că jeleşte cu dânsa. Mortul este dus afară. Otrăvitorul peşte pe Regina cu daruri; ea pare a stă în cumpănă și a rezistă la început, dar la urmă, primeşte amorul lui, apoi iese).

OFELIA

Ce înseamnă aceasta, Alteță?

HAMLET

O, este o urzire mișelească; aceasta înseamnă vreo mârșavie.

OFELIA

Poate că această pantomimă arată cuprinsul dramei.

HAMLET

(Prologul intră)

O vom afla dela cumătru acesta; actorii nu pot păstra secrete; ei ne vor spune totul.

OFELIA

Ne va spune el ce înseamnă această pantomimă?

HAMLET

Da, sau orice pantomimă ce i-ai arăta. Dacă d-tale ți-e rușine a o arăta, el nu se va rușina a vă zice ce însemnează.

OFELIA

Sunteți răutăcios, sunteți răutăcios. Vreau să ascult jocul.

PROLOGUL

Pentru noi ș'a noastră reprezentare,
Noi vă rugăm cu umilă plecare,
Să-i dați o răbdătoare ascultare.

(Iese)

HAMLET

Este aceasta un prolog, sau un vers pe un inel?

OFELIA

Este scurt, Alteță.

HAMLET

Ca dragostea femeii.

(Intră un Rege și o Regină)

REGE *(în dramă)*

De treizeci de ori Phoebus cu al său car
A'nconjurat al lui Tellus hotar,
Și-a dat ocolul său făr' de răgaz
Pe-al lui Neptun întins, sărat talaz:
De douăsprezece ori treizeci luni au dat
Acestei lumi un jar împrumutat,
De când iubirea 'n sân ni s'a trezit
Și Hymen mâinile ne a unit.

REGINĂ *(în dramă)*

De-am mai vedeà atâtea luni și sori,
Făr' să pălească ai iubirii zori!
Dar ești așa bolnav de-o vreme, vai,
Și trist, și-așa schimbat din ce erai,
Că-mi este teamă; însă teama mea
Nu cată, Sire, a te 'ngrijorà.
Căci la femei iubirea-i ca și frica:
Sau peste-price măsură, sau nimica.
De-a mea iubire ți-ai putut da seamă:
Cât mi-e iubirea, este și-a mea teamă.
Mici bănueli sunt temeri unde-i dor,
Când temeri mici cresc, dragostea e'n spor.

REGE *(în dramă)*

Va să te părăsesc curând, iubită,
Puterea mi-e de vârstă istovită,
Și pe acest pământ vei viețui

In fericire tu, și vei iubi
Un alt bărbat.

REGINĂ (*în dramă*)

Oprește! Indurare!
Așa iubire-ar fi doar o trădare;
C'un alt soț eu să fiu afurisită:
Cine-a ucis un soț, iar se mărită.

HAMLET (*aparte*)

Pelin amar.

REGINĂ (*în dramă*)

Indemnul la a doua nuntă 'i dor
De un folos nevrednic, nu amor.
Din nou ucide-aș soțul răposat
Când un nou soț mi-ar da un sărutat.

REGE (*în dramă*)

Cred că gândești cu-adevărat ce-ai spus,
Dar dese-ori noi călcăm ce ne-am propus.
Căci hotărîrea 'i robul amintirii,
Cu foc la naștere, dar slab din fire 'i!
Ca rodul crud, acum de pom se ține,
Dar când se coace cade dela sine.
Uităm a ne plăti de multe ori
Ce nouă înși ne suntem datori.
Ce'n toiul patimei noi ne-am propus,
E fără rost, când patima s'a dus;
Alean și bucurii făr' de măsură
Se mistuie înșile și-a lor făptură:
Un mic prilej ne schimbă-o bucurie
In jale și o jale 'n bucurie.
Nu-i lumea'n veci, deci nu mă mir de loc,
Că chiar iubirea-urmează-al soartei joc.
Căci nu e dovedit dacă iubirea

Norocu 'l mână, sau noroc iubirea.
 Când cad cei mari amicii 'i părăsesc,
 Priind săracul, ei în juru-i cresc.
 Iubirea pare soartei a sluji:
 Când n'ai nevoie, amici nu-ți vor lipsi,
 Dar când, în lipsă, vrei a-i încercă,
 Pe-amici falsi în dușmani îi vei schimbă.
 Dar ca să mântui de-unde am plecat:
 Voinți și sorți așa în cap se bat,
 Că planul nostru se răstoarnă 'n drum:
 Al nostru-i gândul, țelu'i nicidecum.
 Gândești c'al doilea soț nu vei primi;
 Ast gând cu 'ntâiul soț îți va muri.

REGINĂ (*în piesă*)

Pământ, o, nu-mi da hrană, cer, lumină,
 Și noapte, zi, nu-mi dați plăceri, hodină,
 Speranța mea să fie disperare,
 S'am traiul de sihastră 'n închisoare,
 Tot ce urăște-al bucuriei nume
 Să-mi nimicească ce-am dorit pe lume,
 Aici și'n cer să sufăr grea urgie,
 Când, văduvită, voiu mai fi soție!

HAMLET

Dar dacă va călcă jurământul?

REGE (*în dramă*)

Sfânt jurământ! Mă lasă-acum, iubită,
 Sunt obosit și ziua trăgănită
 Vreau s'o înșel prin somn.

(*adoarme*)

REGINĂ

Lin somnu-ți fie,
 Și vieața-ne de jale să nu știe.

(*Iese*)

HAMLET

Doamnă, cum vă place piesa asta?

REGINA

Doamna făgăduiește prea mult, îmi pare.

HAMLET

O, ea se va ține de cuvânt.

REGELE

Ai auzit cuprinsul? Nu e ceva supărător într'ânsa?

HAMLET

Nu, nu; ei glumesc numai, otrăvesc în glumă: nici o supărare.

REGELE

Cum se numește piesa?

HAMLET

Cursa de șoareci. Dar cum? Metaforic. Piesa asta este povestea unui omor săvârșit la Viena: Gonzago este numele Ducelui; al soției este Baptista. Veți vedea îndată. Este o daraveră mișelească. Dar ce-are aface? Pe Măria Ta și pe noi, cari avem cugetul curat, nu ne atinge. Las' să tresare gloaba mușcată, grebenii noștri sunt neiăniți.

(Intră Lucianus)

Asta e unul Lucianus, nepot al Regelui.

OFELIA

Faceți rolul corului, Alteță.

HAMLET

Aș putea fi tâlmaciul între d-ta și iubitul d-tale, dacă aș putea să văd păpușile danțând.

OFELIA

Sunteți înțepător, Alteță; sunteți înțepător.

HAMLET

Ai avea de gemut ca să-mi tocești vârful.

OFELIA

Tot mai bine și tot mai rău.

HAMLET

Așa trebuie să luați pe bărbații voștri. Incepe, uci-
gașule. Lasă strâmbăturile tale afurisite și începe.
Haide: corbul croncănind urlă după răzbunare.

LUCIANUS

Gând negru, leacul bun, timp potrivit,
Nici suflet de-om aici, ceas nimerit,
Venin din ierburi rele adunat,
De Hecate de trei ori descântat,
Cu darul tău și vraja-ți nemiloasă.
Să surpi această vieață sănătoasă.

(Toarnă otrava în urechea adormitului)

HAMLET

Il otrăvește în grădină pentru avutul lui. Numele
lui e Gonzago. Istoria există și e scrisă într'o italie-
nească foarte aleasă. Veți vedea îndată cum ucigașul
căpătă dragostea nevestii lui Gonzago.

OFELIA

Regele se scoală.

HAMLET

Ce, speriat de un foc fals?

REGINA

Ce e, soțul meu?

POLONIUS

Opriți jocul!

REGELE

Dați-mi lumină! — Să plecăm!

POLONIUS

Lumini! Lumini! Lumini!

(Ies toți, afară de Hamlet și Horatio)

HAMLET

O, cerbul teafăr facă haz,
Și plângă cel bolnav,
Când unul doarme, altu-i treaz,
Așă-i al lumii nărav.

Oare aceasta, și o pădure de surgiucuri — dacă
celelalte drepturi ale mele m'ar lăsa baltă — îm-
preună cu o pereche de pompoane de trandafiri
pe pantofii mei, nu mi-ar căpăta un loc într'o
societate de actori?

HORATIO

O jumătate parte de societar.

HAMLET

Ba una întreagă.
Căci tu știi, dragul meu Damon,
Că Statului, un Joe chiar
I s'a furat, ș'acum pe tron
Se află numai un — păun.

HORATIO

Puteați rimă!

HAMLET

O, dragă Horatio, pun mii de lire pe vorba Duhului.
Ai băgat de seamă?

HORATIO

Foarte bine, Alteță.

HAMLET

La vorba despre otrăvire?

HORATIO

L'am observat foarte bine.

HAMLET

Ah, ha! Să vie ceva muzică!
Să vie flautele!

Căci dacă piesa Regelui nu place,
Pe semne nu îi place, n'am ce-i face!
Să vie, să vie ceva muzică!

(Reintră Rosencrantz și Guildenstern)

GUILDENSTERN

Dragă Prințe, îngăduiți o vorbă cu d-v.

HAMLET

Domnule, o istorie întregă.

GUILDENSTERN

Regele, Alteță —

HAMLET

Da, domnule, ce-i cu el?

GUILDENSTERN

S'a retras și e grozav de rău.

HAMLET

De băătură, domnule?

GUILDENSTERN

Nu, Alteță, de fiere.

HAMLET

Dovedeai mai multă înțelepciune vestind despre
aceasta pe doctor, căci dacă i-aș da eu o curățenie
i-ar face poate și mai multă fiere.

GUILDENSTERN

Iubite Prințe, puneți-vă vorba în oarecare orându-
eală, și nu vă depărtați așa sălbatic de solia mea.

HAMLET

Sunt îmblânzit, domnule; spune.

GUILDENSTERN

Regina, mama d-voastră, în foarte mare mâhnire
sufletească, m'a trimis la d-voastră.

HAMLET

Ești binevenit.

GUILDENSTERN

Nu, dragă Prințe, această curtenie nu e de bun soiu. Dacă aveți plăcere a-mi da un răspuns sănătos, voi îndeplini porunca mamei d-voastră, dacă nu, iertarea voastră și întoarcerea mea vor fi sfârșitul trebii mele.

HAMLET

Domnule, nu pot.

GUILDENSTERN

Ce, Alteță ?

HAMLET

Să-ți dau un răspuns sănătos. Minteaa mea e bolnavă. Dar, domnule, răspunsul ce-l pot da stă la dispoziția d-tale, sau mai degrabă, cum zici, la a mamei mele. Deaceea nimic mai mult, ci la chestie: mama mea, zici —

ROSENCRANTZ

Ea zice dar așa: purtarea voastră a pus'o în uimire și mirare.

HAMLET

O, fiu minunat, care poate astfel minună o mamă! Dar nu e o urmare care calcă pe urma acestei minunări materne? Grăește.

ROSENCRANTZ

Ea dorește să vă vorbească în camera ei, înainte de a vă culcă.

HAMLET

Ne vom supune, chiar de-ar fi de zece ori mama noastră. — Ai vreo altă treabă cu noi?

ROSENCRANTZ

Alteță, m'ați iubit odată.

HAMLET

Și o fac încă, pe aceste două unelte de hoț. 1)

ROSENCRANTZ

Iubitul meu Prinț, care este pricina supărării voastre? Vă închideți negreșit singur ușa libertății, dacă tainuiți prietenilor obida voastră.

HAMLET

D-le, îmi lipsește înaintarea.

ROSENCRANTZ

Cum se poate asta, când aveți glasul Regelui însuș pentru urmarea voastră pe tronul Danemarcei?

HAMLET

Da, d-le. Dar «pe când crește iarba» 2) — proverbul e mucigăit.

(Intră actori cu flaute)

O, flautele! Ia să vedem una. — Ca să vorbim între noi — de ce umbli să-mi prinzi vântul ca și când ai vrea să mă gonești într'o cursă?

GUILDENSTERN

O, Alteță, dacă datoria mea e prea îndrăzneță, iubirea mea e prea necuviincioasă.

HAMLET

Nu prea înțeleg asta. Vrei să cânti cu flautul ăsta?

GUILDENSTERN

Nu pot, Alteță.

HAMLET

Te rog.

GUILDENSTERN

Credeți-mă, nu pot.

1) Adică mâinile.

2) «Dar pe când iarba crește, crapă calul de foame», proverb englez.

HAMLET

Te implor.

GULDENSTERN

Nu știi nici o atingere, Alteță.

HAMLET

E tot așa de ușor ca a minți. Cărmuește aceste găurele cu degete și clape, dă-le răsufierea cu gura și vor vorbi muzica cea mai eloquentă. Vezi, astea sunt clapele.

GULDENSTERN

Dar nu e în puterea mea să produc vreo armonie: n'am meșteșugul.

HAMLET

Ei bine, vezi, ce lucru nevrednic vreți să faceți din mine: vreți să păreți că-mi cunoașteți clapele; vreți să-mi smulgeți inima tainei mele; vreți să mă răscoliți dela nota mea cea mai joasă până la culmea diapasonului meu; și în acest mic instrument e multă muzică, un glas minunat, totuș nu-l poți face să vorbească. La dracu, crezi că este mai lesne a cânta din mine decât din flaut? Numiți-mă ce flaut vreți: deși mă puteți discorda, nu puteți însă cânta cu mine.

(Intră Polonius)

Dumnezeu să te binecuvânteze, d-le.

POLONIUS

Regina ar vrea să vă vorbească, și numai decît.

HAMLET

Vezi norul de acolo care are aproape chipul unei cămile?

POLONIUS

Zău, seamănă cu o cămilă, adevărat.

HAMLET

Imi pare că e o nevăstuică.

POLONIUS

Are o spinare ca o nevăstuică.

HAMLET

Sau ca un chit?

POLONIUS

Foarte mult ca un chit.

HAMLET

Atunci am să viu la mama mea, numaidecât. Ei
își bat joc de mine până la hotarul răbdării mele!
— Viu numaidecât.

POLONIUS

Am să-i spui asta.

HAMLET

(Iese Polonius)

Numaidecât e lesne spus. Lăsați-mă, prietenilor.

(Ies toți, afară de Hamlet)

Acum e timpul vrăjitor al nopții

Când cimitiruri casc, și iadul însuș

Răsuflă molimă în lumea asta.

Acuma aș putea bea sânge cald

Și face-o treabă-așă de groaznică

Că ziua s'ar cutremurà, privind'o.

Tăcere însă. Merg la mama mea.

O, inimă, nu-ți pierde firea ta!

Și niciodat'un suflet de Neron

Să nu-mi pătrunză 'n pieptul meu statornic!

Să fiu crud, nu neom! Ii voiu vorbi

Cuțite, dar nu m'oi sluji de ele.

Așă fățarnici fie'mi graiu și suflet:

Că oricât ar muștrà-o al meu graiu,

Pecetea faptei, suflet, să nu-i dai!

(Iese)

SCENA III

O CAMERĂ ÎN CASTEL

(Intră REGELE, ROSENCRANTZ și GULDENSTERN)

REGELE

El nu îmi place; și e primejdios
Ca să lăsăm noi nebunia lui
Să umble'n voie. Deci gătiți-vă.
Voiu întocmî de zor mandatul vostru,
Și el să meargă'n Anglia cu voi,
Căci starea țării noastre nu îngăduie
Primejdiile așa de noi aproape
Cari nasc în orice ceas din toana lui.

GULDENSTERN

Ne-om pregăti și noi. E grije sfântă
A ocroti poporul, ce trăește
Și se hrănește prin Măria Ta.

ROSENCRANTZ

Orice ființă 'n parte e ținută
Cu toată vლაga și armura minții
Să s'apere de rău, dar mult mai mult
Un duh de-a cărui bună stare-atârână
Vieața multora. O majestate
Nu moare singură, ci, ca-un vârtej,
Târăște tot ce-i lângă ea, cu sine.
Ea-i o imensă roată, pironită
Pe vârful celui mai înalt din munți,
De ale cărui spițe uriașe mii
De lucruri mici sunt prinse și 'nnădite,
Și când ea cade, cel mai mic adaus
O însoțește 'n sgomotos prăpăd.
Un rege singur n'a oftat vreodată
Făr'ca să geamă națiunea toată.

REGELE

Gătiți-vă de grabnică pornire,
Căci vrem să punem lanț primejdiei astea
Ce se răsfață astăzi fără frâu,

ROSENCRANTZ
GUILDENSTERN

Ne vom grăbi.

(Ies)

(Intră POLONIUS)

POLONIUS

S'a dus la mumă-sa 'n odaie, Sire.
Mă voiu ascunde după o perdeă,
Ca să le-ascult vorbirea. Și v'asigur
Că dânsa îi va da un perdaf în lege.
Și cum ați zis, — și tare bine-ați zis —
Se cade ca și-un altul decât mama —
Ce e de felul ei părtinitoare —
Să le asculte vorba pe ascuns.
Rămas bun, Sire, voiu veni 'nainte
De-a vă culcă, ca să vă spun ce știu.

REGELE

Îți mulțumesc, iubite domnule.

(Iese POLONIUS)

O, crima mea e râncedă, ea pute
Spre cer! Ea poartă cel dintâiu și cel
Mai vechiu blestem: omorul unui frate.
Să mă închin nu pot, deși dorința
E tot așa de mare ca voința.
Crima, mai tare biruie gândul tare,
Și ca un om ce are două treburi
Ștau cumpănind de unde să încep,
Și las și una ș'alta. — Cum? De-ar îi
Această mână blestemată plină
Atâta cât grosimea ei, cu sânge

De frate, nu e ploaie îndestulă
 În cerul milostiv, ca să o facă
 Mai albă ca zăpada? Pentru ce
 Slujește harul, dacă nu ca să
 Sfideze crima 'n față? — Și nu este
 În rugăciune îndoitul dar:
 Să ne previe pân' a nu cădeà,
 S'avem iertare după ce-am căzut?
 Să m'uit dar sus. Păcatu mi-e făcut.
 Dar, vai! ce rugă mi se potrivește?
 «O, iartă cruntul meu omor?» — Nu merge.
 Căci încă am ce m'a 'ndemnat la crimă:
 Coroana, ambițiunea și Regina.
 Se iartă cel ce stăruie în păcat?
 În mersul cel stricat al astei lumi
 A crimei mână de-aur poate-abate
 Dreptatea, și cu prețul păcătoș
 De multe ori se cumpără chiar legea.
 Dar sus nu-i astfel! Șus nu-i măsluire,
 Șus fapta arată-adevărata'i fire,
 Și față 'n față cu păcatul nostru
 Suntem noi înșiși martori contra noastră.
 Atunci ce? Ce rămâne? Să încerc
 Ce va puteà căința. Ce nu poate?
 Dar ce poate când nu te poți căl?
 O, stare grea! O sân ca moartea negru!
 O suflet prins care luptând să scape
 Mai rău se 'ncurcă! — Ingeri, ajutați!
 Cercați! Plecați-vă, voi dârzi genunchi!
 Tu inimă cu coarde de oțel,
 Fii fragedă ca nervii pruncului
 Cel nou născut! — Mai e 'ndreptare poate.

(Se retrage și îngenunchează. Intră HAMLET)

HAMLET

Acuma pot s'o fac, pe când se roagă.

Și am s'o fac: ș'așa se duce'n cer.

Ș'așa sunt răzbunat? Ia să vedem:

Cum? Un mișel pe tatăl meu ucide,

Și pentru acest fapt, eu, fiul lui

Unic, trimit pe chiar acest mișel

În cer.

O, ast'ar fi simbrie, nu ispașă!

El mi-a ucis pe tata când eră

Plin de mâncăruri, cu păcătele-i

Invoaltă, ca și florile de Maiu.

Cum îi stă socoteala, știe cerul,

Dar, după judecata omenească,

E greu ș'amar de el. Dac' e așa,

Aș fi eu răzbunat de l'aș răpi

În lămurirea sufletului său,

Când e destoinic și gătit de drum?

Nu!

Jos, spadă! Mai năpraznic să-l lovești,

Când va fi beat, în somn, plin de mânie

Sau desmierdat în pat incestuos,

Jucând sau blestemând, sau la o faptă

Ce n'are'n ea un gust de mântuire,

Atunci doboară-l, ca să dea de cer

Călcâile, și sufletu-i să fie

Afurisit și negru ca și iadul

La care merge.

Ăst leac doar îți lungește boala ta.

(Iese)

REGELE (se scoală)

Sus vorba sboară, gândul jos s'ascunde:

Vorba făr' gând în ceruri nu pătrunde.

(Iese)

SCENA IV

O ALTĂ CAMERĂ IN CASTEL

(Intră REGINA și POLONIUS)

POLONIUS

Indată vine. Să-l luați de scurt;
Să-i spuneți cum că toanele lui sunt
Nesuferite; că Măria Voastră
'L-ați apărat și v'ați pus între el
Ș'o aprigă mânie. Eu m'ascund
Aicea. Și, vă rog. vorbiți-i verde.

HAMLET *(afară)*

Mamă, mamă, mamă!

REGINA

Fii pe pace.

Și las' pe mine. Pleacă. Iacă vine.

(POLONIUS se ascunde după perdeă. HAMLET intră)

HAMLET

Ei bine, mamă, ce e vestea?

REGINA

Hamlet, ai supărat mult pe tatăl tău.

HAMLET

Mamă, ai supărat mult pe tatăl meu.

REGINA

Haid', haid', răspunzi c'o limbă desmățată.

HAMLET

Haid', haid', întrebi c'o limbă răutăcioasă.

REGINA

Ce-i asta, Hamlet?

HAMLET

Ce e pricina?

REGINA

Uitat-ai cine sunt?

HAMLET

Nu zău; Regina,

Soția fratelui soțului tău.

Și — n'ai mai fi-o! — ești chiar mumă-mea.

REGINA

Voiu pune dar pe alții să-ți vorbească.

HAMLET

Haide, haide, șezi, nu vei plecà 'nainte

Ca să-ți înfățișez oglinda 'n care

Să vezi în fundul sufletului tău.

(Incuie ușa)

REGINA

Ce ai de gând? Nu vrei să mă omori?

In ajutor!

POLONIUS *(după perdeà)*

Ho, ajutor, săriți!

HAMLET

Ce! Un guzgan? Mă prind p'un galben, mort!

*(Străpunge perdeaua)*POLONIUS *(după perdeà)*

O, sunt ucis!

REGINA

Vai mie, ce-ai făcut?

HAMLET

Zău, nu știu. Este Regele cumva?

(El ridică perdeaua și trage afară pe POLONIUS)

REGINA

O, ce pripită, sângeroasă faptă!

HAMLET

O faptă sângeroasă; — mai așa

De rea, o, mamă, cum e a ucide
P'un Rege, ș'a luă pe frate-său.

REGINA

Ucide-un Rege?

HAMLET

Da, așa am zis.

(lui POLONIUS)

Tu biet, pripit, plictisitor nebun,
Adio! Te-am luat drept un mai mare.
Tu poartă-ți scrisa. Ai aflat că este
Periculos a te băgă în treburi.
Hai, nu-ți mai frânge mâinile așa!
Tăcere! Șezi jos iar, și lasă-mă
Să-ți frâng eu inima, căci am s'o fac,
De-i încă de răzbit, dacă învățul
Afurisit nu a călit'o astfel
Că este întărită 'n contra minții.

REGINA

Ce am făcut că îndrăznești acum
Să-ți vînturi limba împotriva mea
Cu-atâta sgomot?

HAMLET

O, o faptă care
Mânjește harul, nurii cuviinței,
Virtuții chiar fățarnică îi zice,
Ce scoate roza de pe fruntea dalbă
A unei dragoste nevinovate,
Și pune-o bubă 'n locul ei; ce face
Făgădueli de nuntă mincinoase
Ca jurămintele de cartofori;
O faptă care sufletul tot smulge
Din trupul legăturii conjugale,

Și schimbă religiunea 'n rapsodie
De vorbe. Fața cerurilor arde,
Ba, chiar acest glob tare întocmit,
Cu jalnic chip ca'n ziua judecării
S'a 'mbolnăvit de gândul astei fapte.

REGINA

Vai mie, care faptă bubuie
Și tună-așa de tare contra mea?

HAMLET

Privește-acest portret, și pe acesta:
Imagini zugrăvite a doi frați:
Vezi farmecul ce stă pe fruntea asta:
Vezi bucle de-Apolon, fruntea lui Joe,
Un ochiu ca al lui Marte, poruncind
Ș'amenințând, și portul lui Mercur
Plutind pe-un deal de ceruri sărutat.
O, un întreg de forme peste care
Toți zeii puseră pecetea lor,
Spre-a zice lumii: iată un bărbat!
Acesta ți-a fost soț. Acum privește:
Aci e soțul tău, spic mălurit,
Stricând pe fratele cel sănătos.
Avut-ai ochi? Putut-ai încetă
A paște pe ăst munte-așa frumos,
Ca să te 'ngrași în mlaștina aceasta?
Ha! Ai ochi? Dragoste n'o poți numi.
La vârsta-ți sângele s'a potolit,
El s'a smerit și 'ntreabă judecata;
Dar care judecată ar putea
Să treacă dela ăsta la acela?
Simțire ai de sigur, altfel n'ai
Avea mișcare; dar simțirea-ți este
Lovită de damblă, căci nebunia

Chiar n'ar greși aici, nici bunul simț
 Nu s'a robit vreodată nebuniei
 Așa fel ca să nu-și păstreze mintea
 Spre-a deosebi aceasta. Care demon
 Te-a păcălit așa de-a baba-oarba?
 Ochi fără simțire, sau simțire fără
 Vedere, sau auz fără mâini și ochi,
 Mirosul fără alt nimic, ba numai
 O parte dintr'un simț adevărat,
 N'ar dibui așa.
 Rușine, unde ți-e roșeața? Iad
 Rebel, de te poți încă răsvrăti
 In oasele matroanelor, virtutea
 Să fie ceară 'n jarul tinereții
 Spre-a se topi la propriul ei foc.
 Să nu strigăm dar că'i rușine dacă
 Un dor fierbinte dă năvală, când
 Și gerul arde tot așa de tare
 Și mintea este pețitoarea poștei.

REGINA

Nu mai vorbi, o, Hamlet! Tu-mi porți ochii
 In fundul sufletului meu, ș'acolo
 Văd pete negre și adânc vopsite
 Cari nu-și mai pierd culoarea.

HAMLET

Nu, ș'a trăi în rânceda sudoare
 A unui pat spurcat, innădușiți
 In desfrânare, făcând dragoste
 Și desmierdându-se deasupra unei
 Cocini scârboase.

REGINA

O, nu-mi mai vorbi.

Aceste vorbe 'mi intră ca cuțite 'n
Urechi. Destul, iubite Hamlet.

HAMLET

Un

Mișel și ucigaș, neprețuind
Nici douăzeci din zece cât întâiul
Bărbat al tău. Un Rege caraghios,
Un hoț al Statului și al puterii
Ce de pe raft fură coroana scumpă
Și o băgă în buzunar.

REGINA

Destul!

HAMLET

Un Rege de otrepe și de petici —

(DUHUL intră)

Păziți-mă și-asupra mea plutiți
Cu aripile voastre, voi străjeri
Cerești! Ce vrea icoana ta cea sfântă?

REGINA

Vai, e nebun!

HAMLET

Nu vii să cerți pe fiul tău zăbavnic,
Ce, înfundat în timp și patimă,
Amână săvârșirea cea de seamă
A ordinului tău înfricoșat?
O, spune!

DUHUL

Nu uită: vin numai spre
A ascuți voința ta bontită.
Dar vezi, uimirea stă pe fața mamei.
O, pune-te 'ntre ea și sufletu-i
Muncit! Inchipuirea se frământă

Mai tare în ființele mai slabe.
Vorbește-i, Hamlet.

HAMLET

Cum îți este, Doamnă?

REGINA

Vai, cum îți este ție,
Că ochii ți-ațintești în gol, și stai
De vorbă cu văzduhul ne'ntrupat?
Sălbatic mințile'ți din ochi privesc,
Și, ca soldații alarmați în somn,
Tot părul tău, trezit la vieață par'că,
Stă'n sus și se sbârlește. Fiul meu
Stropește pe văpaia-obidei tale
Răbdarea răcoroasă. — Und'te uiți?

HAMLET

La el! La el! Vezi cum se uită palid!
Icoana lui și chipu-i, laolaltă,
Vorbind, chiar pietrelor le-ar da simțire.
Nu mă privi, ca gestul tău cel jalnic
Să nu-mi înmoaie dârza hotărîre;
Atunci aceea ce-am să fac ar pierde
Culoarea sa adevărată, și
Ar curge lacrimi poate'n loc de sânge.

REGINA

Dar cui vorbești?

HAMLET

Nu vezi nimic acolo?

REGINA

Nimic de tot, și totuș eu văd tot.

HAMLET

N'ai auzit nimic?

REGINA

Nu, doar' pe noi.

HAMLET

Dar vezi coala! Vezi cum se furișează!
E tatăl meu în chipul cum trăia!
Vezi, pleacă chiar acum pe ușe-afară.

(Iese DUHUL)

REGINA

Aceasta-i chiar scornirea minții tale:
În astfel de urziri deșerte este
Extazul foarte iscusit.

HAMLET

Extazul?

O, pulsu-mi bate regulat măsura
Ca și al tău, și face-o muzică
Așa de sănătoasă. Nu e nebunie
Ce-am spus eu; pune-mă la încercare,
Și voiu rezice tot, când nebunia
Ar bate câmpii. — Mamă, te conjur,
Nu-ți pune-ăst mir lingușitor pe suflet:
Că nu păcatul tău, ci-a mea sminteală
Vorbește. Asta ar închide rana
Pe dinafară, pe când putregaiul
Ar molipsi tot tainic înăuntru,
Mărturisește-te dar cerului,
Căiește-te de ceeace a trecut,
Ferește-te de cele viitoare,
Și n'aruncă gunoi pe bălării
Șpre-a le 'nmulți. Și iartă-a mea virtute,
Căci în năduful ăstor vremuri grase,
Virtutea însăș trebuie să ceară
Iertare vițiului, ba să i-se 'nchine,
Cerându-i voie ca să-i facă bine.

REGINA

O, Hamlet mi-ai frânt inima în două.

HAMLET

O, leapădă dar partea ei mai rea,
Ș'așa trăește mai curată cu
Cealaltă jumătate. Noapte bună.
Dar nu te du în patul unchiului;
Prefă-te virtuoasă, de n'o ești.
Căci monstrul obicei, care mănâncă
Tot simțul, diavolul acesta, este
Un înger într'atâta: că el și
Obişnuinței faptelor frumoase
Și bune le dă haină sau livrea
Ce prinde bine. — Abține-te azi noapte,
Aceasta ți va 'nlesni întru câțva
Abținerea a doua, următoarea
Va fi și mai ușoară, căci învățul
Aproape schimbă chiar tiparul firii,
Și biruie pe dracul, sau 'l gonește
Cu forță minunată. — Noapte bună.
Când vei dori o binecuvântare,
Voiu cere binecuvântarea ta.
Cât despre-acest boier, îmi pare rău;
A vrut'o cerul, spre-a mă pedepsi
Printr'însul și pe el prin mine, ca
Să-i fiu și biciu și slujitor al lui.
Am să 'ngrijesc de el, și voiu răspunde
De moartea lui eu. — Noapte bună iar.
Va să fiu crud, ca să pot face bine;
Așa începe rău, dar mai rău vine.
O vorbă încă, bună Doamnă.

REGINA

Ce-am să fac?

HAMLET

Nicum aceea ce îți spun să faci.
Las' pe buhavul Rege a-ți ciupl obrajii,
A-ți zice «șoricelul meu», și pentr'o
Pereche de săruturi scârnavе,
Sau o desmierdare pe grumazul tău
Cu degetele lui afurisite,
Să-i spui întreaga daravera mea:
Că nu-s nebun adevărat, ci numai
Un prefăcut nebun. Căci ce Regină
Frumoasă, rușinoasă și cuminte
Ar tăinuț asemeni lucruri scumpe
Unui broscoi, motan sau liliac?
Ei, cine-ar face-o? Nu, în ciuda chiar
A bunului simț și-al discreției,
Deschide coșul de pe-acoperiș,
Dă drum la pasări, și ca și maimuța
Vestită, spre a face încercări,
Te vără'n coș și rupe-ți singur gâtul. 1)

REGINA

O, dacă vorbele sunt răsuflare
Și răsuflare-i vieața, nu am vieață
Ca eu să suflu ceeace mi-ai spus

HAMLET

Eu va să plec în Anglia, o știi?

REGINA

Vai, am uitat. E hotărît așa.

HAMLET

Scrisoarea 'i gata. Cei doi camarazi

1) Dintr'o fabulă veche, după care o maimuță deschide un coș pe acoperiș, porumbeii intră în el, apoi ea se bagă în coș ca să vadă ce e înăuntru, și cade cu coșul cu tot.

In cari mă 'ncred ca'n limba viperei,
Duc ordinul. Ei cată să-mi croească
O cale în vre-o cursă mișlească.
Ei, facă! Hazul e s'arunci în aer
Chiar pe tunar cu propria-i petardă.
Și rău ar fi să nu sap eu un cot
Mai jos de mina lor, făcându-i astfel
Să sară pân' la lună! Ce dulceață,
Când doi șireți se brodesc față'n față!
Dar omul ăsta o să-mi dea de furcă;
Voiu duce trupu 'n camera de-alături.
Adio, mamă. Sfetnicul acesta
Ce-acum e grav, discret și prea tăcut,
A fost în viață-un hătru prea limbut.
Hai, domnule, să isprăvim cu tine.
Noapte bună, mamă.

(*Ies prin părți deosebite. HAMLET târind pe POLONIUS*).

ACTUL IV

SCENA I

O CAMERĂ ÎN CASTEL

(Intră REGELE, REGINA, ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN).

REGELE

În aste-oftări și gemete adânci
E un temeiu pe care trebuie
Să-l lămuriți voi. E nevoie ca
Noi să-l cunoaștem. Unde-i fiul tău?

REGINA

Lăsați-ne puțin aicea singuri.
(ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN ies)

O, soțul meu, ce am văzut azinoapte!

REGELE

Ce e, Gertrudă? Cum se află Hamlet?

REGINA

Nebun ca vânt și mare când se iau
La 'ntrecere: el în smintirea sa,
Simțind ceva mișcând după perdeă,
Își trage spada, strigă: «un guzgan»,
Și în nebună spaimă îl omoară
Pe bietul om ascuns.

REGELE

O, faptă grea!
Așa pățeam noi, de eram acolo!
Da, libertatea lui ne-amenință,

Pe tine, și pe mine și pe toți.
 Vai, cine va răspunde de acest
 Fapt sângeros? Se va da vina nouă,
 A căror prevedere trebuiă
 Să ție scurt și depărtat de lume
 Pe rătăcitul tânăr. Dar iubirea
 Ne-a fost așa de mare, că n'am vrut
 Să înțelegem ce eră mai bine,
 Ci, ca un om lovit d'o boală-urită,
 Spre-a nu se da pe față, l'am lăsat
 Să roadă pân' la măduva vieții.
 Și unde e?

REGINA

S'a dus să puie bine
 Pe-acela ce-a ucis. Sminteala lui,
 Ca aurul într'un metal mai prost,
 Se-arată-aici curată. Plânge fapta'i.

REGELE

Gertrudă, o! să mergem!
 Când soarele abia atinge munții
 Il vom porni, iar fapta lui cumplită
 Va s'o 'nfruntăm și s'o scuzăm cu toată
 Puterea și-arta noastră. — Guildenstern!

(ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN intră)

Amici, luați un ajutor cu voi.
 Vai, Hamlet pe Polonius l'a ucis
 In nebunia sa și l'a târît
 Afară din odaia mamei sale.
 Duceți-vă de-l căutați; luați-l
 Cu binele, ș'aduceți trupul în
 Capelă. Rog, grăbiți.

(Ies ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN)

Haidem, Gertrudă,
Vom strânge pe cei mai 'nțelepți prieteni,
Și le vom spune ce voim să facem,
Și ceace, din păcate, s'a făcut;
Și calomnia ale cărei șoapte
Își duce otrăvita ei ghiulea
Prin diametrul lumii, drept ca tunul
Spre țintă, poate-al nostru nume va
Greși, lovind în gol. Să mergem. Plin
Mi-e sufletul de groază și de chin.

(*Ies*)

SCENA II

O ALTĂ CAMERĂ ÎN CASTEL

(*HAMLET intră*)

HAMLET

E pus bine.

ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN (*de afară*)

Hamlet! Prințe Hamlet!

HAMLET

Ce sgomot? Cine strigă pe Hamlet? Ah, iată-i, vin.

(*ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN intră*)

ROSENCRANTZ

Ce ați făcut, Alteță, cu cadavrul?

HAMLET

'L-am pus în praful cărui e 'nrudit.

ROSENCRANTZ

Ne spuneți unde, să-l putem lua

Și duce în capelă.

HAMLET

Nu o credeți.

ROSENCRANTZ

Să nu credem ce?

HAMLET

Că pot păstră secretul vostru, și pe al meu nu.
Și apoi să fii întrebat de un burete! Ce răspuns
să dea un fiu de Rege?

ROSENCRANTZ

Mă luați drept un burete, Alteță?

HAMLET

Da, domnule, care sugerează favoarea Regelui, răsplata
și slujbele lui. Dar la urma urmelor asemenea sluj-
bași fac Regelui cel mai bun serviciu; el îi ține, ca
o maimuță nuca, mestecându-i întâiu într'un colț al
fâlcii, îi bagă mai întâiu în gură spre a-i înghiți la
urmă. Dacă el are nevoie de ceea ce ați cules, n'are decât
să vă stoarcă — și voi, bureți, sunteți iarăș seci.

ROSENCRANTZ

Nu vă înțeleg, Alteță.

HAMLET

Mă bucur de asta; o vorbă isteată doarme în
urechi neghioabe.

ROSENCRANTZ

Alteță, trebuie să ne spuneți unde este trupul și
să veniți la Rege.

HAMLET

Trupul este la Rege, dar Regele nu este la trup.
Regele este un lucru —

GUILDENSTERN

Un lucru, Alteță?

HAMLET

De nimic; duceți-mă la el. Ascunde-te, vulpe, și
noi toți după ea. *(Toți ies)*

SCENA III

O ALTĂ CAMERĂ ÎN CASTEL

(Intră REGELE cu suita)

REGELE

Am pus să-l caute, și s'afle unde
E mortul. Ce primejdie e că omul
Acesta umblă'n voie. Totuș, nu-l
Putem supune la asprimea legii.
El e iubit de gloata rătăcită,
Ce nu cu mintea, ci cu ochi iubește.
Și unde e așa, se cântărește numai
Pedepsa vinovatului, nu vina.
Deci, ca să meargă tot domol și neted,
Pornirea lui pripită va să pară
Un lucru chibzuit. Boli desperate
Se vindecă prin leacuri desperate,
Sau nicidecum.

(Intră ROSENCRANTZ)

Ei, ce s'a întâmplat?

ROSENCRANTZ

Noi nu putem să scoatem dela dânsul
Ce a făcut cu mortul.

REGELE

Dar el unde-i?

ROSENCRANTZ

Afară, Sire; e păzit, ș'așteaptă
Porunca Voastră.

REGELE

Să-l aducă 'ncoa.

ROSENCRANTZ

Hei, Guildenstern! Adu pe-Alteța sa.

(Intră HAMLET și GUILDENSTERN)

REGELE

Ei bine, Hamlet, unde e Polonius?

HAMLET

La cină.

REGELE

La cină? Unde?

HAMLET

Nu unde mănâncă el, ci unde este mâncat: o anumită adunare de viermi politici s'a apucat tocmai de el. Un vierme, vedeți d-voastră, este singurul împărat adevărat, în ce privește mâncarea. Noi îngrășăm toate celelalte viețuitoare ca să ne îngrășăm pe noi, și ne îngrășăm pe noi înșine pentru viermi. Grasul Rege și slabul cerșetor sunt numai bucate deosebite: două feluri, dar pentru aceeaș masă: acesta-i sfârșitul.

REGELE

Vai, vai!

HAMLET

Un om poate pescui cu viermele care a mâncat dintr'un Rege și mănâcă din peștele care s'a hrănit cu acel vierme.

REGELE

Ce vrei să zici cu asta?

HAMLET

Nimic altceva decât să vă arăt cum un Rege își poate face drum prin mațele unui cerșetor.

REGELE

Unde e Polonius?

HAMLET

În cer; trimiteți să-l caute acolo. Dacă trimisul vostru nu-l va găsi, căutați-l înși-vă în locul

celălalt. Dar, zău, dacă nu-l găsiți încă în luna asta, o să-l mirosiți negreșit urcând scara la galerie.

REGELE (*la câțiva din suită*)

Duceți-vă de-l căutați acolo.

HAMLET

El o să aștepte până când veniți.

(*Cei din suită ies*)

REGELE

Hamlet, chiar pentru siguranța ta,
— Ce mi-e așa de scumpă, cum ne doare
Ce ai făcut — această faptă cere
Plecarea ta cu-a focului iuțeață.
Deci pregătește-te. Corabia-i gata
Și vântul priincios; tovarășii
Te-adastă; toate tind spre Anglia.

HAMLET

Spre Anglia?

REGELE

Da, Hamlet.

HAMLET

Foarte bine.

REGELE

Așa e, dacă mi-ai cunoaște gândul.

HAMLET

Eu văd un cheruvim ce-l vede. Dar haide! In
Anglia! Rămas bun, mamă.

REGELE

Tatăl tău iubitor, Hamlet.

HAMLET

Mamă-mea, — tată și mamă sunt soț și soție; soț
și soție sunt un trup, prin urmare: mamă-mea.
Haidem, în Anglia! (*Iese*)

REGELE

Urmați-l de aproape; ispitiți-l
Pe bord în grabă. Nu întârziați,
Mi-e zor să-l văd plecat chiar noaptea asta.
Plecați! Tot ce privește drumul ăsta
E scris și rânduit: vă rog, grăbiți.

(*Ies ROSENCRANTZ și GULDENSTERN*)

Și, Anglia, de ții ceva la mine —
Precum puterea mea te sfătuește,
Căci rana-ți încă 'i proaspătă
De sabia Daneză, și de teamă
Ne dai un volnic bir — nu trebuie
Să iei ușor dorința-mi suverană,
Ce prin scisori tinzând l'acelaș scop
Iți cere moartea grabnică-a lui Hamlet.
O, fă-o, Anglia! Deoarece
Ca hectica în sânge el îmi fierbe.
Tu să mă vindeci. Până se va face,
Orice s'o întâmplă, eu nu am pace.

(*Iese*)

SCENA IV

O CÂMPIE ÎN DANEMARCA

(*Intră FORTINBRAS, un CĂPITAN și soldați în marș*)

FORTINBRAS

Mergi, căpitane, să saluți din parte-mi
Pe Regele Danez, și spune-i tu
Că Fortinbras îi cere trecerea
Făgăduită prin Regatul lui.
Știi locul de 'ntâlnire. Dacă vrea

Măria Sa a ne vorbi, i-om da
Prinosul datoriei în persoană.
Aşa să-i spui.

CĂPITANUL

Alteţă, foarte bine.

FORTINBRAS

Inaintați încet.

(Ies FORTINBRAS și trupele; intră HAMLET, ROSENCRANTZ,
GULDENSTERN și alții)

HAMLET

Bunul meu domn, ale cui sunt trupele acestea?

CĂPITANUL

Sunt din Norvegia, domnule.

HAMLET

Menite la ce, domnule?

CĂPITANUL

Impotriva unei anume părți a Poloniei.

HAMLET

Cine vă comandă, domnule?

CĂPITANUL

Nepotul bătrânului Rege al Norvegiei, Fortinbras.

HAMLET

E vorba de Polonia întreagă,
Sau de vr'un punct de pe hotar?

CĂPITANUL

Vorbind

La dreptul, fără vr'un dichis, pornim
Să cucerim un petec de pământ
Ce n'are alt folos decât un nume.
N'aș da cinci galbeni ca s'o iau 'n arendă,
Nici nu va da Norvegiei sau Poloniei
Un preț mai scump, vânzându-se de veci.

HAMLET

Atunci Polonii nu-l vor apăra?

CĂPITANUL

Ba da, și 'i-au și dat o garnizoană.

HAMLET

Două mii de inși și douăzeci mii de galbeni

Nu vor curmă pricina ăstui paiu.

E buba multei avuții și păci:

Ea crapă înlăuntru, și n'arată

Pe dinafară de ce moare omul.

Iți mulțumesc plecat.

CĂPITANUL

Vă las cu bine.

(Iese)

ROSENCRANTZ

Binevoiiți a merge-acum, Altețã?

HAMLET

Urmez îndată. Mergeți înainte.

(ROSENCRANTZ și GUILDENSTERN ies)

Cum tot prilejul mă învinuie

Ș'asmute trândava mea răzbunare!

Ce este omul dacă rostul și

Folosul mai de seamă-al vieții sale

E numai a dormi și a mânca?

O fiară, nu mai mult. Desigur cel

Ce ne-a făcut cu duh așa puternic

De a privi 'nainte și 'napoi,

Nu ne a dat dumnezeiasca minte

Spre-a mucezi în noi, nefolosită.

Ei, fie prin dobitocească-uitare,

Ori prin vreo fereală lașe, care

Prea migălos la faptă se gândește —
Gând care, dacă cauți, are numai
O parte 'nțelepciune și trei părți
De lașitate — nu știi de ce mai
Trăesc spre-a zice: «asta-i de făcut»,
Când am temeiul și voința,
Puterea și mijloacele s'o fac.
Și pilde mari ca lumea mă îndeamnă:
Așa această oaste numeroasă
Condusă de-un Prinț fraged și plăpând,
Al cărui duh, plin de-o divină râvnă,
Infruntă nevăzutele urmări,
Ș'expune ce e muritor și slab
La un noroc, la moarte și primejdii,
Doar' pentr'o ghioacă de-ou. A fi om mare
Cu-adevărat, e să nu te urnești
Făr' de temeiuri mari. Dar s'intri'n ceartă
Chiar pentr'un paiu când e în joc onoarea.
Atunci cum stau eu oare, care am
Un tată-ucis, o mamă pângărită,
Imbolduri pentru duh și sânge, și
Las tot să doarmă, când, spre-a mea rușine,
Văd aste douăzeci de mii de oameni,
Cum, pentr'o toană și un vis de glorie,
Merg la mormântul lor ca într'un pat,
Se bat pentru un petec de pământ
Pe care numărul lor nu-i în stare
Să hotărească pricina, și unde
Nu e destul mormânt și încăpere
Spre-a îngropă pe morți. Deacuma fiți
De sânge lacomi, gânduri, sau pieriți.

(Iese)

SCENA V

ELSINORE. — O CAMERĂ IN CASTEL

(Intră REGINA, HORATIO și un GENTILOM)

REGINA

Nu, nu vreau să vorbesc cu ea.

GENTILOMUL

Ea stăruie, și aiurează chiar.

O, starea 'i e de plâns!

REGINA

Și ce vrea dânsa?

GENTILOMUL

Vorbește mult de tatăl ei, și spune
C'aude că e lumea rea, și geme
Și-și bate'n piept, dă cu picioru 'n paie.
Ea spune lucruri cu o jumătate
De înțeles, dar forma îngăimată
Ii pune pe-auzitorii ei pe gânduri;
Ei umblă să ghicească, și cârlesc
Cuvântu-i după gândurile lor;
Iar ea 'nsotindu-și vorbele cu semne
Din cap, cu gesturi și clipiri, te face
Să crezi că au vr'un înțeles, deși
Nelămurit, dar cobitor a rău.

HORATIO

E bine să-i vorbiți, căci ar putea
Imprăștiă prepusuri primejdioase
In mințile de rele prăsitoare.

REGINA

Lăsați-o s'intre.

(GENTILOMUL iese)

Intr'un nimic bolnavul duh al meu
Pare-a găsi prefața unui rău,
Așa bănuitor e un păcat
Că se trădează spre-a nu fi trădat.

(*GENTILOMUL vine cu OFELIA*)

OFELIA

Unde-i Crăiasa mândră a Danemarcei?

REGINA

Ei bine, ce este, Ofelia?

OFELIA (*cântă*)

Cum vrei ca dintre toți ceilalți,
Pe dragul tău să-ți spui?
După căciulă, după băț,
Și după opinca lui.

REGINA

Vai, dulce fată, ce rost are-ăst cântec?

OFELIA

Cum zici? Nu, mă rog, ascultă:

(*cântă*)

El este mort, s'a dus.
E mort. La căpătâi
O brazdă îi s'a pus,
Ș'o piatră la călcâi.

REGINA

Ofelia —

OFELIA

Nu, mă rog, luați aminte.

(*cântă*)

Cu giulgiu-i alb ca neaua munților

(*REGELE intră*)

REGINA

Vai, uită-te, soțul meu!

OFELIA (*cântă*)

Cusut cu flori frumoase,
S'a dus în groapă 'nrourat
De lacrimi prea duioase.

REGELE

Cum te afli, gingașă domnișoară?

OFELIA

Bine, slavă Domnului! Ei zic că buha a fost fata
unui brutar. Doamne, noi știm ce suntem, dar nu
știm ce putem ajunge. Dumnezeu să vă binecu-
vinteze masa.

REGELE

E cu gândul la tatăl ei.

OFELIA

Vă rog, să nu mai vorbim de asta, dar când vă
vor întrebă ce însemnează asta, ziceți așa:

(*cântă*)

Mâine e ziua de Sânt Valentin, 1)
Toți de cu zi s'or sculă,
Și eu, o fată, la fereastră-ți vin
Să fiu Valentina ta.

El se sculă, și se 'mbracă,
Și ușa o descuiă,
Dădû intrare, fecioarei care
Fecioară nu mai plecă.

REGELE

Dragă Ofelia!

1) 14 Februarie. După credința populară, pasările se împerechează în această zi, și tinerii obișnuiau a trage la sorți pe amanții lor; cei ieșiți se credeau urșiți a se căsători împreună. Astăzi încă ziua se serbează în Anglia prin trimitere de daruri, scrisori, etc.

OFELIA

Zău nu, fără un jurământ, am să fac un sfârșit:

(cântă)

Pe Dumnezeu și sfânta cruce!

O, vai, o, ce rușine!

Flăcăul o face, când are mijloace;

Zău, să-l înjuri îți vine.

Ea zice: 'nainte de-a mă culcă,

Jurași a mă peți.

El răspunde:

«Aș fi urmat, ce am jurat,

De nu veneai aci».

REGELE

De când este așa?

OFELIA

Sper că totul va fi a bine. Trebuie să fim cu răbdare: dar nu pot decât să plâng, când mă gândesc că l'au pus în țărâna rece. Fratele meu trebuie s'o afle; și dar vă mulțumesc pentru buna voastră povață. Trage, careta mea! Noapte bună, Doamnele mele; noapte bună, dulcele mele Doamne; noapte bună, noapte bună!

(Iese)

REGELE

Urmați-o, și, vă rog, păziți-o bine.

(HORATIO iese)

O, asta e venin d'adâncă jale,

Tot izvorînd din moartea tatălui său.

Gertrudă, vai! Când chinuri vin, sosesc

Nu în răzlețe-iscoade, ci în gloate!

Intâiu e tatăl ei ucis, apoi

E fiul tău dus, însuș el autorul

Năpraznic al surghiunului său drept.

Poporul răscolit, mocnit, răstit,
 În bănueli și șoapte pentru moartea
 Cinstitului Polonius; noi greșiți
 De-al îngropă în taină. Biata
 Ofelia despărțită de ea însăș
 Și de-a ei judecată sănătoasă,
 Fără de care suntem doar tablouri
 Sau fiare; însfârșit, și cântărind
 Cât toate astea, fratele ei, tainic
 Intors din Franța, e hrănit de-uimire,
 Se ține'n nouri, și nu îi lipsesc
 Bâzâitori ce-i molipsesc urechea
 Cu vorbe veninoase despre moartea
 Lui tată-său, și'n lipsă de temeieri,
 Nu vor cruță nimic spre-a ne pârî
 Persoana, din ureche în ureche.
 O, draga mea Gertrudă, asta, vezi,
 Ca-o pivă în mai multe părți îmi dă
 O moarte cu prisos.

(*Sgomot afară*)

REGINA

Vai, ce'i ăst sgomot?

REGELE

Unde-mi sunt garzii? Să păzească ușa!

(*Intră un alt Gentilom*)

Ce s'a 'ntâmplat?

GENTILOMUL

Măria Ta, fugiți,
 Oceanul revărsându-se pe maluri
 Nu roade mai năvalnic luncile,
 Decum, cu-o ceată răsculată, tânărul
 Laertes vă răstoarnă pe slujbași.
 Mulțimea 'i zice Domn: și par'că lumea

Ar fi să'nceapă-abià acum, trecutul
Uitat și datina necunoscută,
— Aști stâlpi întăritori ai vorbelor, —
Ei strig' «La vot! Laertes fie Rege!»
Căciuli, mâini, limbi o poartă pân' la nori:
«Laertes fie Rege, fie Rege!»

REGINA

Ce veseli latră ei pe urma falsă!
Adulmecați greșit, falsi câini Danezi!

(Sgomot afară)

REGELE

Ei au spart ușile.

(Intră LAERTES, înarmat. Danezi îl urmează)

LAERTES

Unde'i ăst Rege? — Voi toți stați afară.

DANEZII

Ba nu, vrem să intrăm.

LAERTES

Rog, dați-mi voie.

DANEZII

Ei bine, bine.

(Se retrag dupe ușă)

LAERTES

Vă mulțumesc! — Păziți la ușă voi!
Netrebnic Rege, dă-mi pe tatăl meu!

REGINA

Domol, dragă Laertes.

LAERTES

Un pic domol de sânge m'ar strigà
Bastard, ar pune tatălui meu coarne,
Ș'ar înfierà ca târfă fruntea castă
Și nepătată-a sfintei mele mame.

REGELE

Ce-i pricina, Laertes, că răscoala-ți
S'arată-așă de uriașă? — Lasă-l,
Gertrudă. Nu te teme pentru mine.
Așă sfințenie apără pe-un Rege,
Incât trădarea, numai cât zârește
Ce vrea, nu-și mai înfăptuește vrerea.
Laertes, zi-mi, ce ești aprins așă? —
Gertrudă, lasă-l! — Spune, tinere.

LAERTES

Unde e tata?

REGELE

Mort.

REGINA

Dar nu prin el.

REGELE

Las' să se sature de întrebări.

LAERTES

Cum a murit? Nu voiu să fiu 'nșelat.
In iad, credință! Juruiri, la dracu!
Har, cuget, în prăpastia cea mai adâncă!
Infrunt pierzania! Căci am ajuns
Ca să-mi bat joc de cele două lumi,
Intâmplă-se ce-o vrea. Vreau răzbunare
Deplină pentru tatăl meu.

REGINA

Și cine

Te va opri?

LAERTES

Voința mea, și alt
Nimic pe lume. Și 'mi voiu folosi
Mijloacele așă, ca să ajung
Departa cu puțin.

REGELE

Bune Laertes,
De vrei să afli adevărul despre
Omorul tatălui tău, au e scris
In răzbunarea ta, să pierzi deodată
Prietenii și dușmani, câștigător
Și pierzător?

LAERTES

Doar pe dușmanii lui.

REGELE

Vrei să-i cunoști?

LAERTES

Prietenilor lui
Le voi întinde brațe larg deschise,
Ca pelicanul jertfitor de vieață,
Cu sângele-mi îi voi hrăni,

REGELE

Acuma
Vorbești ca bun copil și gentilom.
Că-s fără vină'n moartea tatălui
Tău, și că-l plâng din toată inima,
Îți va răsbî așa în mintea ta,
Ca zioa'n ochii tăi.

DANEZII (afară)

Lăsați-o s'între.

LAERTES

Ce e? Ce sgomot e acesta?

(Intră OFELIA, fantastic gătită cu verdeață și flori)

Arșiță, seacă-mi creierii! O, lacrimi,
De șapte ori sărate, ardeți simțul
Și vloga ochilor mei! Da, pe cer!
A ta sminteală după greutate

Se va plăti, până ce cumpăna
 De partea noastră se va scobori.
 O, roza Maiului! O, scumpă fată!
 Duiosă soră, dulcea mea Ofelia!
 O ceruri! Poate duhul unei fete
 Fi muritor ca-o vieață de-om bătrân?
 Natura e frumoasă în iubire,
 Și unde e frumoasă ea trimite
 Vr'un semn de preț din sine însuș, după
 Aceia ce-i iubește.

OFELIA (*cântă*)

Cu fața goală în sicriu l'au dus,
 O, nani, nani, nani, nani,
 Și multe lacrimi în mormânt i-au curs —
 Adio, porumbița mea!

LAERTES

De-ai fi în minți, chemând la răzbunare,
 Nu m'ar putea înduioșă așa.

OFELIA (*cântă*)

«Va să cântați: jos, jos, hai jos,
 Și să-l chemați în jos, în jos».
 O, cum îi se potrivește refrenul! Este logofătul
 necredincios care fură pe fiica stăpânului său.

LAERTES

Acest nimic e mai mult decât ceva.

OFELIA

Iată rosmarin, pentru aducere aminte: te rog,
 dragul meu, adu-ți aminte; și iată și catifelute:
 ele sunt pentru credință.

LAERTES

O învățătură în nebunie: aducere aminte și credință
 în dragoste, potrivite.

OFELIA

Iată sulfină pentru voi, și căldărușe. (*Reginei*) Iacă rutișor pentru d-ta, și aici câteva pentru mine. In zile de Duminecă le putem numi iarbă de har: trebuie să purtați rutișorul vostru cu vr'un baier. Iacă bănuței; v'aș da câțiva toporași, dar ei au vestejit toți, când a murit tată-meu. —

(*cântă*) Căci mândrul Robin e vieța mea toată —

LAERTES

Obidă, jale, chin și însuș iadul
Le schimbă în duioasă gingășie.

OFELIA (*cântă*)

El nu se mai întoarce?

El nu se mai întoarce?

Nu, nu, e mort acu.

Mergi în mormânt și tu,

Căci nu se mai întoarce.

Barba 'i fu albă ca neaua,

Păru-i ca spicul de grâu,

El s'a dus de aci,

Inzadar l'am jeli,

Să-l miluiască Dumnezeu.

Și toate sufletele creștine, așa mă rog lui Dumnezeu. — Domnul fie cu voi!

(*Iese*)

LAERTES

Vedeți aceasta, Dumnezeul meu!

REGELE

Voiu să vorbesc cu jalea ta, Laertes,
Nu-mi poți tăgădui ăst drept. Mergi numai
Ș'alegeți pe cei mai cuminți prieteni,
Spre a ne ascultă și judecă
Pe amândoi, și dacă ei, deadreptul

Sau lăturalnic, ne-or găsi de vină,
 Vom da Regatul nostru și coroana
 Și vieața și orice numim al nostru,
 Spre-a ta îndestulare; de-unde nu,
 Urmează sfatul nostru cu răbdare,
 Și vom lucra cu sufletu-ți deavalma
 Ca să-i dăm mulțumirea cuvenită.

LAERTES

Așa să fie. — Felul morții lui,
 Inmormântarea sa cea tainică —
 Nici spadă, și nici stemă pe țărâna-i,
 Nici demn prohod, nici cuvenit alaiu,
 Tot strigă să s'auză din pământ
 Spre cer, că sunt dator s'o cercetez.

REGELE

Și unde crima are să se vadă,
 Acolo și securea ta să cază.
 Te rog, urmează-mă.

(Toți ies)

SCENA VI

O ALTĂ CAMERĂ ÎN CASTEL

(Intră HORATIO și un servitor)

HORATIO

Cine sunt aceia cari vor să vorbească cu mine?

SERVITORUL

Niște marinari, domnule; spun că au scrisori pen-
 tru d-ta.

HORATIO

Dă-le dar intrare.

(Servitorul iese)

Nu știu din care parte a lumii îmi pot veni salutări, afară numai dela Hamlet.

(*Marinarii intră*)

I-IUL MARINAR

Dumnezeu să vă binecuvinteze, domnule.

HORATIO

Să vă binecuvinteze și pe voi.

I-IUL MARINAR

O s'o facă, domnule, dacă o binevoî. Iacă o scrisoare pentru d-voastră, domnule, — vine din partea trimisului venit pentru Englitera — dacă numele d-voastră este Horatio, după cum mi s'a spus.

HORATIO (*cetește*)

«Horatio, când vei fi cetit scrisoarea asta, dă acestor oameni mijlocul ca să răsbească la Rege: ei au scrisori pentru dânsul. Nu apucarăm a fi două zile pe mare, când un pirat bine armat se luă după noi. Văzând că eram cu pânzele prea încete, am îmbrăcat vitejie silită, și, în timpul încăierării, sării pe bordul lor. Dar într'o clipă ei se desfăcură de vasul nostru, așa că rămăsei singur prinsul lor. Ei m'au tratat ca tâlhari milostivi; dar știau ce făceau: trebuie să le fac un bun serviciu în schimb. Vezi să se dea Regelui scrisorile ce i le-am trimis, iar tu vino la mine cu aceeaș grabă cu care ai fugi de moarte. Am să-ți spun la ureche cuvinte cari te vor face mut; totuș ele sunt prea ușoare față de greutatea faptei. Așteți oameni buni te vor duce unde mă aflu. Rosencrantz și Guildenstern își urmează drumul înspre Anglia. Despre ei am să-ți spun multe. Rămâi cu bine.

Acela pe care 'l știi al tău,

Hamlet».

HORATIO

Voiu face să predați scrisorile
Pe cât mai repede, ca să puteți
Să mă 'ndreptați la cel ce vi le-a dat.

(*Ies*)

SCENA VII

O ALTĂ CAMERĂ ÎN CASTEL

(*Intră REGELE și LAERTES*)

REGELE

Acuma cată să m'achiți în cuget
Și să m'asezi în suflet ca prieten,
Aflând cu o ureche pricepută,
Că cel ce ți-a ucis pe bunul tată
A urmărit și vieța mea.

LAERTES

Văd bine.

Dar spuneți-mi de ce n'ați urmărit
Această faptă așa nelegiuită
Și vrednică de moarte, după cum
Înțelepciunea, siguranța voastră
Și toate vă 'ndemnau cu stăruință?

REGELE

O, pentru două pricini osebite,
Cari ție slabe pot părea, dar sunt
Tari pentru mine. Mama lui, Regina,
Mai numai din vederea lui trăește —
Cât despre mine (fie ce o fi:
Virtutea mea sau nenorocul meu)
Așa 's unit cu ea la trup și suflet,
Că, cum o stea în sfera-i doar se mișcă,

Nu pot nimica fără ea. Cellalt
Temeiu de ce n'am vrut s'o spun în public,
E dragostea ce-i poartă gloata, care,
Muindu-i vina în iubirea lor,
I-ar fi schimbat păcatele 'n podoabă,
Ca un izvor ce schimbă lemnu'n piatră,
Incât săgețile-mi, prea slabe pentru
Un vânt așa de tare, s'ar fi 'ntors
La arcul meu, nu unde le-am țintit.

LAERTES

Și astfel am pierdut un nobil tată,
Mi s'a smintit o soră, ale cărei
Virtuți — de poți să lauzi ce a fost —
Steteau pe culmea veacului întreg,
Ca pildă a desăvârșirilor.
Dar răzbunarea mea îmi va veni.

REGELE

O, pentru asta somnul nu-ți strică.
Nu crede că suntem de-o fire așa
De moale și de sarbădă, ca să
Lăsăm primejdii a ne ciupi de barbă,
Și să o credem glumă. Vei află
Curând mai mult. Iubeam pe tatăl tău,
Și ne iubim pe noi, și asta, sper,
Te va 'nvăța ca să 'nțelegi. —

(Un Sol intră)

Ce veste?

SOLUL

Scrisori, stăpâne, dela Hamlet; pentru
Măria Ta. — Asta pentru Regina.

REGELE

Ce? Dela Hamlet? Cine le-a adus?

SOLUL

Sunt, Sire, cică, niște marinari.
Nu i-am văzut. Mi le-a predat Claudio;
El le-a primit dela aducători.

REGELE

Laertes, să le-auzi. — Tu, lasă-ne.

(Iese Solul)

(Cetește) «Prea Mărite și Puternice. Aflați că am fost lepădat gol pe pământul Regatului vostru. Măine voiu cere voia a vedeà regalii voștri ochi: când atuncea, cerându-vă întâiu iertăciune pentru aceasta, vă voiu povesti pricinile întoarcerii mele neașteptate și stranii.

Hamlet».

Ce-i asta? S'au întors și toți ceilalți?
Ori este vreo scornire ș'alt nimic?

LAERTES

Cunoașteți scrisul?

REGELE

Este al lui Hamlet.

«Gol!» și 'n postscript aici mai zice: «singur».
Poți să mă lămurești?

LAERTES

Și eu's nedumirît. Dar las 'să vie,
Căci îmi alină boala inimii
Că voiu trăi ca să-i pot spune 'n față:
«Tu ai făcut'o!»

REGELE

De-i așa, Laertes, —
Și cum n'ar fi așa? Cum altfel? — vrei
Să te lași cârmuit de noi?

LAERTES

Da, Sire,

Numai să nu mă cârmuiți la pace.

REGELE

La pacea ta. De s'a întors, lăsând
Călătoria lui și-având de gând
Să n'o mai facă, eu 'l voiu îndemna
La-o faptă, pânguită 'n mintea mea,
In care nu se poate să nu piară:
Și pentru moartea lui nici vânt de blam
Nu va suflă, și însăș mama sa
Urzirea nu o va ghici, numind'o
O întâmplare.

LAERTES

Sire, vă urmez.

Și mai ales de veți găsi un rost
Ca eu să fiu unealta.

REGELE

Tocmai bine.

De când călătorești, mulți te-au fălit,
Fiind de față Hamlet, pentru'un dar
In care, cum se zice, strălucești,
Și darurile tale la un loc
N'au deșteptat la el atâta pizmă
Cât ăsta singur, care, după mine,
E cel mai jos în rang.

LAERTES

Ce fel de dar?

Măria Ta?

REGELE

O, doar o panglică
Pe pălăria tinereții, însă

Trebuincioasă chiar, căci tineretii
 Nu mai puțin îi șeade bine straiul
 Ușor și ne 'ngrijit pe care-l poartă,
 Ca vârstei mature mantă și blănuri
 Ce-i dau și portul grav și sănătate.
 Acum vreo două luni a fost aicea
 Un gentilom din Normandia. — Pe
 Francezi îi am văzut, și am servit
 In contra lor: sunt buni la călărit,
 Dar ăst voinic pareă un năzdrăvan,
 Creșteă în șeaua lui, și-și strună calul
 La niște-isprăvi așa de minunate
 De par'că-eră 'ntrupat și mai de-o fire
 Cu mândrul animal; a covârșit
 Atât închipuirea mea, că în
 Urzire de mișcări, și meșteșug în volte
 Eu rămăsei în urma celora
 Ce le făcù el.

LAERTES

Cum, un Normand a fost?

REGELE

Da, un Normand,

LAERTES

Atuncea jur c'a fost Lamond.

REGELE

Chiar el.

LAERTES

Il știu prea bine. El e chiar odorul
 Și giuvaerul neamului întreg.

REGELE

Ne-a pomenit de tine și-a vorbit
 Cu-atâta laudă de arta ta,

De iscusința ta în apărări,
Și mai ales în mânuirea spadei,
În cât strigă: c'ar fi frumos când vr'unul
S'ar măsura cu tine. Se jură
Că dueliștii țării lui nu au
Nici cumpăt, nici iuțea și nici ochiu,
Când tu le ești protivnic. Lauda asta
Cu-atâtă pizmă otrăvi pe Hamlet,
Că nu putu decât dori și cere
Ca să te 'ntorci spre-a te lupta cu el.
Ei, din aceasta —

LAERTES

Din aceasta, ce?

REGELE

Au ți-a fost drag, Laertes, tatăl tău?
Sau ești ca o icoană a obidei,
O față fără inimă?

LAERTES

De ce

Mă întrebați?

REGELE

Nu pentru că gândesc
Că n'ai iubit pe tatăl tău, ci știu
Că dragostea prin timp începe, și
Văd din dovezi aevea cum că timpul
Ii scade focul și scânteia ei.
În flacăra iubirii chiar trăește
Un muc sau un fitil ce-o potolește.
Nimic nu e mereu de-o bunătate
La fel, căci bunătatea, prea sporită
În sânge, moare chiar prin sporul ei.
Ce vrem să facem, va făcut când vrem,

Căci acest «vrem» se schimbă, el cuprinde
 Scăderi și străgăniri așa de multe
 Câte sunt limbi, și mâini, și întâmplări;
 Iar «va» i-un geamăt de risipitor,
 Ce doare alinând. Dar să ne 'ntoarcem
 La buba noastră. Hamlet dar revine:
 Ce-ai face să te-arăți un vrednic fiu
 Mai mult prin fapte decât prin cuvinte?

LAERTES

Să-l gătui în biserică.

REGELE

E drept

Că nici un loc să nu sfințească-omorul,
 Și răzbunarea să nu aibă graniți.
 Dar, bunul meu Laertes, dacă vrei
 Să faci aceasta, stai 'n odaia ta;
 Il vom vesti pe Hamlet c'ai venit;
 Vom pune să-ți fălească dibăcia
 Și-a da o îndoită poleială faimei
 Ce ți-a făcut Francezul. Vă 'ntâlniți,
 Se fac prinsori, și el, nepăsător,
 Și generos și fără de prepus,
 Nu va 'ncercă floretele, așa,
 Ușor și cu puțină măsluire,
 Iți vei alege-o armă nebontită,
 Și cu-o dibace lovitură 'i vei
 Da plata pentru tatăl tău.

LAERTES

Voiu face-o,

Și'n acest scop voiu mirul floreta.
 Am cumpărat dela un vraciu un leac
 Așa cumplit, că dacă moi cuțitul

In el, acolo unde este sânge,
Nu este oblojeală, cât de rară,
Din toate plantele de leac sub lună,
Spre a scăpa de moarte pe acela
Ce-l sgârii doar' cu el. Voiu unge vârful
Cu-otrava asta, ca, sdrelindu-l numai,
Să-i dee moartea.

REGELE

Să mai chibzuim;
Să cumpănim mijloacele și clipa
Mai nimerite pentru planul nostru.
De-am da greș noi, ori scopul s'ar trădă
Prin proasta 'nfăptuire, e mai bine
A nu mai încercă. Deci planul ăsta
Va s'aibă un spătar, care să ție
Când ăsta s'ar strică la încercare.
Stai, să vedem — vom pune rămășag
Solemn pe dibăcia amândorora —
Ha, am găsit'o!
Fiind ferbinți și însetați în luptă —
Și'n ăst scop vei da lovituri mai tari —
Și el va cere de băut, atuncea
Voiu pregăti o băătură-anume,
Din care numai dacă va sorbi,
De ar scăpa cumva de spada ta
Cea otrăvită, ne-om ajunge scopul.

(Intră REGINA)

Ce sgomot? Ce e, scumpa mea Regină?

REGINA

Un rău, vai, calcă pe-urma altuia,
Așa de repede se-urmează ele.
Laertes, sora ta s'a înneecat.

LAERTES

S'a înecat? O, unde?

REGINA

O salcie crește peste un pârâu
Ce-și vede frunza sură 'n luciul apei.
Colea veni 'n fantastice ghirlande
De micșunele, — urzici și lăcrămioare,
Și floarea roșie căroră păstorii
Îi dă un nume rușinos, dar fete
Curate, degete de mort îi zic.
Urcându-se colea ca să-și anine
Cununile de crăcile plecate,
Se rupse-o ramură pizmașă, și
Ea cu trofeele buruienoase
Căzură jos în apa plângătoare.
Larg straiiele'i se 'ntinseră, purtând'o
Puțin, ca pe-o sirenă, pe când ea
Cântă frânturi din versuri bătrânești,
Ca în neștire de primejdia ei,
Și ca născută și 'nzestrată pentru
Ast element. Dar nu trecu mult timp,
Și hainele'i de băutură grele,
Târîra pe nenorocita fată
Din dulcea-i doină la măloasă moarte.

LAERTES

Vai dar, s'a înecat?

REGINA

S'a înecat.

LAERTES

Prea multă apă ai, sărmană-Ofelie!
Deci lacrămile mi le-opresc. Dar totuș
E felul nostru: firea 'și cere dreptul,

Orice rușinea zice. Iar când astea
Vor încetă, nu voi mai fi muiere.
Adio, Sire. Am un graiu de foc
Ce bucuros ar izbucni în flacări,
De nu le-ar stinge nerozia asta.

(Iese)

REGELE

Gertrudă, să-l urmăresc. Ce osteneală
Eu am avut să-i potolesc mânia!
Mă tem că va renaște iar prin asta.
Deaceia să-l urmăresc.

(Iese)

ACTUL V

SCENA I

UN CIMITIR

(Doi gropari cu sape)

I-iul GROPAR

Se poate îngropà aceea creștinește care cu tot dinadinsul își caută singură mântuirea?

II-lea GROPAR

Ți-o spui eu că o poate, și deaceea fă-i groapa numaidecât. S'a făcut cercetarea și s'a hotărît o înmormântare creștinească.

I-iul GROPAR

Cum se poate asta, afară dacă nu s'a înneecat cumva în *defensiunea* ei?

II-lea GROPAR

De, așa s'a hotărît.

I-iul GROPAR

Trebuie să fie *se offendendo*; altfel nu se poate. Pentrucă iată pontul: dacă eu mă înneec cu bună știință, asta înseamnă o faptă, și o faptă are trei ramuri, adică: a face, a făptui și a săvârși; *ergos* ea s'a înneecat cu bună știință.

II-lea GROPAR

Ei, dar, ascultă, nene lopătar —

I-iul GROPAR

Dă-mi voie. Aici stă apa: bine. Aici stă omul, bine. Dacă omul merge la apa asta, și se înneacă, atunci vrasăzică — de voie de nevoie, merge, pricepi? Dar dacă apa vine la el, și-l înneacă, nu se înneacă singur: *ergos* ăl care nu e culpeș de moartea lui nu-și scurtează vieța singur.

II-lea GROPAR

Dar legea așa e?

I-iul GROPAR

Apoi negreșit că e: legea pentru cercetarea morților.

II-lea GROPAR

Vrei să știi adevărul? Dacă ea n'ar fi fost femeie de neam, n'ar fi fost îngropată creștinește.

I-iul GROPAR

Ei, bine zici. Și e mare păcat că oamenii ăi mari au mai mult îndemn în lumea asta ca să se înnece și să se spânzure decât frații lor creștini. — Ia dă-mi sapa! Boieri mai vechi ca grădinari, muncitori și gropari, nu sunt. Țștia urmează meseria lui Adam.

II-lea GROPAR

A fost boier el?

I-iul GROPAR

Ăl dintâi care a purtat arme 1)

II-lea GROPAR

Cum, dacă nici nu aveà arme!

I-iul GROPAR

Bre! Păgân ești? Cum pricepi tu Sfânta Scriptură? Sfânta Scriptură zice că Adam a săpat: puteà să sape fără să fie înarmat — cu o sapă? O să-ți pui

.1) Joc de cuvinte: *arms* = arme și brațe.

altă întrebare: dacă nu-mi răspunzi bine, mărturisește că ești —

II-lea GROPAR

Hai spune.

I-iul GROPAR

Cine clădește mai tare decât zidarul, făcătorul de corăbii sau dulgherul?

II-lea GROPAR

Cel care face spânzurători: pentru că clădirea asta trăește mai mult ca o mie de locuitori.

I-iul GROPAR

Răspunsul tău îmi place, zău; spânzurătoarea e bine; dar cum e bine? E bine pentru ai de fac rău; și tu faci rău când zici că spânzurătoarea e clădită mai trainic decât biserica: *ergos*, spânzurătoarea ți-ar prinde bine. Incearcă iar, haide.

II-lea GROPAR

Cine clădește mai tare ca zidarul, făcătorul de corăbii sau dulgherul?

I-iul GROPAR

Da, spune-mi asta, și poți să deshami.

II-lea GROPAR

Eh, acum pot s'o spun.

I-iul GROPAR

Să te vedem!

II-lea GROPAR

Bat'o s'o bată: tot n'o știu!

(Intră HAMLET, în depărtare)

I-iul GROPAR

Nu-ți mai bate capul cu asta; că măgarul prost nu-și iuțește pasul prin bătaie. Și dacă ți s'ar mai

pune întrebarea asta, răspunde: un gropar; casele ce le face el țin până la ziua de apoi. Acum du-te la cârciumă și adu-mi un ciocan de rachiu.

(Iese al doilea gropar)

I-iul GROPAR *(săpând și cântând)*:

Ca tânăr când iubeam, iubeam,
Ce dulce, ce dulce eră,
Când vremea vesel petreceam,
Nimic mai frumos nu-mi plăcea.

HAMLET

Oare păcătosul ăsta n'are nici o simțire de treaba lui, că poate cântă când sapă o groapă?

HORATIO

Deprinderea l-a făcut să nu-i mai pese.

HAMLET

Așa este: mâna care lucrează puțin are simțul mai plăpând.

I-iul GROPAR *(cântă)*

Dar bătrânețea, pe furiș
Cu ghiara m'a 'nșfăcat,
Și par'că n'aș mai fi trăit
În groapă m'a culcat.

(Aruncă afară o hârcă)

HAMLET

Capul ăsta a avut o limbă în el, și a putut să cânte odată. Cum ticălosul ăsta îl asvârle la pământ, ca și când ar fi falca lui Cain, care a făcut întâiul omor! Ar putea fi căpățana unui politician pe care măgarul ăsta îl ia la vale acuma, a unuia care putea să păcălească și pe Dumnezeu: nu e cu puțință?

HORATIO

Se poate, Alteță.

HAMLET

Sau a unui curtean, care ştia să zică «Bună dimineata, dragă domnule». «Ce mai faci, dragă domnule?» Poate eră domnul Cutare, care laudă calul domnului Cutare, când aveà de gând să i-l ceară în dar: nu s'ar putea?

HORATIO

Da, Alteţă.

HAMLET

Da, chiar aşà, şi acum e al cuconului vierme, fără falcă, şi lovit peste ţeastă de sapa unui cioclu! Frumoasă primenire asta, numai de am avea mintea să o vedem. Oare întreţinerea ăstor oase a fost aşà de ieftină, ca să se joace popici cu ele? Ale mele mă doare când mă gândesc la asta.

I-iul GROPAR (*cântă*):

Dar o casmà, ş'o sapă, sapă,
Şi-un giulgiu peste tine,
Şi în pământ o strâmtă groapă,
E tot ce ți-se cuvine.

(*Asvârle afară o altă hârcă*)

HAMLET

Iată alta. De ce n'ar fi aceasta tidva unul avocat? Unde sunt acuma chichiţele lui, clenciurile lui, pricinile lui, actele şi tertipurile lui? De ce rabdă ca acest mojiç să-l lovească peste ţeastă cu o lopată murdară şi nu-l dă în judecată pentru lovire? Hm! Omul ăsta poate a fost în zilele lui un mare cumpărător de pământ, cu mezaturile şi recunoaşterile lui, zapisele lui, adevărurile lui duble, revendicările lui: ăsta este rostul mezaturilor şi revendicărilor lui că are falnica tidvâ plină de falnică murdărie? Oare chezaşii lui nu-i

vor chezășuî mai mult din cumpărăturile lui decât lungul și latul unei perechi de acte? Nici actele de proprietate ale moșiilor lui n'ar încăpea în cutia asta: și proprietarul însuș să n'aibă mai mult? Ai?

HORATIO

Nici o palmă mai mult, Alteță.

HAMLET

Nu se face pergament din piei de oaie?

HORATIO

Da, Alteță, și din piei de vițel.

HAMLET

Sunt oi și viței acei cari caută siguranța lor în asta. Să vorbesc cu omul ăsta. — A cui groapă 'i asta, mă?

I-ul GROPAR

A mea, domnule.

(cântă) Și'n pământ o strâmtă groapă,
E tot ce ți se cuvine.

HAMLET

Cred că e ta într'adevăr, căci tu stai 1) în ea.

I-iul GROPAR

D-ta stai afară, și deaceea nu e a d-tale. Despre mine eu nu mint în ea, și totuș e a mea.

HAMLET

Minți în ea, fiindcă stai în ea și zici că e a ta. Ea e pentru morți, nu pentru vii, de aia minți.

I-iul GROPAR

E o minciună vie, domnule, ea vrea să sboare dela mine la d-ta.

1) Dialogul următor cuprinde un joc de cuvinte întemeiat pe îndoitul înțeles al verbului *to lie*=a zace, a stă, și a minți.

HAMLET

Pentru ce bărbat o sapi?

I-iul GROPAR

Pentru nici un bărbat, dom'le.

HAMLET

Atunci pentru ce femeie?

I-iul GROPAR

Nici pentru o femeie

HAMLET

Cine dar se îngroapă în ea?

I-iul GROPAR

Una care a fost o femeie, dom'le; dar, fie-i țărâna ușoară, ea a murit.

HAMLET

Ce migălos e mișelul ăsta! Trebuie să-i vorbim ritos, ori ne omoară cu întortocheri. Pe D-zeu, Horatio, am observat'o de vre-o trei ani: lumea a ajuns așa de subțire, că țăranul se apropie atât de călcâile curteanului, încât îi jupoaie degerăturile. — De când ești gropar?

I-iul GROPAR

Din toate zilele anului m'am apucat de meseria asta în ziua când răposatul Rege a biruit pe Fortinbras.

HAMLET

Cât e de atunci?

I-iul GROPAR

N'o știți asta? Orice prost poate s'o spuie. A fost taman ziua când s'a născut tânărul Hamlet: ăla care a înnebunit de l'au trimis în Englitera.

HAMLET

Așă zău? De ce l'a trimis în Englitera?

I-iul GROPAR

Apoi fiindcă a fost nebun, ca să-și vie iar în fire acolo, de unde nu, tot nu-i mare lucru acolo.

HAMLET

De ce?

I-iul GROPAR

N'are să se bage de seamă acolo: acolo oamenii sunt nebuni ca el.

HAMLET

Cum a înnebunit?

I-iul GROPAR

Foarte ciudat, se zice.

HAMLET

Cum ciudat?

I-iul GROPAR

Apoi de, pierzându-și mințile.

HAMLET

Dar pe ce temei?

I-iul GROPAR

Apoi, aici, în Danemarca. Sunt gropar aici, ca flăcău și bărbat, de treizeci de ani.

HAMLET

Cât poate zace un om în pământ până să putrezească?

I-iul GROPAR

De, dacă nu e putred înainte să moară — pentru că în ziua de azi avem mulți morți de boli lumești cari abia țin până să-i pui înăuntru — poate să ție cam opt ani de zile, sau nouă; un tăbăcar ține nouă ani.

HAMLET

De ce mai mult ca altul?

I-iul GROPAR

Apoi vedeți, dom'le, pielea lui e așa de argăsită că poate să depărteze multă vreme apa de pe dânsul. Pentrucă, trebuie să știți, apa amarnic prăpădește pe morții ăștia spurcați. Ia uitați-vă la capul ăsta: capul ăsta a zăcut în pământ douăzeci și trei de ani.

HAMLET

Al cui e?

I-iul GROPAR

Al unui nebun al dracului. Al cui credeți că e?

HAMLET

De, nu știu.

I-iul GROPAR

Bată-l ciurma, afurisitul de nebun! Mi-a turnat odată o sticlă cu vin peste cap. Capul ăsta, dom'le, a fost capul lui Yorick, măscăriciul Regelui.

HAMLET

Capul ăsta?

I-iul GROPAR

Chiar ăsta.

HAMLET

Ia să vedem. (*Ia capul în mână*). Vai, biet Yorick! L'am cunoscut, Horatio; un om cu infinit duh, cu minunată fantezie. El m'a purtat în cârcă de o mie de ori, și acum — cum mă înfioară imaginația! Mi se suie un nod în gât. Aici atârnavu acele buze pe care le-am sărutat, nu știu de câte ori. Unde sunt acuma snoavele tale, salturile tale, cântecele tale, fulgerile tale de veselie, care făceau pe meseni să hohote! Nu e nimeni acuma care să

râză de rânjetul tău? Mut de tot? Acum du-te în camera cocoanei și spune-i ca chiar de s'ar vopsi cât un deget, tot la fața asta are să ajungă: fă-o să râză cu asta. — Te rog, Horatio, spune-mi un lucru.

HORATIO

Și ce, Alteță?

HAMLET

Crezi tu că Alexandru a arătat așa în pământ?

HORATIO

Chiar așa.

HAMLET

Și a mirosit așa? Ptiu! (*Pune țidva jos*)

HORATIO

Chiar așa, Alteță.

HAMLET

La ce rosturi josnice ne putem întoarce, Horatio! De ce n'ar putea închipuirea noastră să urmărească nobila pulbere a lui Alexandru până s'o găsească astupând o vrană?

HORATIO

A observă lucrurile astfel, ar fi a le observă prea curios.

HAMLET

Ba, zău, nicidecum. L'am putea urmări cu destulă modestie, și călăuziți de probabilitate. Așa de pildă: Alexandru a murit, Alexandru a fost înmormântat, Alexandru s'a întors în pulbere, pulberea e pământ, din pământ facem lut. Și de ce cu acel lut în care s'a prefăcut, nu s'ar putea astupa un butoiu de bere?

Mărețul Cesar, mort și făcut scrum,
Astupă poate-o gaură acum.

Un lut ce lumea îngrozi, cârpește
Peretele ce-al iernei ger gonește!

Dar, tăcere, tăcere! Să ne dăm deoparte. Vine Regele.

(Intră Preoți, etc. în procesie; corpul OFELIEI, LAERTES și jeltori
urmează. REGELE, REGINA cu suita lor, etc.)

Regina și curteni, pe cine-urmează ei?
Și c'un alaiu așa schilod? — E semn
Că mortul ce-l petrec, ș'a făcut seama
Cu mână disperată. E persoană
Cu vază. Să ne-ascundem noi o clipă,
Și s'observăm.

(Se retrage cu HORATIO)

LAERTES

Ce altă slujbă-i încă?

HAMLET

E Laertes,

Un tânăr foarte vrednic. S'ascultăm.

LAERTES

Ce altă slujbă-i încă?

I-iul PREOT

Alaiul l'am lungit cât ni-e iertat.

Căci felul morții ei e bănuț,

Și dacă o poruncă nu știrbiă

Orându-eala, ea în nesfințit pământ

Zăceă, până la trâmbița din urmă.

In loc de rugăciuni cucernice

S'ar aruncă pe ea prund, pietre, hârburi.

Dar i-am lăsat cununa feciorească,

Cu presărat de flori și 'nmormântare

Cu clopote ș'alaiu.

LAERTES

Dar nu mai este
Nimic alt de făcut?

I-iul PREOT

Nimic mai mult.
Căci slujba morților am pângări-o
De i-am cântă-un prohod, cu rugi de-odihnă,
Ca pentru suflete plecate 'n pace.

LAERTES

Culcați-o în pământ. Din carnea-i dalbă
Și castă, viorele să răsară!
Îți spun, o preot dârz, că soră-mea
In cer va fi un înger, pe când tu
Vei zace-urlând.

HAMLET

Ce? E frumoasa Ofelia?

REGINA (*presărând flori pe sicriu*)

Dulcețuri celei dulci! Rămâi cu bine.
Speram să fii soție a lui Hamlet,
Gândeam că voi putea împodobi,
Fecioară dulce, patul tău de nuntă,
Nu să presar cu flori mormântul tău.

LAERTES

Chin întreit, de zece-ori întreit
Să cazi pe capul cel afurisit
A căruia ispravă mișelescă
Te a lipsit de agera ta minte!
Stați cu pământul încă, până când
O voi cuprinde 'n brațe înc'o dată.

(*Sare în groapă*)

Acum dați praful peste vii și morți
Până din șes veți fi făcut un munte

Mai 'nalt ca vechiul Pelion, sau culmea
Cerească a Olimpului albastru.

HAMLET *(inaintând)*

Cine-i acel al cărui chin se varsă
Cu-atâta foc? Al cărui plâns conjură
Chiar stelele drumete, și le face
Să stea pe loc ca auzitori uimiți?
Aici sunt eu, Danezul Hamlet.

(Sare în groapă)

LAERTES

La dracul sufletul tău!

(Se luptă cu el)

HAMLET

Rău te 'nchini.

Te rog, ia mâna de pe gâtul meu.
Deși nu's iute la mânie, totuș
Eu am ceva periculos în mine,
De care-ai fi 'nțelept să te ferești.
Dă mâna înapoi!

REGELE

O, despărțiți-i!

REGINA

O, Hamlet, Hamlet!

TOTI

Domnilor —

HORATIO

Iubitul meu Prinț, liniștiți-vă.

(Cei de față îi despart și ei ies din groapă)

HAMLET

Ba, voiu luptă cu dânsul pentru lucrul ăsta
Până pleoapele-mi n'or mai clipi.

REGINA

Ce lucru, dragă?

HAMLET

Am iubit pe-Ofelia.

Și patruzeci de mii de frați
Cu toată dragostea lor la un loc,
Nu ar putea ajunge suma mea.
Ce vrei să faci tu pentru ea?

REGELE

O, e nebun, Laertes!

REGINA

In numele lui Dumnezeu, lăsați-l!

HAMLET

Aară-mi, zău, ce vrei să faci. Să plângi?
Să lupți? Sau să postești? Să te sfâșii?
Să bei oțet, să 'nghiți un crocodil?
Eu am s'o fac. Venit-ai să scâncești?
Să mă înfrunți sărind în groapa ei?
Ingroapă-te cu ea, o fac și eu.
Și de vorbești de munți, las'să arunce
Pe noi mii de pogoane, până groapa,
Pârlindu-și creasta 'n zona arzătoare,
Va face cât un neg pe Ossa! — Dacă
Faci gură tu, pot trâncăni ca tine.

REGINA

Aceasta este numai nebunie.
Așă-l apucă numai pentr'o clipă,
Apoi, domol ca și o porumbiță,
Când și-a clocit perechea ei de aur,
Se liniștește.

HAMLET

Domnul meu, ascultă:

Ce-i pricina c'asă te porți cu mine?
 Eu pururi te-am iubit. — Dar nu-i nimica.
 Să facă Hercule ce va putea,
 Pisici vor miorlăi și câini lătră.

(HAMLET iese)

REGELE

Horatio, te rugăm să vezi de el.

(HORATIO iese. Lui LAERTES)

Prin vorba noastră de aseară, tu
 Să-ți întărești răbdarea. Vom sfârși
 De zor această treabă. — Vezi, Gertrudă,
 De îți păzește fiul. Țst mormânt
 Un monument viu 1) are să primească.
 A păcii oră e apropiată.
 La lucru cu răbdare deocamdată.

(Ies)

SCENA II

O SALĂ IN CASTEL

(Intră HAMLET și HORATIO)

HAMLET

Atât despre-asta. Să vedem cealaltă.
 Ții minte tu împrejurarea toată?

HORATIO

Alteță, cum să n'o țiu minte?

HAMLET

In pieptul meu eră un fel de luptă,
 Ce somnul mi-l răpiă. Părea că zac
 Mai rău ca răsculați în lanțuri. Iute

1) Adică pe Hamlet, pe care e vorba să-l uciză.

Lucrai — iuțea! fie lăudată! —
Să știm c'adesea ne slujește bine
Nesocotința, unde planurile
Adânci dau greș, ș'aceasta ne învață
Că e o zeitățe care ne
Croaște toate rosturile noastre,
Oricum noi le-am ciopli.

HORATIO

E foarte sigur.

HAMLET

Ieșii dar din cabină, cu-o mantă
De marinar pe umeri, dibuind
În întuneric ca să dau de ei.
Ii nimerii, le șterpeli pachetul,
Intrai iar în cabină, și 'ndrăzni —
Uitând, de teamă, buna cuviință —
Să rup pecetea de pe plic, și 'n el
Găsi — o ce regească mișelie! —
O strașnică poruncă, împănată
Cu multe și tot felul de temeieri
Spre binele-Angliei și-al Danemarcei,
Și hu! cu-atâția draci și gogorițe
De-aș rămâne în viață — cumcă chiar
După cetire, fără alt răgaz,
Nu, nici cât trebuie s'ascuți securea,
Să mi se taie capul.

HORATIO

E cu puțință?

HAMLET

Vezi ordinul. Citește-l pe 'ndelete.
Dar vrei s'auzi cum am urmat?

HORATIO

Vă rog.

HAMLET

Aşa cu mreji de mişelii în juru'mi,
'Nainte de-a urzi prologu 'n creier,
El şi 'ncepuse piesa — m'aşezai,
Făcui un ordin nou cu scris frumos —
Altdată, cum fac oamenii de Stat,
Credeam ceva vulgar să scrii frumos,
Şi mult mi-am dat silinţa ca s'o uit,
Dar astădată 'mi fu de mult folos —
Şi vrei să ştii ce-am scris?

HORATIO

Alteţă, da.

HAMLET

O rugă stăruitoare-a Regelui —
Că, dacă Anglia-i vasală bună,
Că, dacă vrea 'ntre ei să înflorească
Palmierul dragostei, că dacă vrea
Ca pacea între ei să poarte pururi
Cununa ei de spice, şi să fie
Un legământ al amicitiei lor, —
Şi alte «dacă» de acelaş fel, —
Ea, fără nici un fel de pregetare,
Pe-aducători la moarte să-i trimeată,
Nedându-le nici timp de spovedit.

HORATIO

Dar cum aţi sigilat scrisoarea asta?

HAMLET

Ah, şi de asta îngrijise cerul.
In pungă-aveam pecetea tatălui-meu,
Ce-a fost model sigiliului Danez.
Deci îndoi scrisoarea, ca cealaltă,
O adresai şi sigilai, punând'o
La locul ei, aşă ca pruncul calp

Să nu se recunoască. A doua zi
Fu lupta de pe mare, și aceea
Ce a urmat apoi, o știi.

HORATIO

La moarte

Se duc dar Guildenstern și Rosencrantz?

HAMLET

Ce vrei? Ei au cerșit această treabă.
Nu am muștrări de cuget: moartea lor
O dătoresc amestecului lor.
E primejdios când firi mai josnice
Se vâără între spadele aprinse
A doi protivnici tari.

HORATIO

Ce Rege 'i ăsta?

HAMLET

Nu crezi c'acum e datoria mea —
Cel ce pe Regele meu l'a ucis,
Ce a făcut din mumă-mea o târfă,
Ce s'a pus între tron ș'a mea speranță,
Și undița, cu-atâtă viclenie,
A aruncat'o contra vieții mele —
Nu e cu drept, în toată conștiința,
Să-l răfuesc cu brațul ăsta? Și
N'ar fi de osândit să las ăst cancer
Al firei noastre să mai facă rău?

HORATIO

Curând va prinde vestea el din Anglia,
Cum s'a sfârșit acolo daravera.

HAMLET

Va fi 'n curând; răstimpul e al meu.
O vieață de-om e doar' cât numeri una.
Dar foarte rău în pare, bun Horatio,

Că m'am purtat aşă dârz cu Laertes.
Căci în icoana cauzei mele văd
Resfrântă cauza lui. Vreau să-l împac.
Dar grozăvirea jalei sale, zău,
Mi-a deşteptat năpraznică mânie.

HORATIO

Tăcere. Cine vine?

OSRIC

(OSRIC intră)

Alteţa Voastră e binevenită la întoarcere în Danemarca.

HAMLET

Mulţumesc plecat, domnule (lui Horatio). Cunoşti
musculiţa asta?

HORATIO

Nu, iubite Prinţ.

HAMLET

Atât mai bine pentru mântuirea ta, căci e un pă-
cat să-l cunoşti. El are multe moşi şi mănoase;
dacă o vită ar fi stăpână peste vite, iesla lui ar
stă pe masa Regelui. E o coţofană, dar, cum zic,
cu întinse stăpâniri de noroiu.

OSRIC

Iubite Prinţ, dacă aţi aveà vreme, v'aş spune un
lucru din partea Măriei Sale.

HAMLET

Il voiu primì cu toată sârguinţa minţii. Pune-ţi că-
ciula la locul ei cuvenit: ea e pentru cap.

OSRIC

Mulţumesc, Alteţă; e foarte cald.

HAMLET

Nu, crede-mă, e foarte frig; vântul bate dela miază-
noapte.

OSRIC

E cam frig, Alteță, adevărat.

HAMLET

Imi pare că e mare zăpușeală și cald, ori firea mea —

OSRIC

Din cale afară, Alteță, e zăpușeală mare — într'un fel — nu știu cum. Dar, Alteță, Măria Sa m'a rugat să vă dau de știre că a pus un mare rămășag pe d-voastră. Iată de ce e vorba, stăpâne —

HAMLET

Te implor, adu-ți aminte —

(Ii face semn să-și puie pălăria)

OSRIC

Nu, zău, bunul meu Prinț, sunt mai bine așa, zău. De curând, domnule, s'a întors la Curte Laertes; să mă credeți, un gentilom desăvârșit, plin de daruri minunate, cu purtare foarte plăcută și mândru la chip. La dreptul vorbind, el e pilda sau călindarul nobleței, căci veți găsi în el cuprinsul tuturor darurilor pe care un gentilom ar dori să le vază.

HAMLET

Domnule, definiția lui nu suferă vreo scădere în gura d-tale, deși știu că un inventar amănunțit al lui ar ameți aritmetica memoriei, și totuș n'ar șovăi din pricina plutirii lui rezezi. Dar în sfântul adevăr al preaslăvirii, eu îl socot un suflet de mare cuprins, și însușirile lui de așa preț și raritate, încât, pentru a-l arată cum i se cuvine, numai oglinda lui e perechea lui, și oricine ar vol să-i calce pe urme, umbra lui, alt nimic.

OSRIC

Măria Voastră vorbește despre el foarte infalibil ¹⁾.

HAMLET

Dar rostul, domnule? De ce atingem pe acest boier cu răsufierea aspră a cuvintelor noastre?

OSRIC

Alteță?

HORATIO

Nu e cu putință să ne înțelegem în alt graiu? Negreșit că o poți, domnule.

HAMLET

Ce noimă are pomenirea aceluia domn?

OSRIC

A lui Laertes?

HORATIO

I s'a golit punga: toate vorbele sale de aur le-a cheltuit.

HAMLET

Da, a lui, domnule.

OSRIC

Știu că nu sunteți *ignorant* —

HAMLET

Aș vrea s'o știi, domnule; cu toate că, zău, dacă ai ști-o, nu ar fi mare cinste pentru mine. — Ei bine, domnule?

OSRIC

Nu sunteți ignorant ce excelență are Laertes —

HAMLET

Nu îndrăznesc a o mărturisi aceasta, altfel m'aș

¹⁾ Modul manierat în care vorbește Osric, eră o modă introdusă de John Lilly, și se numia *Euphuism*, după eroul *Euphuus* al romanului lui Lilly.

potrivì cu el în excelență: căci a cunoaște bine pe un om ar fi a se cunoaște pe sine însuș.

OSRIC

Voiu să zic, domnule, în mânuirea armei. După faima ce a dobândit printr'ânsa, el e neîntrecut în această artă.

HAMLET

Care este arma lui?

OSRIC

Floreta și pumnalul.

HAMLET

Acestea sunt două arme. Dar urmează.

OSRIC

Regele a făcut prinsoare cu el pe șase cai de Barbaria, iar el a împus, cum am aflat, șase florete și pumnale franțuzești, cu tot dichisul lor, precum: centuroane, curele și celelalte. Două din aceste dricuri sunt într'adevăr foarte drăguțe la vedere, foarte potrivite cu mândrele dricuri, foarte delicate, și de o invenție măestrită.

HAMLET

Ce numești d-ta dricuri?

HORATIO

Știam că veți avea nevoie de note mărginașe înainte de a sfârși.

OSRIC

Dricuri, Alteță, sunt centuroanele.

HAMLET

Cuvântul ar fi mai potrivit cu lucrul, dacă am putea purta un tun pe șold: până atunci să rămâie mai bine centuroane. Dar, mai departe: șase cai de Barbaria contra a șase săbii franțuzești, cu accesoriile

lor, și trei măiestrit inventate dricuri. Acesta e ră-mășagul franțuzesc contra celui danez? De ce acesta s'a «impus», cum îi zici?

OSRIC

Regele, Alteță, s'a prins că în douăsprezece pasuri între d-voastră și dânsul, nu vă va întrece cu trei lovituri: el s'a prins pe douăsprezece contra nouă, și aceasta se va pune la încercare numaidecât, dacă Alteța Voastră va binevoi a da un răspuns.

HAMLET

Cum, dacă aș răspunde: nu?

OSRIC

Vream să zic, *poziția* persoanei d-voastră în această încercare.

HAMLET

Domnule, am să mă plimb aici în sală: cu voia Măriei Sale, acum e vremea zilei când răsufli. Să se aducă spadele, și dacă acel gentilom e dispus și Regele stăruie în gândul său, am să câștig pentru el, dacă pot. De unde nu, nu voi câștiga alt nimic decât rușinea mea, și loviturile pe deasupra.

OSRIC

Să-i spun răspunsul vostru chiar așa?

HAMLET

În înțelesul acesta, domnule, cu înflorituri după pofta d-tale.

OSRIC

Mă recomand plecat Alteței Voastre.

(*Iese*)

HAMLET

Al d-tale, al d-tale. — Bine face că se recomandă singur, nu e altă limbă care să-i facă slujba asta.

HORATIO

Ciovlica asta fuge cu ghioaca pe cap 1).

HAMLET

El a făcut nazuri cu țâța, 'nainte de a suga dintr'însa. Astfel el și mulți de teapa lui, de care s'a îndrăgostit această epocă sarbădă, și-a însușit numai tonul modei și spoela externă a manierelor, un fel de pleavă care îi duce prin cele mai ciuruite și mai vânturate păreri; dacă numai suflă într'ânsa spre încercare, firele se risipesc.

(Un GENTILOM intră)

GENTILOMUL

Alteță, Măria Sa vi s'a recomandat prin tânărul Osric, care i-a adus răspunsul că d-voastră îl așteptați în sală. El trimite să vă întrebe dacă sunteți încă dispus să luptați cu Laertes, sau vreți un mai lung răgaz.

HAMLET

Sunt statornic în hotărârile mele: ele urmează plăcerii Regelui. Dacă el e dispus, o sunt și eu, acuma sau oricând, numai să fiu în stare ca acuma.

GENTILOMUL

Regele, Regina și toți vin aicea.

HAMLET

În ceas bun!

GENTILOMUL

Regina vă roagă să dați o vorbă bună lui Laertes, înainte de a începe lupta.

HAMLET

Ea 'mi dă un bun sfat.

(GENTILOMUL iese)

1) Puii ciovlicii (nagăt) aleargă îndată ce ies din ou.

HORATIO

Veți pierde prinsoarea, Alteță.

HAMLET

Nu cred. De când a plecat el în Franța, am făcut mereu exerciții; voiu câștiga prinsoarea. Dar nu poți crede cât de rău mă simt la inimă. Inșă nu face nimic.

HORATIO

Dar, bunul meu Prinț —

HAMLET

E numai o nerozie. Inșă e un fel de presimțire rea care ar neliniști poate pe o femeie.

HORATIO

Dacă sufletul vostru presimte ceva rău, ascultați-l. Am să împiedic venirea lor, zicându-le că nu sunteți dispus.

HAMLET

Ba, nicidecum. Să sfidăm cobirea. Este o pronie deosebită chiar în căderea unei vrăbii. De e să fie acum, nu va fi în viitor; dacă nu e să fie în viitor, va fi acuma; dacă nu e să fie acuma, va veni altădată. A fi gata este totul. Deoarece omul nu are nimic din ceea ce părăsește, ce-i face dacă o părăsește mai de vreme? Fie dar!

(Intră REGELE, REGINA, LAERTES, CURTENI, OSRIC și suita cu spade)

REGELE

Ia, Hamlet, mâna asta dela mine.

(REGELE pune mâna lui LAERTES în a lui HAMLET)

HAMLET

Iertare, domnul meu, te-am supărat.

Dar iartă-mă, ca gentilom ce ești.

Toți știu aici, și ai aflat de sigur,

Că-s bântuit de-o crudă rătăcire.

Tot ce-am făcut, ce poate dârz trezi
 Onoarea, firea, neplăcerea ta,
 Eu o declar aici ca nebunie.
 Jignit'a Hamlet pe Laertes? Nu.
 De și-a ieșit din fire Hamlet, și,
 Când nu e el, jignește pe Laertes,
 N'o face Hamlet, Hamlet o desminte.
 Și cine-o face? Nebunia lui.
 Deci Hamlet este partea cea jignită,
 Și nebunia e dușmanul lui.
 În fața tuturor,
 Tăgăda mea de orice cuget rău
 Să mă deslege 'n mintea-ți generoasă,
 Ca și când mi-aș fi slobozit săgeata
 Deasupra casei și-am lovit p'un frate.

LAERTES

Sunt mulțumit în firea mea, ea care
 Ar trebui mai mult să mă ațâțe
 La răzbunare: dar onoarea mea
 M'oprește, și nu vreau o împăcare,
 Până ce mai bătrâni judecători,
 De-o cinste cunoscută, îmi vor da
 Părerea și povața pentru pace,
 Spre a-mi păstră un nume nepătat.
 Dar până-atunci primesc prietenia
 Ce-mi oferiți, ca o prietenie,
 Și nu o voiu trădă.

HAMLET

Primesc cu drag;
 Și sincer eu mă prind în lupta asta
 De frați. Dați spadele.

LAERTES

Și mic una.

HAMLET

Eu am să fiu oglinda ta, Laertes.
In neștiința-mi vrednicia ta
Va străluci ca-o stea pe cerul negru.

LAERTES

Râdeți de mine, văd.

HAMLET

Îți jur că nu.

REGELE

Dă-le florete, tinere Osric.
Nepoate Hamlet, știi ce e prinsoarea?

HAMLET

Prea bine, Sire; și Măria Ta
S'a prins pe partea care-i cea mai slabă.

REGELE

N'am grijă, v'am văzut pe amândoi.
El s'a 'ndreptat, dar avem sorți de-izbândă.

LAERTES

Aceasta este prea grea, dați-mi alta.

HAMLET

Imi place asta. Toate-s de-o lungime?

(Se pregătesc de luptă)

OSRIC

Da, Alteță.

REGELE

Să-mi puneți sticlele cu vin pe masa
Acea. Dacă Hamlet nimereste
Intâia sau a doua lovitură,
Sau va răspunde la al treilea pas,
Să tragă salve de pe meterezuri,
Și Regele va bea în sănătatea
Lui Hamlet, aruncând în cupă un

Mărgăritar mai scump decât acela
 Ce patru regi dearândul l'au purtat
 În stema Danemarcei. Cupe dați,
 Și toba să o spuie trâmbiței,
 Și trâmbița tunarului afară,
 Și tunul cerului, și cerul gliiei:
 «Acuma Regele bea pentru Hamlet».
 Incepeți dar, iar voi, judecători,
 S'aveți un ochiu atent.

HAMLET

Hai, domnule.

LAERTES

Haidem dar. *(Ei se luptă)*

HAMLET

Una.

LAERTES

Nu.

HAMLET

Să judece.

OSRIC

Lovit, vădit lovit.

LAERTES

Ei, înc'odată.

REGELE

Stați, dați-mi de băut. Mărgăritarul
 Acesta, Hamlet, e al tău. Inchin
 În sănătatea ta.

(Trâmbiți și foc de tunuri afară)

Dați-i o cupă.

HAMLET

Să isprăvesc întâiu acest asalt.
 Mai puneți cupa deoparte. — Haide!

(Ei se luptă)

O altă lovitură. Ei, ce ziceți?

LAERTES

Atins, atins, o recunosc.

REGELE

Tot fiul nostru are să câştige.

REGINA

E gras și are răsuflarea scurtă.

Vin', Hamlet, ia-mi batista, șterge-ți fruntea.

Regina bea pentru norocul tău.

HAMLET

Duioasă Doamnă —

REGELE

O, nu bea, Gertrudă!

REGINA

Ba, voiui bea, Sire. Iartă-mă, te rog.

(Bea)

REGELE (*aparte*)

E cupa otrăvită. Prea târziu!

HAMLET

Nu pot bea încă, Doamnă; mai la urmă.

REGINA

Vin', lasă-mă ca să te șterg pe față.

LAERTES

Acuma, Sire, 'l voiui lovi.

REGELE

N'o cred.

LAERTES (*aparte*)

E par'că contra conștiinței mele.

HAMLET

Laertes, la a treia! — Tu te joci.

Te rog lovește-acum din răspuțeri.

Mă tem că-ți faci doar' mendrele cu mine.

LAERTES

Atins, atins, o recunosc.

REGELE

Tot fiul nostru are să câştige.

REGINA

E gras și are răsuflarea scurtă.

Vin', Hamlet, ia-mi batista, șterge-ți fruntea.

Regina bea pentru norocul tău.

HAMLET

Duioasă Doamnă —

REGELE

O, nu bea, Gertrudă!

REGINA

Ba, voiu bea, Sire. Iartă-mă, te rog.

(Bea)

REGELE (*aparte*)

E cupa otrăvită. Prea târziu!

HAMLET

Nu pot bea încă, Doamnă; mai la urmă.

REGINA

Vin', lasă-mă ca să te șterg pe față.

LAERTES

Acuma, Sire, 'l voiu lovi.

REGELE

N'o cred.

LAERTES (*aparte*)

E par'că contra conștiinței mele.

HAMLET

Laertes, la a treia! — Tu te joci.

Te rog lovește-acum din răsuputeri.

Mă tem că-ți faci doar' mendrele cu mine.

LAERTES

Așà ziceți? Haide dar!

(Ei se luptă)

OSRIC

Nimic, din nici o parte.

LAERTES

Păzeà acum!

(Laertes rănește pe Hamlet, apoi în invălmășeală ei schimbă spadele și Hamlet rănește pe Laertes)

REGELE

Ah, despărțiți-i, sunt înfierbântați!

HAMLET

Nu, înc'odată.

(REGINA cade)

OSRIC

Ia vedeți, Regina!

HORATIO

Ei sângeră-amândoi. Cum sunteți, Prințe?

OSRIC

Cum te-aflì, Laertes?

LAERTES

O, ca sitarul prins în cursa proprie.

Ucis cu drept prin propria-mi trădare.

HAMLET

Cum e Regina?

REGELE

A leșinat, văzând că sângerati.

REGINA

Nu, nu, e băutura, băutura!

O, scumpe Hamlet, este băutura!

Sunt otrăvită!

(Ea moare)

HAMLET

Mișelie! Ho!
Săriți, închideți ușile! Trădare!
S'o căutăm.

(LAERTES cade)

LAERTES

Aici e, Hamlet. Hamlet ești pierdut,
Și nici un leac din lume nu te scapă!
N'ai jumătate ceas de viață 'n tine.
In mână'ți ții unealta trădătoare,
Cea nebontită ș'otrăvită. Crima
S'a 'ntors în contra mea. Vezi, zac aici,
Spre-a nu mă mai sculă —, și mama ta
E otrăvită. — Nu mai pot — Regele,
Ah — Regele — e vinovat.

HAMLET

Și vârful
E otrăvit? Venin, fă-ți dar lucrarea!

(Injunghie pe REGE)

TOȚI

Trădare! Trădare!

REGELE

Săriți, amici, nu sunt decât rănit.

HAMLET

Spurcat, afurisit, hain Danez!
Ia, isprăvește băutura asta.
Mărgăritarul tău 'i aici! Urmează
Pe mama mea.

(REGELE moare)

LAERTES

Așa 'i se cuvine.
Veninu 'i pregătit de însuș el.
Să preschimbăm iertarea, nobil Hamlet,

A mea ș'a tatălui meu moarte să
Nu cază-asupra'ți, nici a ta pe mine.

(Moare)

HAMLET

Să-ți dea iertare cerul. Eu te-urmez.
Horatio, mor. — Regină svânturată,
Adio. — Voi cari palizi tremurați
Și sunteți martori muți la fapta asta,
De-ar fi timp — dar aprodul crâncen, moartea
Nu dă răgaz — o, v'aș putea vesti —
Dar lasă. — Eu sunt mort, Horatio. — Tu
Trăești. Pe mine și-a mea pricină
Să le explici celor nemulțumiți.

HORATIO

N'o crede. Sunt mai mult antic Roman
Decât Danez: a mai rămas ceva
Din băutura.

HAMLET

Dacă ești bărbat,
Dă-mi cupa. — Las'! Pe cer! Eu vreau s'o am!
Horatio, o, ce nume ponegrit
In urmă mi-ar trăi, de-ar rămâne
Necunoscute lucrurile astea:
De m'ai purtat în sufletu-ți cândva,
Intârzie mântuirea ta o clipă,
Și mai răsuflă 'n chin pe lumea asta
Cea aspră, ca să spui povestea mea.

(Marș în depărtare și împușcături afară)

Ce larmă de rășboiu e?

OSRIC

Fortinbras

Cel tânăr, din Polonia întors

Biruator, trimișilor din Anglia
Dă ăst salut răsboinic.

HAMLET

Mor, Horatio.

Puternica otravă 'mi surpă duhul.
Nu pot trăi să aflu știrile
Din Anglia, dar pot să prorocesc
Că Fortinbras va fi ales, și lui
Murind dau glasul meu. Tu spune-i asta,
Și 'mprejurările, și mari și mici,
Cari au urzit tot. Restul e tăcere.

(Moare)

HORATIO

Se frânge-un suflet nobil! Noapte bună,
O, dulce Prințe, și un stol de îngeri
Să te-odihnească cu cântarea lor!
De ce vin tobele aici?

(Marș afară. Intră FORTINBRAS și AMBASADORII Englezi cu tobe, steaguri și suită)

FORTINBRAS

Și unde e privesiștea aceea?

HORATIO

Ce-ai vrea să vezi? De este ceva jalnic
Și uimitor, nu căută aiurea.

FORTINBRAS

Acest morman de leșuri strigă-omor.
Ce praznic pregătești, o, mândră moarte,
In veșnica-ți chilie, c'atâți Prinți
Loviși așa cumplit c'un singur foc?

I-ul AMBASADOR

Vederea 'i fioroasă. Vestea noastră
Din Anglia sosește prea târziu.

E surdă-urechea ce-avea să ne-auză
Spunând că 'i s'a îndeplinit porunca,
Că Rosencrantz și Guildenstern sunt morți.
De unde să ne vie mulțumiri?

HORATIO

O, nu din gura lui 1), chiar de-ar avea
Puterea vieții spre-a vă mulțumi.
El nu a poruncit omorul lor,
Dar fiindcă 'n toiul ăstui fapt cumplit
Voi din războiul Polonez și voi
Din Anglia aicea ați sosit,
Dați ordin ca ăști morți să se expuie
Pe o estradă 'n văzul tuturilor,
Și am să spun neștiutoarei lumi
Cum s'a 'ntâmpat acestea. Voiu vorbi
De fapte nefirești și sângeroase,
De judecata soartei, de-orb omor,
De morți prin vicleșug și silnicie,
Și însfârșit de uneltiri dând greș,
Căzând pe capul cui le-a urzit.
Pot după adevăr vesti aceasta.

FORTINBRAS

Să ne grăbim a ascultă.
Chemați la întrunire pe fruntași,
Iar eu, mâhnit, mi 'mbrățișez norocul.
Am drepturi vechi p'acest Regat, pe care
Mă 'ndeamnă-acum prilejul să le cer.

HORATIO

Și despre asta am să vă vorbesc,
În numele acelu-al cărui glas
Va trage și mai multe după sine.

1) Adică a Regelui.

Dar să îndeplinim de zor aceasta,
 Ca nu cumva acuma noui urgii
 Să nască din greșeli și uneltiri.

FORTINBRAS

Să ducă patru căpitani pe Hamlet
 Pe o tribună, ca pe un oștean,
 Căci, sigur, de-ar fi fost pus la 'ncercare,
 El s'ar fi dovedit un mare Rege.
 Și la alaiu'i muzici militare
 Și onorurile de rășboiu vorbească
 Cu glas puternic pentru el. Luați
 Pe morți: vederea asta, potrivită
 Pe câmp de luptă, e aici cumplită.

(Marș funebru. Toți ies purtând pe morți, după care se aud salve de tunuri)

